

СХВАЛЕНО
на засіданні педагогічної ради
Бориславського
ЗЗСО І-ІІІ ст. № 1
від 28.08.2025р.
протокол № 1

ЗАТВЕРДЖЕНО
наказ № від 29.08.2025

Директор

Марія ПОПІВНЯК

**Освітня програма
Бориславського закладу загальної
середньої освіти І-ІІІ ступенів №1
Бориславської міської ради
Дрогобицького району Львівської області
на 2025-2026 н.р.**

ЗМІСТ

1. Загальні положення

2. Освітня програма початкової школи

- 2.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.
- 2.2. Загальний обсяг навчального навантаження
- 2.3. Перелік та пропонований зміст освітніх галузей для учнів 1-4 класів, укладений за змістовими лініями:
- 2.4. Форми та особливості організації освітнього процесу в школі
- 2.5. Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти
- 2.6. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти
- 2.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості початкової освіти
- 2.8. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

3. Освітня програма базової середньої освіти

- 3.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою
- 3.2. Загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання
- 3.3. Навчальні плани
- 3.4. Перелік модельних навчальних програм та програми курсів за вибором, що використовуються закладом
- 3.5. Форми організації освітнього процесу
- 3.6. Опис інструментарію оцінювання навчальних досягнень учнів
- 3.7. Показники реалізації освітньої програми

4. Освітня програма профільної середньої освіти

- 4.1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін
- 4.2. Очікувані результати навчання здобувачів профільної середньої освіти
- 4.3. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.
- 4.4. Перелік освітніх галузей.
- 4.5. Перелік навчальних програм для реалізації інваріантної складової
- 4.6. Форми організації освітнього процесу профільної середньої освіти
- 4.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.
- 4.8. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів профільної середньої школи

1. Загальні положення

Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ступенів №1 Бориславської міської ради Дрогобицького району Львівської області (далі – Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ступенів №1) окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом кожного рівня освіти.

Мета та призначення закладу

Відповідно до ст. Закону «Про освіту» метою повної загальної середньої освіти є всебічний розвиток, виховання і соціалізація особистості, яка здатна до життя в суспільстві та цивілізованій взаємодії з природою, має прагнення до самовдосконалення і навчання впродовж життя, готова до свідомого життєвого вибору та самореалізації, відповідальності, трудової діяльності та громадянської активності.

Досягнення мети, забезпечується шляхом формування ключових компетентностей, необхідних кожній сучасній людині для особистої реалізації, для розвитку активної громадянської позиції, для забезпечення життєвого успіху молоді у суспільстві. Ґрунтуючись на особистісно-зорієнтованому підході, школа має на меті формувати компетентності, що дозволять кожному випускнику стати успішною, життєво-спроможною особистістю, здатною до творчої самореалізації.

1) вільне володіння державною мовою, що передбачає уміння усно і письмово висловлювати свої думки, почуття, чітко та аргументовано пояснювати факти, а також любов до читання, відчуття краси слова, усвідомлення ролі мови для ефективного спілкування та культурного самовираження, готовність вживати українську мову як рідну в різних життєвих ситуаціях;

2) здатність спілкуватися іноземною мовою, (англійською), що передбачає розуміти прості висловлювання іноземною мовою, спілкуватися нею у відповідних ситуаціях, оволодіння навичками міжкультурного спілкування;

3) математична компетентність, що передбачає виявлення простих математичних залежностей в навколишньому світі, моделювання процесів та ситуацій із застосуванням математичних відношень та вимірювань, усвідомлення ролі математичних знань та вмінь в особистому і суспільному житті людини;

4) компетентності у галузі природничих наук, техніки і технологій, що передбачають формування допитливості, прагнення шукати і пропонувати нові ідеї, самостійно чи в групі спостерігати та досліджувати, формулювати припущення і робити висновки на основі проведених дослідів, пізнавати себе і навколишній світ шляхом спостереження та дослідження;

5) інноваційність, що передбачає відкритість до нових ідей, ініціювання змін у близькому середовищі (клас, школа, громада тощо), формування знань, умінь, ставлень, що є основою компетентнісного підходу, забезпечують подальшу здатність успішно навчатися, провадити професійну діяльність, відчувати себе частиною спільноти і брати участь у справах громади;

6) екологічна компетентність, що передбачає усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства;

7) інформаційно-комунікаційна компетентність, що передбачає опанування основою цифрової грамотності для розвитку і спілкування, здатність безпечного та етичного використання засобів інформаційно-комунікаційної компетентності у навчанні та інших життєвих ситуаціях;

8) навчання впродовж життя, що передбачає опанування уміннями і навичками, необхідними для подальшого навчання, організацію власного навчального середовища, отримання нової інформації з метою застосування її для оцінювання навчальних потреб, визначення власних навчальних цілей та способів їх досягнення, навчання працювати самостійно і в групі;

9) громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, усвідомленням рівних прав і можливостей, що передбачають співпрацю з іншими особами для досягнення спільної мети, активність в житті класу і школи, повагу до прав інших осіб, уміння діяти в конфліктних ситуаціях, пов'язаних з різними проявами дискримінації, цінувати культурне розмаїття різних народів та ідентифікацію себе як громадянина України, дбайливе ставлення до власного здоров'я і збереження здоров'я інших людей, дотримання здорового способу життя;

10) культурна компетентність, що передбачає залучення до різних видів мистецької творчості (образотворче, музичне та інші види мистецтв) шляхом розкриття і розвитку природних здібностей, творчого вираження особистості;

11) підприємливість та фінансова грамотність, що передбачають ініціативність, готовність брати відповідальність за власні рішення, вміння організовувати свою діяльність для досягнення цілей, усвідомлення етичних цінностей ефективної співпраці, готовність до втілення в життя ініційованих ідей, прийняття власних рішень.

Усі перелічені компетентності однаково важливі й взаємопов'язані. Кожну з них учні набуватимуть послідовно, поступово під час вивчення різних предметів на всіх етапах шкільної освіти.

Головним критерієм роботи школи є її випускники. Саме тому школа прагне створити відповідну модель випускника. Випускник Бориславського ЗЗСО І-ІІІ ст. №1 – **конкурентоспроможна особистість, здатна творчо мислити, швидко орієнтуватися в сучасному насиченому інформаційному просторі, приймати нестандартні рішення, вчитися і розвиватися протягом усього життя, а головне – бути патріотами рідної землі.**

Призначення школи – реалізація права дитини на здобуття повної загальної освіти, її фізичний, розумовий і духовний розвиток, соціальна адаптація та готовність продовжувати освіту на подальших етапах.

Засобом реалізації мети та призначення школи є її освітня програма.

Освітню програму Бориславського ЗЗСО №1 побудовано із урахуванням таких принципів:

- дитиноцентризму та природовідповідності(максимальне наближення навчання і виховання конкретної дитини до її сутності, здібностей і життєвих планів);
- принцип розвиваючого і виховного характеру навчання, спрямований на всебічний розвиток особистості учня;
- принцип активності й самостійності;
- систематичності й послідовності;
- науковості, доступності та практичної спрямованості змісту;
- наступності і перспективності навчання;
- нерозривний зв'язок з національною історією, культурою, національними традиціями;
- академічна доброчесність;
- виховання патріотизму, поваги до культурних цінностей українського народу, його історико-культурного надбання і традицій;
- формування усвідомленої потреби в дотриманні Конституції та законів України, нетерпимості до їх порушення;
- формування поваги до прав і свобод людини, нетерпимості до приниження її честі та гідності, фізичного або психологічного насильства, а також до дискримінації за будь-якими ознаками;
- формування громадянської культури та культури демократії;
- формування культури здорового способу життя, екологічної культури і дбайливого ставлення до довкілля.

Учні, батьки та вчителі, об'єднані спільними цілями та прагненнями, є добровільними та зацікавленими співниками, рівноправними учасниками освітнього процесу, відповідальними за результат.

Режим роботи закладу освіти на 2025-2026 навчальний рік – п'ятиденний, заняття проводяться в одну зміну. Навчальні заняття організовуються за семестровою системою.

Відповідно до ст.7 Закону України «Про освіту» мовою навчання в Бориславському ЗЗСО І-ІІІ ст.№1 є українська мова.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 20 серпня 2025 року № 1003 «Про початок навчального року під час воєнного стану в Україні» освітній процес у 2025/2026 навчальному році розпочнеться 01 вересня і триватиме до 30 червня 2026 року.

Освітній процес організовується з дотриманням вимог Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я України від 25.09.2020 № 2205, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 10 листопада 2020 р. за №1111/35394 (із змінами, внесеними згідно з наказами Міністерства охорони здоров'я № 1984 від 20.09.2021, № 1371 від 01.08.2022).

Освітня програма Бориславського ЗЗСО І - ІІІ ст. №1 на 2025-2026 навчальний рік розроблена на виконання ст.33 закону України «Про освіту», ст.11 Закону України «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року (схваленої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 №988-р),

а також:

Державних стандартів повної загальної середньої освіти:

- на рівні початкової освіти (в 1 – 4 класах) – Державного стандарту початкової освіти (затвердженого Постановою КМУ від 21 лютого 2018 року № 87);
- на рівні базової середньої освіти: в 5-8 класах – Державного стандарту базової середньої освіти (затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 30.09.2020 р. № 898) зі змінами, затвердженими постановою Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2022 року №972;
- в 9 класах – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392);
- на рівні профільної середньої освіти (в 10 – 11/12 класах) – Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти (затвердженого Постановою КМУ від 23 листопада 2011 року №1392).

Типових освітніх програм для закладів загальної середньої освіти :

- на рівні початкової освіти :
Типової освітньої програми для учнів 1-2 та 3-4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08. 2022 р. № 743);
- на рівні базової середньої освіти:
у 5–8 класах – Типової освітньої програми для 5–9 класів закладів загальної середньої освіти (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України № 235 від 19.02.2021 в редакції наказу Міністерства освіти і науки України № 1120 від 09.08.2024;
у 9 класах – Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІ ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 405);
- на рівні профільної середньої освіти – Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти ІІІ ступеня (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04. 2018 № 408 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 № 1493 зі змінами).

- Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 6 березня 2002 р. за № 229/6517 (зі змінами);

- Положення про інституційну та дуальну форми здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 23 квітня 2019 року № 536 (у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 10 лютого 2021 року № 160), зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 22 травня 2019 р. за № 547/33518;

- Положення про індивідуальну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 12.01.2016 № 8 у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 15 лютого 2023 року № 165), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 лютого 2023 р. за № 359/39415;

- Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 08.09.2020 № 1115, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28 вересня 2020 р. за № 941/35224) у редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 24.02.2023 № 201;

- Порядку зарахування, відрахування та переведення учнів до державних та комунальних закладів освіти для здобуття повної загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 16.04.2018 № 367, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 05 травня 2018 р. за № 564/32016;

- Листа Міністерства освіти і науки України від 22 серпня 20254 року № 1/17526-25 «Про організацію 2024/2025 навчального року в закладах загальної середньої освіти».

Оцінювання результатів навчання учнів у закладі урегульовано такими документами:

Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17);

Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;

Методичні рекомендації щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13 .07. 2021 р. № 813; та поради, викладені у Додатку 2 листа МОН від 19.08.2022 № 1/9530-22.

Методичні рекомендації щодо оцінювання навчальних досягнень учнів 5-6 класів, які здобувають освіту відповідно до нового Державного стандарту базової середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 02 серпня 2024 р. № 1093 (чинні для 5 -7 класів);

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 13 квітня 2011 р. № 329, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за N 566/19304. (чинні для 9 – 11 класів);

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08.2013 р. № 1222 із змінами, додаток 2 (чинні для 8 – 11 класів);

Інструктивно-методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році (Лист МОН від 13.08.2025 № 1/16828-25).

Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ступенів №1 реалізує Стратегію розвитку закладу.

У 2025/2026 навчальному році пріоритетними є такі напрями освітньої діяльності:

продовження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа»;

впровадження у 8 класах нового Державного стандарту базової середньої освіти (далі – Державний стандарт);

посилення національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції;

здійснення психологічного супроводу освітнього процесу ;

проведення комунікаційної кампанії щодо важливості дотримання правил ощадливого споживання електроенергії ;

формування культури безпечної онлайн-поведінки;

соціально-емоційна підтримка учасників освітнього процесу;

формування медіаграмотності;

просвіта з питань особистої безпеки.

Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ст. № 1 відповідає Типовим освітнім програмам та визначає:

- вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою;
- рекомендовані форми організації освітнього процесу.

Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ст. № 1 містить:

- загальний обсяг навчального навантаження на відповідному рівні (циклі) повної загальної середньої освіти (в годинах), його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- перелік модельних навчальних програм;
- навчальні плани;
- очікувані результати навчання здобувачів освіти відповідного рівня повної загальної середньої освіти;
- опис інструментарію оцінювання;

- інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Освітня програма Бориславського ЗЗСО I-III ступенів №1 на 2024/2025 н. р. розроблена для кожного рівня (циклу) повної загальної середньої освіти на основі Державного стандарту повної загальної середньої освіти відповідного рівня.

2. Освітня програма початкової школи

2.1. Освітній процес у школи I ступеня Бориславського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1 у 2025-2026 навчальному році буде здійснюватись відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 року №988-р, та спрямований на реалізацію Державного стандарту початкової освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 87 від 21 лютого 2018 року.

Освітня програма школи I ступеня закладу розроблена на основі:

- Типової освітньої програми для учнів 1–2 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743);
- Типової освітньої програми для учнів 3–4 класів закладів загальної середньої освіти, розробленої під керівництвом Р. Б. Шияна (затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 12.08.2022 № 743).

Початкова освіта – це перший рівень повної загальної середньої освіти, який відповідає першому рівню Національної рамки кваліфікацій.

Метою початкової освіти є всебічний розвиток дитини, її талантів, здібностей, компетентностей та наскрізних умінь відповідно до вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей і потреб, формування цінностей та розвиток самостійності, творчості, допитливості, що забезпечують її готовність до життя в демократичному й інформаційному суспільстві, продовження навчання в основній школі.

Початкова освіта передбачає поділ на два цикли – 1–2 класи і 3–4 класи, що враховують вікові особливості розвитку та потреб дітей і дають можливість забезпечити подолання розбіжностей у їхніх досягненнях, зумовлених готовністю до здобуття освіти.

У 2025/2026 навчальному році освітній процес у 1–4-х класах спрямовано на реалізацію Державного стандарту початкової освіти з урахуванням досягнень та викликів за результатами впровадження реформи загальної середньої освіти відповідно до Концепції «Нова українська школа». Пріоритетності набуває організаційне забезпечення таких напрямів освітньої діяльності:

Пріоритетності набуває організаційне забезпечення таких напрямів освітньої діяльності:

- організація освітнього процесу в умовах очної / дистанційної / змішаної форм навчання;
- посилення роботи щодо забезпечення соціально-емоційного розвитку, зокрема і формування навичок самозарадності;
- посилення заходів безпеки життєдіяльності, зокрема просвіта щодо цивільного захисту;
- організація роботи з подолання освітніх втрат із застосуванням діагностувальних методик їх виявлення; підвищення результатів навчання учнів 1-4 класів засобами компетентнісно орієнтованого навчання на засадах індивідуального й диференційованого підходів;
- актуалізація національно-патріотичного виховання, формування громадянської позиції як інтеграційної основи соціокультурного аспекту змісту початкової освіти з усіх освітніх галузей;
- розширення соціокультурного компонента змісту початкової освіти питаннями, пов'язаними з енергоефективністю й енергоетикетом, відповідальним споживанням, зокрема у побуті;
- психологічний супровід освітнього процесу в умовах воєнного й післявоєнного часу.

Важливими наскрізними вміннями є: висловлювання власної думки, яке доцільно розвивати за допомогою технології «Щоденні 5», щоденника вражень, диференційованих письмових завдань тощо; здатність логічно обґрунтовувати позицію, що передбачає роботу з джерелами, аналіз, узагальнення, обґрунтування суджень, дискусії, рефлексію, моделювання ситуацій; вміння співпрацювати з іншими, яке формується через інтерактивні методи, рольові ігри, групову роботу, правила співжиття класу, ранкові зустрічі.

Пріоритетним завданням 2025/2026 навчального року також є формування енергетичної культури, що передбачає розширення соціокультурного компонента змісту початкової освіти питаннями, пов'язаними з енергоефективністю й енергоетикетом, відповідальним споживанням, зокрема у побуті. Чинний державний стандарт початкової освіти охоплює означені проблеми, зокрема у групі ключових компетентностей виокремлена екологічна, що передбачає «усвідомлення основи екологічного природокористування, дотримання правил природоохоронної поведінки, ощадного використання природних ресурсів, розуміючи важливість збереження природи для сталого розвитку суспільства». Для включення в освітній процес навчальних активностей, спрямованих на формування екологічної компетентності, зокрема і навичок енергозбереження, радимо виділити в освітніх програмах очікувані результати навчання, які розгортають цю ключову компетентність, і

цілеспрямовано й системно передбачити роботу щодо їх досягнення як на уроках / заняттях різних навчальних предметів та інтегрованих курсів, так і під час заходів позаурочної діяльності.

Реалізацію типових освітніх програм для 1–2, 3–4 класів закладів загальної середньої освіти забезпечують підручники з грифом «Рекомендовано Міністерством освіти і науки України». З 2025 року у підручниках, що пройшли конкурсний відбір, обов'язковим складником став Е-додаток (інтерактивний електронний додаток до підручника). Він є доповненням, що посилює змістові та функціональні можливості паперового підручника завдяки мультимедійному контенту та інтерактивним функціям. Таке нововведення сприятиме якіснішому засвоєнню матеріалу та вдосконаленню освітнього процесу загалом.

Однією із форм створення психологічно комфортної атмосфери в класному колективі, актуалізації в учнів мотивації до навчальної діяльності є ранкові зустрічі. У 2025/2026 навчальному році доцільно розширити їх змістове наповнення, а саме - знайомити учнівство з правилами дій у період надзвичайних ситуацій, у тому числі в період воєнного часу. Актуальними в цей час є теми особистої безпеки в умовах загрози та виникнення надзвичайної ситуації, користування засобами захисту від її наслідків, вивчення правил пожежної, мінної безпеки та основ цивільного захисту. Для опрацювання зазначених тем радимо організовувати ситуаційно-рольові ігри, виконання практичних вправ (тренінги) на засвоєння алгоритмів дій під час небезпеки, зокрема і дій за сигналами оповіщення цивільного захисту.

2.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття початкової освіти.

Початкова освіта здобувається, як правило, з шести років. (відповідно до Закону України «Про освіту»). Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року виповнилося сім років, повинні розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року. Діти, яким на 1 вересня поточного навчального року не виповнилося шести років, можуть розпочинати здобуття початкової освіти цього ж навчального року за бажанням батьків або осіб, які їх замінюють, якщо їм виповниться шість років до 1 грудня поточного року. Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття початкової освіти з іншого віку, а тривалість здобуття ними початкової освіти може бути продовжена з доповненням освітньої програми корекційно-розвитковим складником.

2.2. Загальний обсяг навчального навантаження

Загальний обсяг навчального навантаження для учнів 1-4-х класів складає 3500 годин/навчальний рік:

- для 1-х класів – 805 годин/навчальний рік,
- для 2-х класів – 875 годин/навчальний рік,
- для 3-х класів – 910 годин/навчальний рік,
- для 4-х класів – 910 годин/навчальний рік.

Загальне сумарне навантаження для учнів 1-4-х класів на тиждень становить:

Клас	Кількість годин
1	23
2	25
3	26
4	26

Допустима сумарна кількість годин (навчальних занять) тижневого навантаження учнів 1-4-х класів за 5-денним режимом навчання визначається згідно додатку 7 до Санітарного регламенту для закладів загальної середньої освіти (пункт 1 розділу V) без урахування годин, передбачених для фізичної культури та хореографії.

Клас	Кількість годин
1	20
2	22
3	23
4	23

Відповідно до інструктивно-методичних рекомендацій щодо організації освітнього процесу та викладання навчальних предметів у закладах загальної середньої освіти у 2025/2026 навчальному році використано в 2-А класі 1 годину фізичної культури на вивчення окремого навчального предмета, що забезпечує рухову активність учнів – хореографію.

Навчальний план дає цілісне уявлення про зміст і структуру першого рівня освіти, встановлює погодинне співвідношення між окремими предметами за роками навчання, визначає гранично допустиме тижневе навантаження учнів. Навчальні плани початкової школи передбачають реалізацію освітніх галузей Базового навчального плану Державного стандарту через окремі предмети. (Додаток 1-4).

Фактичне виконання навчальної програми фіксується у Класному журналі відповідно до Методичних рекомендацій щодо заповнення Класного журналу учнів початкових класів Нової української школи, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 02.09.2020 № 1096. Фіксацію результатів оцінювання навчальних досягнень учнів здійснюють відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 №813, та роз'яснень до них, викладених у методичних рекомендаціях (лист МОН від 19.08.2022 №1/9530-22).

Поділ на групи при вивченні окремих предметів здійснюється відповідно

до Порядку поділу класів на групи при вивченні окремих предметів у закладах загальної середньої освіти у таких класах:

- української та англійської мов - 1Б, 3-А;
- інформатики - всі 2-4 класи.

2.3. Перелік та пропонований зміст освітніх галузей для учнів 1-4 класів, укладений за змістовими лініями:

Мовно-літературна, зокрема українська мова (МОВ) реалізується через навчальний предмет «Українська мова» та змістові лінії: «Взаємодіємо усно», «Читаємо», «Взаємодіємо письмово», «Досліджуємо медіа», «Досліджуємо мовлення», «Театралізуємо».

Іншомовна освіта (ІНО) як органічна складова мовно-літературної освітньої галузі представлена навчальним предметом «Англійська мова» та реалізується через змістові лінії: «Сприймання на слух», «Зорове сприймання», «Усна взаємодія», «Усне висловлювання», «Писемна взаємодія», «Писемне висловлювання», «Онлайн взаємодія».

Математична (МАО) реалізується через предмет «Математика» та змістові лінії «Лічба», «Числа. Дії з числами», «Вимірювання величин», «Просторові відношення. Геометричні фігури», «Робота з даними».

Інформатична (ІФО) реалізується через такі змістові лінії: «Я у світі інформації (Дані. Інформація. Моделі)», «Моя цифрова творчість», «Комунікація та співпраця», «Я і цифрові пристрої», «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві».

Соціальна здоров'язбережувальна (СЗО) реалізується через такі змістові лінії: «Безпека», «Здоров'я», «Добробут»

природнича (ПРО)реалізується через такі змістові лінії: «Я пізнаю природу», «Я у природі», «Я у рукотворному світі».

Громадянська та історична (ГІО) через такі змістові лінії: «Я –Людина», «Я серед людей», «Моя культурна спадщина», «Моя шкільна і місцева громади», «Ми – громадяни України. Ми – європейці»

Технологічна (ТЕО) реалізується через такі змістові лінії: «Технічна творчість і техніка», «Світ технологій», «Світ ремесел», «Побут».

Громадянська та історична, соціальна та здоров'язбережувальна, природнича, технологічна освітні галузі реалізуються через інтегрований предмет «Я досліджую світ». Розподіл годин в рамках цього інтегрованого курсу розподіляється наступним чином: мовно-літературна – 2 години, математична - 1 година; природнича, технологічна, соціальна та здоров'язбережувальна , громадянська та історична – разом 4 .

Мистецька (МІО) реалізується через предмети «Образотворче мистецтво» та «Музичне мистецтво» та такі змістові лінії:«Художньо-практична

діяльність», «Сприймання та інтерпретація мистецтва», «Комунікація через мистецтво».

Фізкультурна (ФІО) реалізується через предмет «Фізична культура» та такі змістові лінії: «Базова рухова активність», «Ігрова та змагальна діяльність учнів (рухливі ігри та естафети)», «Турбота про стан здоров'я та безпеку».

З варіативної складової виділено години на вивчення предмету «Основи християнської етики».

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

2.4.Форми та особливості організації освітнього процесу

Відповідно до ст. 9 Закону України «Про освіту» здобуття освіти в Бориславському ЗЗСО І-ІІІ ст.№1 здійснюється за інституційною очною (денною) формою навчання та індивідуальною. Права та обов'язки учасників освітнього процесу при організації навчання за інституційною формою визначаються законами України «Про освіту» та «Про загальну середню освіту». Порядок здобуття загальної середньої освіти за інституційною формою окреслено у Положенні про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти.(наказ МОН України від 23.04.2019 № 536 «Про затвердження Положення про інституційну форму здобуття загальної середньої освіти».)

Навчальний день у 1-4 класах Нової української школи розпочинається ранковими зустрічами, метою яких є створення психологічно комфортної атмосфери в класному колективі та формування в учнів мотивації до навчальної діяльності. На ранкову зустріч відводяться перші 15 хвилин навчального дня.

Очікувані результати навчання, окреслені в межах кожної галузі, досяжні, якщо використовувати інтерактивні форми і методи навчання – дослідницькі, інформаційні, мистецькі проекти, сюжетно-рольові ігри, інсценізації, моделювання, ситуаційні вправи, екскурсії, дитяче волонтерство тощо.

Індивідуальна форма здобуття освіти (педагогічний патронаж) організовується в початковій школі відповідно до Положення про індивідуальну форму здобуття загальної середньої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2016 року № 8 «Про затвердження Положення про індивідуальну форму навчання в загальноосвітніх навчальних закладах» зі змінами, затвердженими наказом МОН України від 09.09.2024 № 1276.

З урахуванням можливих загроз, пов'язаних із агресією росії проти України, та для забезпечення якісного виконання освітньої програми в школі можливе впровадження дистанційної форми навчання за допомогою платформ Google Classroom , Zoom, тощо відповідно до Положення про дистанційне навчання.

Форми роботи і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення

конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів і виконуючи Держстандарт початкової освіти.

2.5.Очікувані результати навчання здобувачів початкової освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті початкової освіти, визначено завдання, які має реалізувати вчитель/вчителька у рамках кожної галузі. Очікувані результати навчання здобувачів освіти подано за змістовими лініями. Змістові лінії кожної освітньої галузі реалізуються паралельно та розкриваються через «Пропонований зміст», який окреслює можливий навчальний матеріал, на підставі якого будуть формуватися очікувані результати навчання та відповідні обов’язкові результати навчання. Оскільки Типова освітня програма ґрунтується на компетентнісному підході, теми/тези рубрики «Пропонований зміст» не передбачають запам’ятовування учнями визначень термінів і понять, а активне конструювання знань та формування умінь, уявлень через досвід практичної діяльності.

Мовно-літературна освітня галузь

Українська мова

<u>1-2 класи</u>	<u>3-4 класи</u>
1. Змістова лінія «Взаємодіємо усно»	
Сприймає усну інформацію, перепитує, виявляючи увагу, доречно реагує	Критично сприймає інформацію для досягнення різних цілей; уточнює інформацію з огляду на ситуацію
Відтворює основний зміст усного повідомлення відповідно до мети; на основі почутого малює/добирає ілюстрації; передає інформацію графічно	На основі почутого створює асоціативні схеми, таблиці; стисло і вибірково передає зміст почутого; переказує текст за різними завданнями
Виокремлює цікаву для себе інформацію; передає її іншим особам	Виокремлює необхідну інформацію з різних усних джерел, зокрема медіатекстів, для створення власного висловлювання з конкретною метою
Розпізнає ключові слова і фрази в усному повідомленні, виділяє їх голосом у власному мовленні; пояснює, чому зацікавила інформація	Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов’язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
Висловлює думки щодо усного повідомлення, простого тексту, медіатексту; намагається пояснити свої вподобання; звертається до дорослих за підтвердженням правдивості інформації	Висловлює своє ставлення до усного повідомлення, простого тексту, медіатексту, обґрунтовує думки, спираючися на власний досвід; визначає позицію співрозмовника, погоджується з нею або заперечує її
Висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноживані слова	Висловлює власні погляди, підтверджує їх прикладами, враховує думки інших осіб; дотримується найважливіших правил літературної вимови, висловлюючи власні погляди
Розпізнає емоції своїх співрозмовників, використовує відомі вербальні та невербальні засоби для передачі емоцій та	Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих

настрою; розпізнає образні вислови і пояснює, що вони допомагають уявити; створює прості медіатексти	медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
Розповідає про власні відчуття та емоції від прослуханого/побаченого; ввічливо спілкується	Описує власні емоції та емоції співрозмовника від прослуханого/побаченого. Доречно використовує у власному мовленні формули мовленнєвого етикету
Пропонований зміст Діалогічне та монологічне мовлення. Умови безпосереднього спілкування: можливість бачити й чути один одного. Розуміння значення слова як умова успішного спілкування. Уявлення про діалог як ланцюжок висловлювань. Репліка в діалозі: звертання, привітання, прощання, вибачення, подяка, побажання, питання, прохання, знайомство, поздоровлення, запрошення, згода, відмова тощо. Розповідь та опис як види монологічного мовлення. Есе (без уведення терміну на прикладі «крісло автора»). Спілкування та людські емоції (радість, сум, страх, злість). Несловесні засоби спілкування (міміка, жести, рухи тощо). Робота з інформацією. Ключові слова у висловленні. Логічний наголос як засіб виділення ключових слів. Перепитування як уточнення інформації. Види інформації: текстова, графічна, звукова (без уведення термінів). Перетворення інформації. Комікс, ілюстрації, схема, таблиця, мапа думок тощо як перетворена почута інформація. Мовленнєвий етикет. Норми спілкування з людьми різного віку (однокласники, вчителі). Роль ввічливих слів у спілкуванні	Пропонований зміст Діалогічне та монологічне мовлення. Уявлення про ситуацію міжособистісного спілкування (умови, учасники, мета). Репліка в діалозі: порада, співчуття, комплімент тощо. Перепитування як спосіб уточнення почутої інформації в діалозі. Перефразування. Мовні засоби вираження запитань (інтонація, займенники, прислівники, частки, сполучники, порядок слів). Позиція мовця (категоричність чи невпевненість; дотримання мовленнєвого етикету чи порушення етикетних норм). Дискусія як зіставлення різних поглядів на проблему. Розповідь, опис та міркування як види монологічного мовлення. Інтонація розповідного, спонукального, питального речення. Інтонаційне забарвлення окличного речення. Есе як висловлення довільної форми. Робота з інформацією. Явна і прихована інформація. Мовленнєвий етикет. Норми спілкування в різних комунікативних ситуаціях (знайомі та незнайомці). Сфери спілкування: навчання, сім'я, дозволя, послуги тощо. Різні види тональності (звичайна, фамільярна, вульгарна).
2. Змістова лінія «Читаємо»	
Обирає книжку для читання; пояснює власний вибір	Прогнозує зміст дитячої книжки за обкладинкою, заголовком, ілюстраціями та анотацією; володіє повноцінними навичками читання (вголос і мовчки), що дає змогу зрозуміти тексти різних видів
Передбачає за обкладинкою, заголовком та ілюстраціями, про що йтиметься в дитячій книжці; читає вголос правильно, свідомо, цілими словами, нескладні за змістом і формою тексти; розуміє фактичний зміст прочитаного	Пов'язує елементи інформації в цілісну картину; розрізняє факти і думки про ці факти; формулює прямі висновки на основі інформації, виявленої в тексті; визначає форму і пояснює зміст простих медіатекстів
Пов'язує інформацію з тексту з відповідними життєвими ситуаціями; розрізняє головне і другорядне в тексті; визначає тему художнього твору, а також простого медіатексту	Описує емоційний стан персонажів, співпереживає

Розповідає про свої власні почуття та емоції від прочитаного тексту	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту
Висловлює власні вподобання щодо змісту прочитаних творів, літературних персонажів, намагається пояснити, що подобається, а що ні	Визначає мету читання (для задоволення, розваги, пошуку потрібної інформації) та обирає відповідні тексти
На основі тексту малює/добирає ілюстрації, фіксує інформацію графічно	На основі тексту створює план, таблицю, модель
Експериментує з текстом (змінює кінцівку, місце подій)	Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)
Пропонований зміст Книжка як джерело задоволення і знань. Назва книжки. Елементи книжки: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації. Мета читання (розважитися, отримати інформацію). Пошук у тексті необхідної інформації. Вибіркове читання. Художня і науково-популярна література, тексти із щоденного життя. Структура текстурозповіді: початок дії, розвиток дії, кінець дії. Бібліотека як освітньо-культурний центр. Науково-популярні тексти. Мета, тема, головна думка. Ключові слова. Головна і другорядна інформація в тексті. Довідкова література: словники, довідники, дитячі енциклопедії. Тематика науково-популярних текстів: «Екологічна безпека і сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» тощо. Художні тексти. Малі фольклорні форми: загадки, скоромовки, прислів'я, приказки, ігровий фольклор, казки, пісні, легенди, міфи. Літературні казки й оповідання українських та іноземних авторів. Теми дитячого читання: пригоди, фантастика, сім'я, дружба, етичні проблеми, патріотизм, відданість, любов до рідного краю, Україна тощо. Тексти зі щоденного життя. Анкети, електронна пошта, інструкції, запрошення, етикетки, листи приватні й офіційні, карти, кулінарні рецепти, оголошення тощо. Аналіз художнього тексту. Місце і час подій, персонажі (вчинки, мотиви поведінки, думки, емоції), конфлікт або проблема, розвиток подій, розв'язка конфлікту. Тема, ідея художнього тексту. Роль заголовка. Зв'язок між заголовком і змістом тексту.	Пропонований зміст Книжка як джерело знань і задоволення. Елементи книжки та їх призначення: обкладинка, титульна сторінка, ілюстрації, зміст, анотація тощо. Мета читання (розважитися, отримати інформацію, зрозуміти, переконатися тощо). Читання для загального, вибіркового та повного розуміння. Пошук у тексті фактів, суджень, очевидної й неочевидної інформації. Стили мовлення, види текстів, жанр, роди літератури (епос, лірика, драма), намір автора. Науково-популярні тексти. Мета, тема, головна думка. Назва, автор. Заголовки, підзаголовки. Фотографії, графіки, схеми. Поділ тексту на частини, параграфи. План тексту. Ключові слова. Головна і другорядна інформація в тексті. Довідкова література: паперова та цифрова. Тексти зі щоденного життя. Інформаційні та інструктивні тексти (рахунки, запрошення, листи, зокрема електронні, анкети, зокрема онлайн, інструкції, пам'ятки, оголошення тощо). Художні тексти. Малі фольклорні форми: загадки, скоромовки, прислів'я, приказки, ігровий фольклор, казки, пісні, легенди, міфи. Письменник як автор художнього твору. Дитячі твори українських та іноземних авторів.

Автор і оповідач. Аналіз вчинків персонажів (причини і наслідки). Виявлення власного ставлення до вчинків. Стратегії вдумливого читання. Перед читанням (визначення мети читання, прогнозування змісту); під час читання (розуміння лексики, створення в уяві картин, які відповідають змісту, прогнозування розвитку подій, відповідь на запитання, поставлені перед читанням); після читання (зв'язок книжкових подій з подіями із власного життя, формування власного погляду на книжку). Мова художнього твору. Діалоги, монологи, оповідач, засоби художньої виразності у тексті (порівняння, метафори тощо, без уведення термінів), пряме й переносне значення слів у художньому тексті. Слова і вирази, які характеризують персонажа, події. Вірш. Рима, ритм, настрій у вірші. Сила і тон голосу, темпоритм при читанні вірша. Емоційний вплив. Інтерпретація художнього тексту. Виразне читання, драматизація, читання в ролях, творчий переказ, створення власного тексту за аналогією, його «модернізація», продовження тексту. Запитання до окремих абзаців і до тексту. Емоційний вплив творів на читача. Опис настрою, почуттів, викликаних твором, порівняння їх із почуттями, викликаними подіями власного життя. Улюблений персонаж, улюблена частина твору	
3. Змістова лінія «Взаємодіємо письмово»	
Пише рукописними буквами, зливо, розбірливо; створює невеликі та нескладні за змістом висловлювання, записує їх; правильно записує слова, які пишуться так, як вимовляються	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
Обмінюється короткими письмовими повідомленнями	Створює короткі дописи для захищених ресурсів, зокрема веб-сайту закладу загальної середньої освіти
Перевіряє написане, виявляє і виправляє недоліки письма самостійно чи за допомогою вчителя; обговорює створений текст і вдосконалює його за допомогою інших осіб	Знаходить і виправляє орфографічні помилки, зокрема із застосуванням знань про будову слова; аналізує та вдосконалює створений текст відповідно до мети спілкування, перевіряє грамотність написаного
Пропонований зміст. Комунікативна спрямованість процесу письма. Відомості про письмо як засіб спілкування на відстані	Пропонований зміст. Комунікативна спрямованість процесу письма. Адресат, мета, ситуація. Особливості сучасного

та в часі. Загальне ознайомлення з історією письма. Малюнкове письмо стародавніх народів(на рівні оповідань). Графіка, орфографія та пунктуація. Буква як знак звука. Алфавіт. Велика буква в іменах людей, кличках тварин і деяких географічних назвах (назви міст, річок). Правила оформлення висловлювання на письмі (велика буква на початку речення, крапка, знак оклику, знак запитання в кінці речення, правила переносу слів, окреме написання слів-помічників і слів-назв). Правила оформлення діалогу на письмі. Орфографічний словник як джерело для перевірки орфограм. Будова словника та прийоми роботи з ним. Друкований текст – зразок орфографічних написань. Редагування як спосіб удосконалення тексту. Жанри писемного мовлення. Лист, оголошення, подяка тощо як писемні висловлення. Учасники безпосереднього спілкування та оповідач. Текст-розповідь. Частини тексту: зачин, головна частина, кінцівка. Текст-опис. Тема тексту та його головна думка. Назва тексту. Назва тексту як відображення теми. Назва тексту як відображення головної думки. Спілкування за допомогою цифрових пристроїв. Короткі письмові висловлення для спілкування за допомогою цифрових пристроїв (запитання, вибачення, подяка, побажання, прохання, поздоровлення, запрошення, порада, згода, відмова тощо). Піктограми для зображення емоцій (емотикони, зокрема графічні зображення смайлів). Правила поведінки і безпека в інтернет-просторі.	письма: письмо від руки та за допомогою клавіатури. Словесні та графічні засоби (емотикони, піктограми, схеми, графіки, фото, карти тощо). Норми онлайнового спілкування (нетикет). Графіка, орфографія та пунктуація. Алфавіт. Орфограми, пунктограми, правила слововживання та словозміни (у межах вивченого). Словники як довідкове джерело зі слововживання та правопису (тлумачний, орфографічний). Редагування рукописного та електронного тексту. Жанри писемного мовлення. Оголошення, афіша, пам'ятка, інструкція, коментар у захищеній онлайновій спільноті, загадка, лічилка, казка, байка, вірш, оповідання, есе тощо як писемні висловлення. Типи тексту: опис, розповідь, роздум. Тема та підтеми. Заголовок і підзаголовки. План тексту. Абзац. Емотикон як засіб вираження реакції на допис у захищеній онлайновій спільноті.
4. Змістова лінія «Досліджуємо медіа»	
За допомогою вчителя виявляє очевидні ідеї у простих текстах, медіатекстах	Визначає та обговорює цілі, основні ідеї та окремі деталі усної інформації; пояснює зміст і форму текстів, зокрема медіатекстів, пов'язує, зіставляє із власними спостереженнями, життєвим досвідом, враховує думки інших осіб
Висловлює думки щодо простого медіатексту	Висловлює власне ставлення до творів, літературних персонажів, об'єктів мистецтва і навколишнього світу, наводить прості аргументи щодо власних думок, використовуючи текст, власний досвід та інші джерела; описує враження від змісту і форми медіатексту
Створює прості медіатексти	Обирає вербальні та невербальні засоби спілкування, доречно використовує їх для спілкування та створення простих медіатекстів відповідно до комунікативної мети; вимовляє з правильною інтонацією

	різні за метою висловлювання речення; використовує у власному мовленні засоби художньої виразності у творах різних жанрів
Пропонований зміст Уявлення про медіа, медіаграмотність. Призначення (мета) і цільова аудиторія (Хто буде це дивитися / слухати? Чому?). Правдива і неправдива інформація. Візуальні медіа. Книжка як джерело інформації. Періодичні друковані видання (журнал, газета). Фотографія як джерело інформації (наприклад: пейзаж, портрет, сюжетна світлина). Малюнок як джерело інформації. Комікси. Аудіовізуальні медіа. Мультфільми. Улюблений герой. Кіноафіша (інформаційне призначення). Колір, звук, музика в мультфільмах. Критерії добору мультфільмів для перегляду. Інтернет. Загальне уявлення про віртуальне спілкування, етику віртуального спілкування, безпеку в Інтернеті. Комп'ютерні ігри як джерело навчання, розвитку і відпочинку. Вплив на здоров'я. Реклама. Вплив реклами на поведінку людини. Реклама в медіа. Як захиститися від небажаного впливу реклами. Зміст і форма медіатекстів. Темі, емоційно-ціннісне навантаження медіатекстів. Елементи форми і їх значення для сприйняття основних ідей (колір, музика, анімація у мультфільмах), музика в рекламі	Пропонований зміст Уявлення про медіа, медіаграмотність. Мета і цільова аудиторія. Зіставлення інформації з різних джерел. Правдива і неправдива інформація. Емоційно-ціннісне навантаження медіатекстів. Візуальні медіа. Паперова та електронна книжка. Інтернет-ресурси для дітей (зокрема сайти дитячих журналів). Засоби масової інформації: газета, журнал. Елементи форми (колір, фото, шрифт). Аудіальні медіа. Засоби масової інформації: радіо. Аудіокнижка, онлайн радіо. Засоби впливу на радіослухачів (інтонація, тембр, фоонові шуми, музичний супровід). Аудіовізуальні медіа. Засоби масової інформації: телебачення. Види телевізійних програм (новинні, розважальні, ток-шоу, ігрові, спортивні, просвітницькі, дитячі). Мультфільм. Елементи форми (рухомі образи, звукові засоби). Інтернет. Комп'ютерні ігри, розроблені за мотивами відомих дитячих книжок, фільмів тощо. Реклама у друкованих виданнях, на радіо та телебаченні. Маніпуляція в медіа. Уявлення про маніпуляцію.
5. Змістова лінія «Досліджуємо мовлення»	
Спостерігає за мовними одиницями та явищами, відкриває деякі закономірності співвідношення звуків і букв, значення слів, їх граматичної форми та ролі в реченні; спостерігає за власним мовленням та мовленням інших осіб, удосконалює власне мовлення за допомогою інших осіб	Аналізує значення слів з урахуванням контексту, будови слова, перевіряє власне розуміння значення слова за словниками; використовує у власному мовленні слова з переносним значенням, синоніми та антоніми, фразеологізми для досягнення мети спілкування; правильно вживає граматичні форми частин мови; правильно записує різні види речень за метою висловлювання
Експериментує звуками, словами, фразами в мовних іграх; аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи зі звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення
Пропонований зміст Слово та речення. Називна функція слова. Слова-назви предметів, дій, ознак. Група слів і речення. Зв'язок слів у реченні. Форма слова. Слова-помічники та їх роль у реченні. Питальні, розповідні, спонукальні речення; окличні й	Пропонований зміст Звуковий аналіз слова. Голосні та приголосні звуки. Склад. Наголос. Голосні наголошені та ненаголошені. Приголосні тверді, м'які та пом'якшені; дзвінки та глухі; подовжені. Орфоепічний словник як довідкове джерело

неокличні речення. Звуки мовлення. Звуки природи, навколишнього світу та звуки мовлення як “будівельний матеріал” для слова. Змісторозрізнявальна роль звуків. Склад як найменша вимовна одиниця. Наголос. Змісторозрізнявальна роль наголосу. Голосні та приголосні звуки. Звуки тверді та м’які. Пом’якшені звуки. Звуки дзвінкі та глухі. Подовжені звуки. Закономірності позначення звуків буквами. Позначення твердості та м’якості приголосних звуків на письмі. Позначення звука [й] у різних позиціях. Позначення звуків на письмі на слух, за орфографічним словником, за правилом. Будова слова. Основа та закінчення. Корінь слова. Форми слова та споріднені слова. Лексичне значення слова. Слова однозначні й багатозначні. Пряме та переносне значення слова. Багатозначні слова і омоніми. Синоніми. Власний словниковий запас	норм літературної вимови. Чергування звуків (заміна наголошеного голосного звука ненаголошеним, глухого приголосного дзвінким, твердого приголосного м’яким або пом’якшеним), яке не впливає на зміну значення слова. Історичне чергування у формах слова та споріднених словах. Закономірності позначення звуків буквами. Позначення твердості та м’якості приголосних на письмі. Позначення звука [й] у різних позиціях. Позначення звуків, що чергуються, на письмі. Орфограми, пов’язані з чергуванням звуків. Орфографічний словник як довідкове джерело щодо норм правопису. Будова слова. Основа та закінчення. Значущі частини основи слова: префікс, корінь, суфікс. Спільнокореневі слова. Уявлення про способи словотворення. Складні слова. Лексичне значення слова. Уявлення про власне українські слова та слова, запозичені з інших мов. Слова однозначні і багатозначні. Переносне значення слова. Багатозначні слова і омоніми. Синоніми. Антоніми. Фразеологізми. Тлумачний і фразеологічний словники як довідкове джерело щодо лексичного значення слова та значення фразеологізму. Словник іншомовних слів. Граматичне значення слова. Частини мови. Самостійні та службові частини мови. Граматичні значення самостійних частин мови. Іменник, прикметник, числівник, займенник, дієслово, прислівник як самостійні частини мови. Роль службових частин мови в реченні. Прийменник, сполучник, частка як службові частини мови. Вигук як частина мови, яка не є самостійною або службовою. Речення та словосполучення. Словосполучення та речення. Зв’язок слів у словосполученні. Члени речення як слова, що пов’язані граматичним зв’язком. Головні та другорядні члени речення. Граматична основа речення. Підмет і присудок як головні члени речення. Однорідні члени речення. Слова, що не є членами речення. Просте і складне речення (загальні уявлення). Види речення за метою висловлення. Роль розділових знаків у позначенні речення на письмі.
6. Змістова лінія «Театралізуємо»	
Відтворює емоції літературних персонажів під час інсценізації	Описує емоційний стан персонажів, співпереживає

Імпровізує з репліками під час інсценізації	Експериментує з текстом (змінює сюжет, переказує текст з іншої позиції, додає персонажів, імпровізує під час інсценізації)
Створює прості медіапродукти з допомогою інших осіб	Пише рукописними буквами розбірливо в темпі, який дає змогу записати власну думку та інформацію з різних джерел; створює висловлювання, записує їх, ураховуючи мету та адресата і дотримуючися норм літературної мови, користується орфографічним словником; створює тексти різних типів і жанрів (казка, розповідь, опис, міркування); створює прості медіатексти, використовує різні форми їх презентації
Висловлює власні погляди щодо предмета обговорення; намагається зробити так, щоб висловлювання було зрозуміле і цікаве для інших осіб; правильно вимовляє загальноновживані слова	Створює прості мовні ігри, кросворди, ребуси, експериментуючи зі звуками, словами, фразами; виокремлює характерні риси свого мовлення (улюблені слова, фрази); спостерігає за їх впливом на співрозмовників; коригує своє мовлення
Аналізує за допомогою вчителя мовлення літературних персонажів	
Пропонований зміст Театр і гра. Інсценізація улюблених казок і віршів. Вистава. Діалог між акторами – обмін висловлюваннями. Важливість імпровізації у грі. Простір для гри акторів у спілкуванні. Актори як учасники гри у спілкуванні. Роль глядачів у виставі. Репліка як словесний складник висловлювання. Жести, міміка, інтонації, пози, дії – несловесний складник висловлювання. Декорації та театральний реквізит. Театральний костюм як складник ролі. Театральна афіша. Різновиди традиційного і нетрадиційного театру. Драматичний театр. Пантоміма. Ляльковий театр (театр картинок, пальчиковий театр, театр рукавичок, «шкарпетковий» театр тощо). Театр тіней. Тематична група слів «театр»: актор, афіша, глядач, гра, декорації, жест, міміка, пантоміма, п'єса, режисер, реквізит, ремарка, репетиція, роль, сцена	Пропонований зміст Театр і література. П'єса – літературний твір, призначений для театру. Я – драматург (сценарист). Персонажі п'єси. Головні персонажі. Характери персонажів, вчинки персонажів. Діалог між персонажами. Ремарка, роль ремарок у п'єсі. Драма і комедія. Театр і гра. Вистава. Неповторність вистави у часі. Дійові особи та виконавці. Словесні і несловесні засоби для створення образу персонажа на сцені. Режисер. Репетиція вистави. Роль художника-декоратора, композитора у створенні вистави. Декорації та театральний реквізит, театральний костюм, театральна афіша. Тематична група слів «театр»: імпровізація, репліка, репертуар, драма, комедія, сценарист, драматург, фонограма, декоратор, гример, костюмер.

Мовно-літературна освітня галузь (Іншомовна освіта – англійська мова)

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Сприймання на слух»	
Розуміє короткі, прості запитання, твердження, прохання/вказівки та реагує на них вербально та/або невербально	Визначає в усному повідомленні інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми
Розпізнає знайомі слова і фрази під час сприймання усної інформації	Розуміє зміст усного висловлення у знайомому повсякденному контексті

2. Змістова лінія «Зорове сприймання»	
Розпізнає знайомі слова з опорою на наочність	Розпізнає знайомі імена/ назви, слова та елементарні фрази в коротких, простих текстах
	Визначає в тексті інформацію за різними завданнями на знайомі повсякденні теми
3. Змістова лінія «Усна взаємодія»	
Запитує та повідомляє інформацію про себе та повсякденні справи, вживаючи короткі сталі вирази та використовуючи за потребою жести	Спілкується на добре знайомі теми, реагує на прості твердження щодо задоволення нагальних потреб та висловлює ці потреби
4. Змістова лінія «Усне висловлювання»	
Описує себе та свій стан короткими фразами	Розповідає про людей, навколишній світ та побут простими, окремими фразами та висловлює своє ставлення
5. Змістова лінія «Писемна взаємодія»	
Надає найпростішу інформацію про себе у письмовій формі (записка, анкета)	Запитує та надає особисту інформацію у письмовій формі, використовуючи прості слова, короткі речення та сталі вирази
6. Змістова лінія «Писемне висловлювання»	
Пише короткими фразами про себе	Надає у письмовій формі інформацію про себе, навколишній світ, побут, використовуючи прості слова та вирази
7. Змістова лінія «Онлайн взаємодія»	
Пише короткі фрази в режимі реального часу у разі потреби з використанням словника	Створює в режимі реального часу прості повідомлення за допомогою кількох коротких речень
Пропонований зміст Тематика ситуативного спілкування та лексичний діапазон: Я, моя родина і друзі (члени родини, числа до 20, вік молодших членів родини і друзів, щоденні справи). Дозвілля (кольори, іграшки, дії, дні тижня, прогулянка, захоплення). Природа (домашні улюбленці, пори року, дикі та свійські тварини). Свята і традиції в Україні та у країні виучуваної мови (назви свят, вітання, день народження, час (години), святкове меню). Людина (частини тіла, предмети одягу). Харчування (просте меню, фрукти, овочі, напої, ціна). Школа (шкільне приладдя, шкільні меблі, моя класна кімната). Мовленнєві функції: привітатися, попрощатися, попросити вибачення, подякувати, представити себе / когось, називати / описувати когось / щось, ставити запитання і відповідати на них, розуміти та виконувати прості вказівки / інструкції / команди, розуміти прості інформаційні знаки, вітати зі святом, виражати настрій. Мовний інвентар (лексика і граматики) є орієнтовним. Його добір здійснюється відповідно до комунікативної ситуації,	Пропонований зміст Тематика ситуативного спілкування та лексичний діапазон Я, моя родина і друзі (члени родини, числа до 100, вік старших членів родини, місце проживання, щоденні обов'язки, населені пункти). Відпочинок і дозвілля (захоплення розваги, спорт, улюблені дитячі герої, крамниці і покупки). Людина (зовнішність людини, професії, гігієна, стан здоров'я). Помешкання (види помешкань, дім, квартира, моя кімната, меблі). Харчування (посуд, назви продуктів харчування). Природа та навколишнє середовище України і країн виучуваної мови (погода та вибір одягу, докільця, природні явища). Подорож Україною та країнами виучуваної мови (поїздка на канікулах, види транспорту, назви столиць, населених пунктів). Свята і традиції України та країн виучуваної мови (місяці, місце, дата, час проведення, свята, події, святкування в кафе). Школа (навчальні предмети, розклад, улюблений предмет, шкільні події).

потреб учнів та принципу концентричного навчання. Він не є метою навчання, тому його не структуровано в окремі лексичні або граматичні теми, а запропоновано вивчати в контексті тематики ситуативного спілкування. Вивчення граматичного матеріалу відбувається здебільшого на рівні лексичних одиниць: учні засвоюють окремі граматичні явища в мовленнєвих зразках без пояснення морфологічних та синтаксичних зв'язків між частинами мови або структурними одиницями, що входять до цього зразка	
---	--

Математична освітня галузь

Математика (навчальний предмет)

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Лічба»	
Лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	Розпізнає серед життєвих ситуацій ті, що стосуються кількісних відношень/ форм об'єктів навколишнього світу
Розпізнає серед ситуацій із свого життя ті, що потребують перелічування об'єктів, вимірювання величин, обчислення	Установлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує
Визначає істотні, спільні і відмінні ознаки об'єктів навколишнього світу; порівнює, об'єднує у групу і розподіляє на групи за спільною ознакою	Визначає істотні, спільні і відмінні ознаки математичних об'єктів; порівнює, узагальнює і класифікує об'єкти за суттєвою ознакою
Пропонований зміст Ознаки об'єктів навколишнього світу: колір, розмір, форма тощо. Спільні та відмінні ознаки. Порівняння і впорядкування об'єктів навколишнього світу за однією або декількома ознаками. Лічба за правилами об'єктів навколишнього світу в межах 100. Порядкова лічба. Лічба в прямому і зворотному порядку. Лічба двійками, п'ятірками, десятками. Співставлення ймовірного та фактичного результатів лічби. Перевірка правильності лічби зручним для себе способом.	Пропонований зміст Лічильні одиниці – тисяча, десять тисяч, сто тисяч. Лічба тисячами, десятками тисяч, сотнями тисяч у межах мільйона. Лічба в прямому та зворотному порядку в межах мільйона, лічба в межах числового проміжку (від будь-якого числа до вказаного) в прямому та зворотному порядку. Істотні, спільні та відмінні ознаки об'єктів. Порівняння, упорядкування, узагальнення та класифікація об'єктів за суттєвою ознакою. Відтворення та зіставлення ймовірних та фактичних результатів лічби
2. Змістова лінія «Числа. Дії з числами»	
Лічить об'єкти, позначає числом результат лічби; порівнює числа в межах ста та упорядковує їх	Установлює кількість об'єктів; позначає результат лічби числом; порівнює числа в межах мільйона та упорядковує
Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) у схему, таблицю, схематичний рисунок	Обчислює усно й письмово у різних життєвих ситуаціях
Обирає послідовність дій для розв'язання проблемної ситуації	Використовує залежність між компонентами і результатом арифметичної дії для розв'язання проблемної ситуації; використовує буквену символіку для запису математичних тверджень

Обчислює усно зручним для себе способом у навчальних і практичних ситуаціях	Використовує відомі засоби добору необхідних даних для розв'язання проблемної ситуації
Встановлює залежність між компонентами і результатом арифметичної дії	Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок
Прогнозує результат виконання арифметичних дій	Прогнозує результат розв'язання проблемної ситуації з урахуванням власного досвіду
Перевіряє правильність результату арифметичної дії; виявляє та виправляє помилки	Обирає спосіб (способи) розв'язання проблемної ситуації
Визначає достатність даних для розв'язання проблемної ситуації	Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
Обирає числові дані, необхідні і достатні для відповіді на конкретне запитання; визначає дію (дії) для розв'язання проблемної ситуації, виконує її (їх)	Перевіряє правильність розв'язання проблемної ситуації різними способами; виявляє та виправляє помилки
Визначає шляхи розв'язання проблемної ситуації	Зіставляє одержаний результат із прогнозованим
Пропонований зміст Натуральні числа 1-10. Позначення числа цифрою. Цифра 0. Склад чисел 2-10. Числова пряма. Попереднє і наступне число. Числа 11-100. Позиційний запис числа. Порівняння чисел. Знаки $>$, $=$. Арифметичні дії додавання (знаходження цілого) та віднімання (знаходження частини цілого). Назви компонентів дій додавання та віднімання. Знаходження невідомих компонентів дій додавання та віднімання Зв'язок між діями додавання та віднімання. Переставний закон додавання. Додавання і віднімання чисел у межах 100 Прийоми виконання арифметичних дій додавання і віднімання. Арифметичні дії множення та ділення. Назви компонентів дій множення і ділення. Знаходження невідомих компонентів дій множення та ділення Зв'язок між діями множення і ділення. Переставний закон множення. Ціле, частини цілого. Різницеве та кратне порівняння. Математичний вираз та його значення. Порядок виконання дій у математичних виразах на 1 – 2 дії. Вирази зі змінною на 1-2 дії. Ймовірний та фактичний результати обчислень. Числові рівності і нерівності. Життєві ситуації, які розв'язуються математичним шляхом (тексти математичного змісту, сюжетні задачі), їх розв'язання з опорою на прості	Пропонований зміст Натуральні багатоцифрові числа. Утворення багатоцифрових чисел (принципи порозрядності та позиційності). Читання і запис багатоцифрових чисел у межах мільйона. Позиційне значення цифр у запису багатоцифрового числа. Запис багатоцифрових чисел у вигляді суми розрядних доданків. Визначення загальної кількості одиниць, десятків, сотень, одиниць тисяч, десятків тисяч, сотень тисяч у багатоцифровому числі. Порівняння багатоцифрових чисел. Числові послідовності. Арифметичні дії додавання і віднімання багатоцифрових чисел. Взаємозв'язок між арифметичними діями додавання і віднімання. Залежність результатів арифметичних дій додавання і віднімання від зміни одного з компонентів. Прийоми виконання арифметичних дій додавання і віднімання. Закони додавання та властивості віднімання. Множення і ділення багатоцифрового числа на одноцифрове, багатоцифрове числа. Взаємозв'язок між арифметичними діями множення і ділення. Залежність результатів арифметичних дій множення і ділення від зміни одного з компонентів. Прийоми виконання арифметичних дій множення і ділення. Ділення з остачею. Властивість остачі. Закони множення (переставний, сполучний,

математичні моделі. Помилки в обчисленнях. Способи усунення помилок.	розподільний) та властивості ділення. Властивості множення і ділення на 1, 10, 100; множення на 0, нуля на число; ділення нуля на число, ділення числа на рівне йому число. Різницеве та кратне порівняння. Числові та буквені вирази, рівності та нерівності. Обчислення числових виразів, які містять кілька арифметичних дій різних ступенів без дужок і з дужками. Обчислення виразів зі змінною (змінними) при заданому її (їх) числовому значенні. Розв'язування рівнянь з однією змінною, у яких один компонент або права частина рівняння є числовим виразом. Нерівності зі змінною. Звичайні дробі. Утворення звичайного дробу. Читання і запис дробів. Чисельник і знаменник дробу. Порівняння та впорядкування дробів з однаковими знаменниками. Знаходження дробу від числа. Знаходження числа за значенням його дробу. Життєві ситуації, які розв'язуються математичним шляхом, тексти математичного змісту, сюжетні задачі, їх розв'язання різними способами з опорою на прості математичні моделі. Перевірка правильності розв'язання проблемної ситуації різними способами. Імовірний та фактичний результат обчислень. Помилки в обчисленнях. Способи усунення помилок.
3. Змістова лінія «Вимірювання величин»	
Вимірює величини за допомогою підручних засобів і вимірювальних приладів	Визначає спільну властивість об'єктів навколишнього світу та інтерпретує її як величину для вимірювання та порівняння
Аналізує проблемні ситуації зі свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
Пропонований зміст Вимірювання величин (довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів. Одиниці вимірювання величин та співвідношення між ними. Запис результатів вимірювання величин. Вимірювання довжини предметів або відрізків. Побудова відрізків заданої довжини. Визначення часу за годинником з точністю до 1 год / 5 хв. Календар та його використання для опису і розв'язання повсякденних проблем. Вимірювання місткості (об'єму) посудини за допомогою літрової (або іншої) мірки. Порівняння об'єктів навколишнього світу за довжиною,	Пропонований зміст Вимірювання величин (довжини, маси, температури, часу, місткості (об'єму), вартості, швидкості, площі) за допомогою підручних засобів та вимірювальних приладів. Одиниці вимірювання величин та співвідношення між ними. Запис результатів вимірювання величин. Довжина. Одиниці вимірювання довжини: мм, см, дм, м, км. Співвідношення між одиницями вимірювання довжини. Місткість (об'єм). Одиниця вимірювання місткості (об'єму): л. Співвідношення між одиницями вимірювання місткості (об'єму). 25 Маса. Одиниці вимірювання маси: г, кг, ц, т. Співвідношення між одиницями вимірювання маси. Площа. Одиниці

масою, місткістю (об'ємом). Доцільність застосування одиниць вимірювання величин у конкретних випадках. Гроші. Операції з грошима. Формування поняття «решта». Іменовані числа. Перетворення іменованих чисел, виражених в одиницях двох найменувань. Порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел. Розв'язання проблемних ситуацій зі свого життя, що містять групи пов'язаних між собою величин	вимірювання площі: мм², см², дм², м², а (сотка), га, км². Співвідношення між одиницями вимірювання площі. Час. Основні одиниці вимірювання часу: с, хв, год, доба. Співвідношення між ними. Електронний та механічний годинники. Визначення часу за годинником за 12-годинною та 24-годинною системами. Визначення часу з точністю до хвилини. Використання годинника і календаря для відстежування та планування подій свого життя. Визначення тривалості події, початку та її закінчення. Гроші. Операції з грошима. Одиниці вартості: копійка (коп.), гривня (грн). Різниця між поняттями копійки та монети. Розрахунок вартості, поняття решти, скільки не вистачає, розмін грошей на дрібніші, обмін валюти тощо (фінансові задачі). Швидкість тіла у прямолінійному рівномірному русі. Одиниці швидкості. Залежність між швидкістю тіла, часом і пройденим шляхом при рівномірному прямолінійному русі та формули для їх обчислення. Практично зорієнтовані задачі на зустрічний рух, рух у протилежних напрямках та рух в одному напрямку. Іменовані числа. Перехід від одних одиниць вимірювання до інших. Порівняння, додавання і віднімання іменованих чисел. Множення і ділення іменованих чисел на одноцифрове число. Розв'язання прямих та обернених задач різних типів, які виникають із повсякденних життєвих ситуацій, що містять групи пов'язаних між собою величин (на пропорційне відношення, пропорційне ділення; на знаходження невідомих за двома різницями, на спільну роботу). Обчислення периметра багатокутника та площі прямокутника різними (відомими) способами. Використання означень прямокутника, квадрата та властивості протилежних сторін прямокутника під час розв'язування прямих та обернених сюжетних задач практичного спрямування.
4. Змістова лінія «Просторові відношення. Геометричні фігури»	
Орієнтується на площині і в просторі; описує або зображає схематично розміщення, напрямки і рух об'єктів	Орієнтується на площині і в просторі, рухається за визначеним маршрутом; планує маршрути пересування
Розпізнає знайомі геометричні площинні та об'ємні фігури серед об'єктів навколишнього світу, на малюнках	Розпізнає знайомі геометричні фігури у фігурах складної форми

Конструює площинні та об'ємні фігури з підручного матеріалу, створює макети реальних та уявних об'єктів	Створює з геометричних фігур різні конструкції; будує площинні фігури за заданими розмірами
Пропонований зміст Розміщення об'єктів на площині та у просторі. Напрямки руху об'єктів. Геометричні площинні фігури: точка, пряма, крива, промінь, відрізок, ламана, кут, трикутник, чотирикутник (прямокутник, квадрат), п'ятикутник, шестикутник, коло, круг, їх істотні ознаки, властивості. Моделювання геометричних фігур з підручного матеріалу (шнурків, олівців, паличок тощо). Побудова прямокутника /квадрата на аркуші в клітинку. Геометричні об'ємні фігури: куб, піраміда, куля, конус, циліндр, їх істотні ознаки. Розпізнавання знайомих геометричних площинних та об'ємних фігур серед предметів навколишнього середовища, на малюнках. Конструювання знайомих площинних та об'ємних геометричних фігур з підручного матеріалу. Створення макетів реальних та уявних об'єктів.	Пропонований зміст Опис та складання маршрутів для подорожей, які пов'язані з напрямом і поворотом. Елементи кола та круга: центр, радіус, діаметр. Властивості діаметра. Кут. Види кутів: прямі, гострі, тупі. Істотні ознаки геометричних фігур (трикутник, прямокутник, багатокутник, коло і круг; куб, піраміда, паралелепіпед, куля, конус, циліндр). Класифікація та порівняння геометричних фігур (за формою, розміром, площею, периметром, іншими ознаками тощо). Створення різних конструкцій із геометричних фігур. Побудова площинних фігур заданих розмірів.
5. Змістова лінія «Робота з даними»	
Аналізує проблемні ситуації свого життя; визначає групу пов'язаних між собою величин для розв'язання повсякденних проблем математичного змісту	Аналізує проблемні ситуації, що виникають у житті; описує проблемні життєві ситуації за допомогою групи величин, які пов'язані між собою
	Перетворює інформацію (почуту, побачену, прочитану) різними способами у схему, таблицю, схематичний рисунок
	Обирає дані, необхідні і достатні для розв'язання проблемної ситуації; обґрунтовує вибір дій для розв'язання проблемної ситуації; розв'язує проблемну ситуацію різними способами
	Досліджує різні шляхи розв'язання проблемної ситуації, обирає раціональний шлях її розв'язання
Пропонований зміст Збір, впорядкування, порівняння, групування даних. Зчитування даних з таблиць, піктограм, схем. Виконання простих завдань на основі зібраних (наявних) даних із застосуванням простих моделей.	Пропонований зміст Зчитування даних з таблиць, схем, діаграм. Використання інформації, яка представлена у різних формах, для відповіді на запитання, які виходять за межі безпосереднього зчитування даних. Представлення даних за допомогою таблиць, схем, стовпчикових та кругових діаграм. Дослідження різних шляхів розв'язування проблемної ситуації та добір доцільного.

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Я пізнаю природу»	
Обирає у найближчому оточенні те, що цікаво дослідити	Обирає в навколишньому світі або із запропонованих запитань такі проблеми, що можна розв'язати дослідницьким способом
Обирає та пояснює дії для дослідження об'єктів природи; визначає можливі результати спостережень/досліджень	Визначає мету спостережень/ досліджень; прогнозує можливі результати спостережень/ досліджень
Пропонує/обирає послідовність кроків під час спостереження/ експерименту	Визначає послідовність кроків під час спостереження / експерименту; обирає необхідні умови дослідження
Досліджує обрані природні явища та об'єкти, використовуючи надані прилади, моделі	Проводить спостереження за обраними або запропонованими природними явищами та об'єктами, проводить дослідження, створює навчальні моделі
Описує, що нового дізнався, спостерігаючи та експериментуючи	Встановлює зв'язки між об'єктами і явищами природи; робить висновки із спостережень та досліджень разом з учителем або самостійно
Описує та пояснює те, про що дізнався; радіючи пізнанню нового, розуміє, що помилки є невід'ємною частиною пізнання	Визначає фактори успіху, аналізує помилки, які виникають під час дослідження, змінює умови чи послідовність дій під час дослідження
Знаходить інформацію про природу	Знаходить, систематизує (згідно з планом) інформацію про навколишній світ; використовує технічні прилади і пристрої для пошуку інформації
Зображує інформацію про навколишній світ у вигляді малюнка, таблиці	Представляє інформацію у вигляді малюнка, схеми, графіка, тексту, презентації тощо
Розрізняє проблеми в навколишньому світі, пов'язані з діяльністю людини	Пояснює важливість того, що вивчає, для власного життя, розрізняє в ньому головне і другорядне
Розуміє проблему в навколишньому світі; розмірковує, що відомо про цю проблему, як її розв'язати	Визначає відоме і невідоме у проблемі, висловлює докази правильності суджень
Знаходить спільні і відмінні ознаки об'єктів; групує об'єкти навколишнього світу за однією або кількома ознаками	Класифікує об'єкти навколишнього світу за кількома ознаками та властивостями
Пропонований зміст Природа навколо мене. Жива й нежива природа. Як людина пізнає світ. Органи чуття, за допомогою яких людина пізнає навколишній світ. Об'єкти живої і неживої природи та їхні ознаки (величина, колір, форма, смак тощо). Спостереження та експеримент як основні методи дослідження. Здогад (гіпотеза). Прилади, які допомагають досліджувати природу. Дотримання правил безпеки під час проведення спостережень та дослідів. Сонце – джерело світла і тепла. Спостереження за сезонними змінами у природі. Спостереження за утворенням тіні від	Пропонований зміст Явища природи. Причиново-наслідкові зв'язки у природі. Прилади для вимірювання лінійних розмірів тіл, маси, часу, температури. Одиниці довжини, площі, об'єму, маси, часу, температури. Спостереження, досліди, експерименти і моделювання – методи дослідження природи. Повітря, його властивості. Рух повітря. Рослини і тварини своєї місцевості. Вплив довкілля на організм рослин і тварин. Масштаб. Орієнтування на місцевості. Компас. Сузір'я. Місяць – супутник Землі. Планети Сонячної системи. Галактика. Чумацький шлях. Зміна дня і ночі. Причини зміни пір

предметів. Спостереження за рослинами і тваринами в різні пори року. Повітря та його властивості. Вимірювання температури повітря. Вода та її властивості. Вимірювання температури води. Ґрунт. Дослідження складу ґрунту. Значення ґрунту та його охорона. Різноманітність рослин. Будова рослин (корінь, квітка, стебло, листки, плоди). Плоди і насіння. Добування олії з насіння соняшника. Спостереження за етапами розвитку рослин. Догляд за кімнатними рослинами. Умови вирощування рослин. Охорона рослин. Тварини дикі і свійські. Спостереження за тваринами (комахами, рибами, птахами, звірами). Охорона природи. Червона книга України. Заповідники	року. Форма і розміри Землі. Горизонт. Організм людини. Здоровий спосіб життя. Охорона здоров'я. Складники здорового харчування: продукти тваринного і рослинного походження.
2. Змістова лінія «Я у природі»	
Виявляє та описує очевидні зв'язки у природі; пояснює, чому потрібно їх враховувати у життєдіяльності людини	Діє в навколишньому світі з урахуванням взаємозв'язків між об'єктами живої і неживої природи
Дбає про чистоту навколишнього світу, доглядає за рослинами і тваринами	Установлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх
Пояснює необхідність збереження природних ресурсів і намагається це робити	Установлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх
Пропонований зміст Україна – моя країна. Рідний край. Природа рідного краю. Форми поверхні України і рідного краю. Моє місто (село). Моя адреса. Сонце та його значення для життя на Землі. Повітря. Значення повітря для живої природи. Вода. Значення води у природі та житті людини. Водойми рідного краю. Ґрунт. Значення ґрунту для живої природи. Рослини і тварини рідного краю. Поняття про форму Землі. Глобус – модель Землі. Обертання Землі навколо власної осі та Сонця. Рік. Доба. Вплив Сонця на сезонні явища в природі. Пори року та їхні ознаки. Погода та її елементи. Особливості життя рослин і тварин у різні пори року. Людина. Взаємозв'язок людини і природи. Правила безпечної поведінки в довкіллі. Взаємозв'язки в природі. Рослини і тварини рідного краю, які потребують охорони. Охорона природи.	Пропонований зміст Тіла і речовини. Різноманіття речовин у довкіллі. Поширення води у природі, значення її для живих організмів. Колообіг води у природі. Значення повітря для рослин, тварин і людини. Джерела забруднення повітря. Способи охорони чистоти повітря. Корисні копалини (вугілля, нафта, газ, торф) та їхнє використання. Відновлювані джерела енергії (Сонце, вітер і вода) та їхнє використання. Організми ґрунтів. Роль живих організмів в утворенні ґрунту. Значення ґрунту для рослин і тварин. Єдність світу живої і неживої природи, людина – частина природи. Людина в природі. Значення природи в житті людини. Охорона рослинного і тваринного світу. Природоохоронні території рідного краю. Економне використання води, електрики, газу в побуті
3. Змістова лінія «Я в рукотворному світі»	
Наводить приклади використання винаходів людства в побуті	Установлює зв'язки між діяльністю людини і станом навколишнього світу; складає правила поведінки в навколишньому світі і дотримується їх

Пропонує різні способи використання об'єктів навколишнього світу	Пояснює значущість винаходів у повсякденному житті, збереженні навколишнього світу
	Пропонує власний спосіб розв'язання обраної або запропонованої проблеми
Пропонований зміст Людина і довкілля. Природні та рукотворні об'єкти, їхнє значення для людини. Використання природних і штучних матеріалів у побуті. Винаходи людства та їхній вплив на життєдіяльність людини. Вплив людини на довкілля. Охорона природи	Пропонований зміст Людина і природа. Значення природи в житті людини. Охорона довкілля від забруднення. Охорона природних ресурсів (багатств). Природоохоронні території України і рідного краю. Використання винаходів і відкриттів.

Технологічна освітня галузь

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Технічна творчість та техніка»	
За допомогою дорослих або самостійно добирає конструкційні матеріали та технології для виготовлення виробу	Самостійно добирає матеріали та технології для виготовлення виробу
За допомогою дорослих або самостійно планує власну діяльність з виготовлення виробу, прогнозує кінцевий результат	Обирає об'єкт праці та прогнозує кінцевий результат власної діяльності; самостійно планує послідовність технологічних операцій під час виготовлення виробу
Моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів за допомогою дорослих; виготовляє та оздоблює виріб за допомогою дорослих	Моделює, конструює та виготовляє виріб з готових елементів; виготовляє та оздоблює виріб відомими технологіями
Виконує прості технологічні операції	
Пропонований зміст Матеріали, інструменти та пристосування, необхідні для роботи. Добір конструкційних матеріалів, інструментів та пристосувань для виготовлення виробу. Планування виготовлення виробу. Моделювання, конструювання та виготовлення виробів із готових елементів деталей конструктора за графічним зображенням, схемою та за власним задумом. Танграм. Розміщення елементів виробу на площині, з'єднання елементів у виріб. Технологічна послідовність у виготовленні виробів за зразком та власним задумом. Послідовність дій під час виготовлення паперових об'ємних фігур. Макетування. Виготовлення й оздоблення об'ємних виробів. Виготовлення об'ємних форм із паперу. Послідовність дій під час виготовлення виробів технікою «Орігамі». Картон та пінопласт як штучний матеріал для макетування. Використання у роботі пластиліну, полімерної глини чи соленого	Пропонований зміст Матеріали, інструменти та пристосування, необхідні для роботи. Добір конструкційних матеріалів, інструментів та пристосувань для виготовлення виробу. Планування виготовлення виробу. Дотримання графічних зображень, схем під час моделювання, конструювання та виготовлення об'ємних виробів із готових елементів (коробки, упаковки, самостійно створені об'ємні деталі). Оздоблення виготовлених виробів відомими техніками та матеріалами бісером, лелітками, тасьмою, стрічками тощо за власним задумом. Макетування виробів з деталей конструктора. Загальні відомості про способи виготовлення рухомих моделей з паперу і картону. Матеріали, інструменти та пристосування для виготовлення рухомих моделей. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми. Способи кріплення елементів. Пластичні матеріали для виготовлення виробів (пластилін, глина,

тіста (плоскі та об'ємні форми); тканини, ниток, нетканих матеріалів (пласка та об'ємна аплікація на основі простих симетричних та асиметричних форм), природних матеріалів та інших матеріалів (пласкі та об'ємні вироби). Оздоблення виробів за власним задумом бісером, лелітками, тасьмою, стрічками тощо. Організація робочого місця на уроці. Загальні правила безпеки на уроках технологій. Пропоновані об'єкти праці: об'ємні моделі транспортних засобів, будинків, веж, роботів тощо; вироби, виготовлені технікою «Орігамі»; сюжетні та предметні аплікації з паперу, тканини, ниток, нетканих матеріалів, пластиліну, природних матеріалів; листівки, закладки; об'ємні статичні моделі (фігури) з пластиліну, полімерної глини чи соленого тіста; ялинкові прикраси об'ємної форми з паперу, тканини, ниток, нетканих та інших матеріалів.	полімерна глина, солоне тісто). Вироби об'ємної форми. Послідовність виготовлення виробів об'ємної форми (рельєф, барельєф) із пластичних матеріалів за власним задумом; об'ємної аплікації на тканині з використанням гудзиків, леліток та бісеру. Макетування. Види та властивості тканин. Використання тканин. Прийоми різання тканини та особливості її з'єднання з папером. Використання у роботі тканини, ниток, нетканих матеріалів (пласка та об'ємна аплікація на основі простих симетричних та асиметричних форм), природних матеріалів та інших матеріалів (пласкі та об'ємні вироби). Розміщення елементів виробу на площині, з'єднання елементів у виріб. Технологічна послідовність у виготовленні виробів за зразком та власним задумом. Послідовність дій під час виготовлення виробів технікою «Орігамі». Картон та пінопласт як штучний матеріал для макетування.
2. Змістова лінія «Світ технологій»	
Читає та аналізує графічні зображення за допомогою дорослих та використовує їх у процесі роботи	Читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи Читає та аналізує графічні зображення; виконує прості геометричні зображення та керується ними у процесі роботи
Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань	Дотримується безпечних прийомів праці під час використання інструментів та пристосувань
Під час виготовлення виробів намагається ощадно використовувати матеріали; за допомогою дорослих готує залишки до вторинної обробки	Ощадно використовує матеріали; сортує відходи, дотримуючися відповідних правил
Оцінює та представляє результати власної або колективної діяльності за допомогою дорослих	Представляє одержаний результат власної або колективної діяльності та намагається оцінити його
Пропонований зміст Елементи графічної грамоти. Лінії. Правила розмічання ліній на папері і картоні. Розгортки прямокутної форми. Виготовлення розгорток прямокутної форми. Використання зображення схем для послідовного виготовлення виробу з допомогою дорослих та самостійно. Властивості конструкційних матеріалів (види паперу, картону, ниток). Виготовлення об'ємних виробів з елементами вторинних матеріалів. Безпечні прийоми праці під час застосування інструментів та пристосувань. Економне використання матеріалів. Презентація власної (колективної) діяльності із	Пропонований зміст Інструменти та пристосування для виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів (пластик, поролон, синтепон, синтетична вата тощо). Послідовність виготовлення простих виробів із використанням пластику, поролону, синтепону, синтетичної вати. Колаж. Квілінг. Комбінування різноманітних матеріалів для створення композиції-колажу, виробів технікою квілінг; послідовність виготовлення. Матеріали, інструменти та пристосування для виготовлення колажу, виробів технікою квілінг. Елементи графічної грамоти. Лінії. Правила розмічання ліній на папері і

допомогою дорослих. Пропоновані об'єкти праці: сюжетні та предметні аплікації з паперу, пластиліну, природних та штучних матеріалів; об'ємні статичні моделі (фігури) з пластиліну, полімерної глини чи соленого тіста; об'ємні макети виробів із штучних матеріалів; моделювання та створення виробу із використанням вторинних матеріалів; виготовлення розгорток прямокутної форми з паперу чи картону.	картоні. Розгортки прямокутної форми. Використання схем для послідовного виготовлення виробу. Властивості конструкційних матеріалів (види паперу, картону, ниток). Виготовлення об'ємних виробів з елементами вторинних матеріалів. Безпечні прийоми праці під час застосування інструментів та пристосувань. Економне використання матеріалів. Презентація власної (колективної) діяльності. Пропоновані об'єкти праці: виготовлення виробів із сучасних штучних матеріалів; виготовлення сюжетної композиції-колажу за власним задумом; виготовлення виробів технікою квілінг; об'ємні статичні моделі (фігури) з пластиліну, полімерної глини чи соленого тіста; об'ємні макети виробів із штучних матеріалів; моделювання та створення виробу із використанням вторинних матеріалів; виготовлення розгорток прямокутної форми з паперу чи картону.
3. Змістова лінія «Світ ремесел»	
Спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами	Самостійно виконує прості технологічні операції традиційних та сучасних ремесел
Спостерігає за процесом виготовлення виробу народними майстрами; створює виріб за допомогою дорослих або самостійно згідно із зразком чи власним задумом, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел	Самостійно створює виріб, застосовуючи технології традиційних та сучасних ремесел
Пропонований зміст Створення та оздоблення простих виробів із допомогою дорослих чи самостійно за зразком та власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. Техніка «Витинанка». Розрізнення витинанки з-поміж інших виробів декоративно-ужиткового мистецтва. Послідовність дій під час виготовлення витинанки за шаблоном чи власним задумом. Пропоновані об'єкти праці: вироби з елементами витинанки, вироби з глини, ниток, тканини тощо	Пропонований зміст Створення та оздоблення простих виробів за зразком та власним задумом, із застосуванням традиційних ремесел або технік декоративно-ужиткового мистецтва. Способи плетіння зі стрічок, товстих ниток, шнурів. Основні прийоми роботи та послідовність виготовлення виробів технікою плетіння. Уявлення про особливості сюжетних витинанок різних регіонів України. Послідовність дій під час виготовлення витинанки за шаблоном чи власним задумом. Оздоблення виробів технікою вишивки. Матеріали, інструменти та пристосування, основні прийоми роботи, послідовність виготовлення виробів технікою вишивки. Писанка як один із символів України. Орнамент. Декорування писанок. Пропоновані об'єкти праці: виготовлення виробів технікою плетіння (ляльки-мотанки, закладки, сувеніри тощо); вироби з елементами витинанки, з глини

	тощо; оздоблення виробів швами «вперед голка» та «назад голка» (частини одягу, серветка, листівка, картина, тощо); виготовлення аплікацій писанки відомими техніками; декорування писанки. Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до виробів, виготовлених традиційними та сучасними ремеслами; матеріалів, інструментів та пристосувань, каталогів, фотографій тощо. Перегляд та обговорення фільмів (мультфільмів), у яких висвітлюються технології традиційних та сучасних ремесел. Екскурсія (реальна чи віртуальна) до майстерень народних умільців, музеїв декоративно-ужиткового мистецтва, шкільних майстерень, на робочі місця, на виробництво з традиційними народними ремеслами.
4. Змістова лінія «Побут»	
Виконує практичні завдання в побуті; організовує робоче місце за допомогою дорослих	Безпечно використовує найпростіші прилади у побуті; самостійно організовує робоче місце відповідно до визначених потреб та завдань
За допомогою дорослих планує дії та виконує їх у власному побуті	Планує та виконує дії у власному побуті
За допомогою дорослих розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу	За допомогою дорослих або самостійно розраховує орієнтовні витрати та кількість матеріалів для виготовлення виробу
Пропонований зміст Організація власної життєдіяльності. Розв'язування практичних завдань у власному побуті. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Столовий посуд різного призначення. Сервірування столу. Організація робочого місця відповідно до визначених потреб і завдань. Планування та реалізація найпростіших трудових дій (ремонт іграшок, книжок, догляд за рослинами, домашніми тваринами; приготування страв за рецептами; догляд за одягом та взуттям). Розрахунок матеріалів та витрат для виконання простого завдання. Пропоновані об'єкти праці: сервірування столу; прості страви: бутерброди / канапки, чай тощо; простий ремонт книжок, іграшок; догляд за рослинами і тваринами; догляд за одягом та взуттям тощо	Пропонований зміст Організація власної життєдіяльності. Розв'язування практичних завдань у власному побуті. Одяг і взуття. Оздоблення одягу та взуття. Техніки, матеріали, інструменти та пристосування для оздоблення одягу та взуття. Послідовність оздоблення виробів гудзиками. Культура харчування. Правила поведінки за столом. Сервірування столу до обіду. Організація робочого місця відповідно до визначених потреб і завдань. Планування та реалізація найпростіших трудових дій (ремонт іграшок, книжок відомими способами; догляд за рослинами і тваринами; нескладні страви за рецептами; догляд за одягом та взуттям). Розрахунок матеріалів та витрат для виконання простого завдання. Пропоновані об'єкти праці: оздоблення макетів моделей (шаблонів) одягу та взуття з картону раніше освоєними техніками; сервірування столу; прості страви: канапки, чай тощо; простий ремонт книжки, іграшок тощо. Пропоновані умови: персональний доступ учня / учениці до матеріалів, інструментів та пристосувань;

	об'єктів (іграшок, книжок, рослин тощо). Переглядає та обговорює фільми (мультфільми), у яких висвітлюються найпростіші дії щодо самостійності в побуті.
--	--

Соціальна та здоров'язбережувальна освітня галузь

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Безпека»	
Розпізнає та описує небезпеку вдома, у школі та навколишньому світі	Пояснює, що робити в небезпечних ситуаціях вдома, у школі та навколишньому світі
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб
Визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	Аналізує позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки
Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я,
Пояснює, від чого залежить безпека вдома, у школі та навколишньому світі	Поводиться безпечно з огляду на себе та інших осіб вдома, у школі, на вулиці, у громадських місцях
Розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	Визначає потребу у допомозі собі та іншим особам, оцінює можливості її надання
Розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	Намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я
Пропонований зміст Безпека і небезпека. Вплив оточення на вибір безпечної поведінки (батьки, вчителі, друзі тощо). Джерела допомоги в небезпечних ситуаціях (батьки, сусіди, родичі, служба надзвичайних ситуацій). Діяльність служб допомоги в небезпечних ситуаціях та їх ідентифікація (поліція, пожежники, швидка допомога тощо). Можливі загрози з боку людей, правила поведінки. Безпека в школі. Шкільні приміщення, їх розміщення та правила безпечної поведінки в них (клас, коридори, їдальня, спортзал, туалет тощо). Ймовірні небезпечні ситуації у школі. Шляхи виходу зі школи. Безпечна поведінка на	Пропонований зміст Безпека життєдіяльності Безпека вдома. Ймовірні наслідки власних рішень та поведінки для себе та інших. Відповідальність та доцільна поведінка в небезпечних ситуаціях (вогонь, вода, газ, побутові хімічні сполуки, підозрілі предмети тощо). Правила користування джерелами водопостачання. Пожежна безпека. Правила користування обігрівальними приладами. Правила користування газовою плитою. Ознаки витоку газу. Порядок дій під час витоку газу. Опосередкована небезпека (пожежа в іншій квартирі, іншому будинку тощо). Звернення по допомогу в різні служби в разі

шкільному подвір'ї. Безпека у довкіллі. Безпечна дорога до/ зі школи. Правила пішохідного руху. Безпечна поведінка на екскурсії. Безпечна поведінка на природі (ліс, водойми, гори тощо). Безпечні місця для ігор і розваг. Ознаки підозрілих предметів, забутих речей, вибухових пристроїв та зброї. Куди звертатися в ситуаціях, пов'язаних із ними. Безпека вдома. Імовірні небезпечні ситуації (з побутовими приладами, побутовою хімією, сторонніми предметами тощо). Правила безпечної поведінки вдома. Оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайної ситуації. Укриття у захисних спорудах цивільного захисту. Надання першої допомоги при нескладних травмах.

небезпечних ситуацій. Безпека в школі. Ймовірні наслідки власних рішень та своєї поведінки в різних ситуаціях шкільного життя (у класі, їдальні, спортзалі тощо). Безпека в довкіллі. Безпечна поведінка на вулиці. Безпека в населеному пункті. Правила поведінки дітей надворі. Дорожня безпека. Безпека руху пішоходів. Групи дорожніх знаків. Перехід дороги в умовах обмеженої оглядовості. Поведінка біля залізничної колії. Сигнали регулювання дорожнього руху. Види перехресть. Дорожньо-транспортні пригоди (ДТП). Активний відпочинок. Безпека під час занять спортом та активним дозвіллям (самокат, ролики, гіроскутер, скейтборд тощо). Використання відповідних особистих засобів захисту (медичну маску, респіратор, шолом, рукавиці, наколінники тощо) за потреби. Місця підвищеного ризику мінування: підозрілі предмети, воєнні позиції, зруйновані об'єкти (будівлі, транспорт тощо), стежки, дороги, переправи через річки, лісові та зелені насадження. Безпечна поведінка у природі. Правила збереження здоров'я від можливих небезпек зовнішнього середовища (водойми, сонячні промені, погодні умови, стихійні лиха тощо). Бездомні тварини (безпечна поведінка). Ресурси, які можна використати в разі небезпеки. Поведінка в автономній ситуації на природі (якщо загубився, заблукав у лісі, горах, степу 41 тощо). Спорядження (речі та одяг) для прогулянки на природу. Безпека в суспільстві. Безпечна поведінка у громадських місцях. Ознаки безпечної і небезпечної ситуації. Застережні знаки («небезпека ураження електричним струмом», «легкозаймиста речовина», «обережно міни» тощо). Вихід із непередбачених ситуацій поза межами домівки, школи (відмова від пропозицій, що можуть мати негативні наслідки тощо). Правила поведінки з підозрілими предметами та речами, забутими у громадських місцях. Звернення по допомогу у відповідні служби в разі небезпечних життєвих ситуацій. Звернення за телефонами довіри. Корисні та шкідливі впливи на вибір безпечної поведінки (однолітки, знайомі, чужі люди, ЗМІ тощо). Позитивний та негативний впливи на безпеку людей організацій та груп. Мережа Інтернет та безпека.

2. Змістова лінія «Здоров'я»	
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб
Відзначає зміни власного організму і приймає їх	Спостерігає за змінами у своєму тілі залежно від фізичного стану, настрою, виду діяльності, способу життя; пояснює та приймає
Визначає позитивний і негативний вплив на вибір здорової та безпечної поведінки	Аналізує позитивні і негативні впливи на вибір здорової та безпечної поведінки
Уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї
Демонструє поведінку, яка запобігає або зменшує ризики для життя і здоров'я	Демонструє різноманітні практики поведінки, які запобігають або зменшують ризики для життя і здоров'я
Визначає здорові та шкідливі звички	Обмірковує альтернативні рішення щодо відповідності здоровим чи шкідливим звичкам
Розпізнає, що приносить задоволення та користь	Обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь
Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту
Розпізнає знаки, символи і попередження щодо ймовірної небезпеки	Намагається ощадно використовувати ресурси
Визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	Намагається критично оцінювати інформацію щодо товарів і послуг
Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, звертаючися за допомогою до дорослих	Протидіє проявам тиску, неповаги та приниження щодо себе та інших осіб, самостійно або за допомогою дорослих залежно від ризику протидіє виявам неповаги та приниження, наприклад, висловлюючи свою позицію, кажучи «ні» тощо [4 СЗО 2- 1.2-1]; пояснює іншим, що робити в ситуації, коли тебе дратують, ц
Розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її	Поводиться етично (демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність та ін.)
Пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	Планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком
Упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	
Пропонований зміст Здоров'я та його складники Психічний та емоційний складники здоров'я Емоції (позитивні і негативні), їх зміни в різних ситуаціях та вплив на організм. Життєрадісність і здоров'я. Фізичний складник здоров'я Людське тіло і зміни в ньому. Народження і розвиток живої істоти. Індивідуальні особливості її росту й розвитку (прийняття змін). Особиста гігієна. Режим дня. Фізичні	Пропонований зміст Цінність і неповторність життя і здоров'я людини. Цілісність здоров'я. Чинники, що впливають на здоров'я. Охорона здоров'я дітей. Здоровий спосіб життя. Корисні звички. Показники здоров'я і розвитку дитини. Розумове та емоційне здоров'я. Емоції та вплив на них подій навколишнього світу, явищ природи, поведінки інших людей. Вплив друзів, сім'ї, засобів масової

вправи і здоров'я (загартовування, постава тощо). Утома і способи її зняття. 47 Активний і пасивний відпочинок. Харчування і здоров'я. Продукти харчування (корисні, некорисні, шкідливі). Здоров'я і хвороби. Самопочуття. Інфекційні та неінфекційні захворювання. Профілактика інфекційних захворювань (гігієна, щеплення, карантин тощо). Хибне використання/ вживання речовин (побутова хімія, ліки тощо). Соціальний та духовний складники здоров'я Повага до себе та інших людей. Спілкування. Правила спілкування. Уміння товаришувати. Стосунки з дітьми своєї та іншої статі. Тиск, неповага, приниження і протидія їм. Небезпека та шкода для здоров'я від агресивної поведінки. Здорова поведінка та корисні звички, їх вплив на збереження здоров'я. Піклування про здоров'я в сім'ї. Народні традиції, родинні свята і здоров'я	інформації на почуття, поведінку, настрої. Почуття (свої та інших) у конкретних ситуаціях. Особисті відносини (конфлікт, пробащення, довіра, заздрість, підтримка). Проблемні ситуації у школі та вдома, можливості їх розв'язання. Розв'язання конфліктів із ровесниками за допомогою словесних і несловесних засобів. Самостійна розумова праця. Способи зняття втоми (за допомогою гімнастики, дихальних вправ, музики, прогулянки, зміни виду діяльності тощо). Фізичне здоров'я Самопочуття. Вияви доброго та поганого самопочуття. Звернення і допомога при поганому самопочутті. Неінфекційні та інфекційні захворювання (причини появи). Відновлення здоров'я після хвороби. Профілактика порушень зору, слуху, опорно-рухового апарату у школярів. Зміни у власному тілі та зовнішньому вигляді як ознаки дорослішання. Фізична активність. Вплив рухової активності на розвиток організму. Залежність між активним способом життя та здоров'ям людини. Оздоровче значення відпочинку на природі. Гігієна. Охайність та особиста гігієна. Вплив гігієнічних процедур на здоров'я. Гігієна порожнини рота. Догляд за чистотою свого тіла, одягу, особистих речей. Профілактика інфекцій, що передаються контактним і повітряно-крапельним шляхом. Гігієна оселі. Повітря, його значення для здоров'я. Харчування. Значення харчування для життя і здоров'я людини. Збалансоване харчування. Значення води для життя і здоров'я людини. Питний режим. Страви національної кухні. Вибір продуктів харчування (харчові звички, смак та розуміння їхньої користі та шкоди для здоров'я). Вплив реклами на вибір товарів. Термін придатності та умови зберігання харчових продуктів за їх маркуванням. Харчові отруєння. Перша допомога під час харчових отруєнь. Соціальне здоров'я. Стосунки між людьми (родинні зв'язки, подружнє життя, дружні та ділові стосунки). Родинні стосунки. Взаємодопомога членів родини. Традиції збереження здоров'я в родині. Взаємодія з іншими людьми. Уміння слухати. Знайомство з людьми. Люди з особливими потребами. Толерантність. Дружба і побудова дружніх стосунків. Вплив друзів. Вплив телебачення, комп'ютера, мобільних телефонів та інших
--	---

	електронних засобів на здоров'я. Вплив реклами на рішення і поведінку людей. Безпечне поводження в мережі Інтернет, можливі ризики та користь від отриманої інформації. Інформація та ситуації, які несуть загрозу здоров'ю. Протидія небажаним пропозиціям. Хибне використання та вживання речовин. Безпечна поведінка у поводженні з ліками та побутовими хімічними сполуками. Ризики та вживання шкідливих речовин (алкоголю, нікотину, наркотиків).
3. Змістова лінія «Добробут»	
Розпізнає, що приносить задоволення та користь	
Пояснює потреби свої та інших осіб; визначає, від кого та від чого залежить задоволення потреб	Обирає діяльність, яка приносить задоволення та користь
Пояснює, що кожна дія (рішення) має наслідки	Розрізняє необхідні та надмірні потреби свої та інших осіб; визначає короткострокові цілі та планує конкретні дії щодо задоволення власних потреб
Вирішує як діяти у повсякденних ситуаціях без загрози для життя і здоров'я	Прогнозує можливі наслідки своїх дій (рішень) для себе та інших осіб
Визнає важливість помірності у споживанні послуг та продукції	Вирішує, як діяти у повсякденних ситуаціях із користю для здоров'я, безпеки та добробуту
Розпізнає здорову етичну поведінку (сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність, відвагу, відданість) та наслідує її	Намагається ощадно використовувати ресурси
Упорядковує власне навчання відповідно до своїх потреб та рекомендованих умов	Поводиться етично (демонструючи сумлінність, справедливість, чесність, відповідальність та ін.)
Уважно слухає, запитує про потреби інших осіб та висловлюється так, щоб не образити інших осіб	Планує та організовує власне навчання, чергуючи його з відпочинком
Розрізняє, до кого і як звернутися за допомогою; описує приклади такої діяльності	Сприймає критичну інформацію щодо себе та етично реагує на неї
Пояснює важливість навчання у школі для свого життя та добробуту; планує свій день (навчальний та вихідний)	Погоджується на ту роль, що здатний виконати найкраще; разом з іншими особами визначає мету спільної роботи, намагається досягти її
Виконує різні ролі в групі, пояснює у чому цінність спільної роботи	Уявляє свою мету і розповідає про те, як її досягти; пояснює, як від ставлення до навчання залежить власний успіх і добробут
Пропонований зміст Культура споживання. Що таке добробут? Потреби людини (помірні і надлишкові). Помірність у споживанні. Гроші, матеріальні цінності, кишенькові гроші. Очікування, потреби та економічні реалії своєї сім'ї. Вибір одягу та корисних для здоров'я продуктів. Знаки,	Пропонований зміст Якість життя. Якість життя людини (фізичне здоров'я та духовні цінності; доброзичливі людські стосунки; сприятливе природне середовище та побут; матеріальна забезпеченість). Уміння вчитися. Власний розпорядок дня / тижня, корегування його відповідно до потреби.

символи, попередження щодо продуктів харчування та промислових продуктів. Вплив реклами на вибір продуктів. Ощадність використання природних ресурсів. Підприємливість Риси підприємливої людини. Створення цінності. Співпраця у грі, навчальних і життєвих ситуаціях. Планування вихідного дня. Уміння вчитися Важливість власного навчання у школі. Розпорядок дня школяра. Робоче місце школяра і його впорядкування. Кроки для виконання навчальних, ігрових та дослідницьких завдань. 49 Навчання і відпочинок. Доброчинність Ознаки етичної поведінки. Ситуації, коли інші люди потребують допомоги. Важливість добрих учинків для людини

Різні способи використання свого часу (напр, навчання, гра, відпочинок). Поліпшення власних умінь завдяки успіхам та поразкам. Відповідність робочого місця виконуваний роботі. Радість у навчанні. Успіх у навчанні та подолання труднощів. Навчання через досвід. Культура споживання Власні потреби (первинні і другорядні) та їх задоволення. Вибір речей та продуктів харчування, необхідних для життя, на основі оцінювання їхньої якості, практичності, естетичного вигляду, ціни (користь та вартість). Матеріальні цінності (власні, своєї родини, школи, міста). Дбайливе ставлення та раціональне використання ресурсів (напр., збирання та утилізація сміття, збереження водних ресурсів); раціональність покупки (корисність та ціна). Роль реклами у споживанні послуг та продукції. Підприємливість Ідеї та можливості. Можливості для створення цінності в моїй спільноті. Бажане майбутнє (прості сценарії). Пошук ідей. Цінність ідеї (власної та інших). Правила використання ідей інших людей (доброчесність). Поведінка, приязна до навколишнього середовища, яка приносить користь спільноті. Ресурси. Потреби, бажання, інтереси та цілі. Відповідальне використання ресурсів (природних та особистих). Час як рідкісний ресурс. Джерела допомоги для власної діяльності зі створення цінності. Фінансова грамотність. Складання бюджету простого виду діяльності. Символи, пов'язані з грошима. Види прибутку для сімей. Трансформація в дії. Проблеми, які впливають на спільноту (напр., клас) та шляхи їх вирішення. Визначення цілей простого виду діяльності зі створення цінності. Якості та здібності, необхідні для різних видів роботи. Ризики. Помилки, страх помилки, право на помилку. Співпраця у команді для створення цінності. Ролі в роботі малих груп. Успіх та його досягнення. Доброчинність Потреби інших, їх урахування та пошук можливості допомоги. Вплив на життя людини позитивних емоцій і негативних переживань. Повага до інших осіб, їхнього походження, у різних ситуаціях. Поведінка, зорієнтована на закони доброчинності (сумлінність, чесність, відповідальність, мужність та відданість). Зміни, спричинені

	діями людей у соціальному, культурному, економічному контексті
--	--

Громадянська та історична освітня галузь

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Я – Людина»	
Описує себе, свій характер, захоплення, якими вирізняється від інших осіб	Визначає свої риси характеру, моральні якості; розповідає про свої мрії та пояснює шляхи їх здійснення
Встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/ недовго); пояснює, як і чому люди визначають час	Визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу
Описує послідовність етапів розвитку людини; намагається пояснити, як події пов'язані між собою	Установлює кількість поколінь у своїй родині, розкриває зв'язки між теперішнім та попередніми поколіннями
Розповідає про себе, свою родину та інших осіб	Виявляє та засуджує негідну поведінку; розпізнає випадки порушення прав дитини; пояснює, до кого можна звернутися, коли ображають та/або принижують його чи інших осіб, відповідно діє в таких ситуаціях
Пропонований зміст Я – Людина. Що означає бути Людиною. Моє ім'я, звідки воно взялося (право на ім'я). Моє зовнішнє та внутрішнє «Я» (фізичні ознаки, почуття, думки). Я – неповторний / неповторна. Я – особистість. Досліджую свої можливості. Виявляю мої вподобання. Аналізую свої звички. Визначаю свої знання та вміння. Описую мій характер (окремі риси, на вибір учня / учениці). Мій особистий простір (спрощено). Зі мною змінюється мій світ. Як я расту. Що я пам'ятаю. Навіщо я пізнаю. Чому я дію. Про що я мрію. Кола спілкування. Я – дитина. Чи діти відрізняються від дорослих? Що означає «бути дорослим»? Які у людей є бажання і потреби. Навіщо я навчаюся. Чого хоче кожна людина (віднаходимо спільні та індивідуальні цінності)	Пропонований зміст Росту. Моя біографія. Мій характер. Що у мене спільного з моїми батьками та іншими родичами? Я роздумую, яким / якою хочу бути. Пізнаю світ. Умію поставити запитання. Знаю, де шукати і як знаходити відповіді. Характеризую людей, книжкових персонажів та героїв фільмів (мультфільмів) за їхніми моральними якостями. Я розумію, що таке «особистий простір», та поважаю приватність інших людей. Іду до мети. Я ставлю собі мету і планую, як її досягнути. Відстоюю права людини, зокрема дитини. Чому права людини, зокрема дитини, записують у міжнародні та державні документи? Що робити, аби не порушувалися права людини, зокрема дитини? Гідність людини. Недопустимість принижень, принизливих покарань.
2. Змістова лінія «Я серед людей»	
Висловлює свої вподобання; виокремлює фрази та/або дії, які вразили; обмірковує вплив своїх слів та/або дій на думку інших осіб	Досліджує своє походження, родовід, визначає свою роль у школі, громаді, державі; досліджує, які традиції і свята шанують у родині, родині друзів та однокласників, ставиться з повагою до цих традицій і свят
Пояснює важливість співпраці у групі; разом з іншими особами визначає послідовність виконання завдань; виконує різні ролі в групі	Визначає мету спільної роботи; планує послідовність дій групи для виконання завдання; погоджується на роль, яку здатний виконати найкраще
Пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб;	Спілкується з урахуванням особливостей інших людей; пояснює, чому потрібно діяти справедливо

звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	
Розпізнає вчинки і слова, які можуть підтримати або образити; поважає різноманітність, справедливо ставиться до інших осіб	Розрізняє об'єкти загального користування і власні об'єкти; протидіє (залучаючи дорослих) порушенням правил поведінки в публічних місцях
Збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	
Досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	
Розрізняє теперішнє, минуле і майбутнє (було — є — буде)	
Пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	
Пропонований зміст Я і родина. Що поєднує родину? Скільки нас у родині: склад, роль та місце кожного. Право дитини на життя в родині, любов та піклування. Обов'язки батьків щодо дітей. Обов'язки дітей у сім'ї. Неправомірність насильства батьків (опікунів) над дітьми і одне до одного. Мій рід. Схема роду. Покоління. Предки і нащадки. Дитинство наших предків. Про що розповідає родове прізвище. Родинні свята і традиції. Родинні реліквії. Якого я роду: зв'язок поколінь. Моє близьке оточення. Хто мені друг / подруга, а хто приятель /-ка? Чому довіряють другові/ подрузі: приклади щирості, розуміння та підтримки у стосунках. Як виникає приязнь: приклади привітного ставлення, відкритого спілкування, взаємоповаги. Товариші у справі (партнери): однокласники, учителі та інші. Знайомство. Працюємо гуртом (у групі). Ми – одна команда. Як досягнути згоди: правила взаємодії. Люди навколо мене. Чим та як люди об'єднані у суспільстві. Що можна дізнатися, не знайомлячись: навчальне дослідження (людина у формі, школяр, спеціаліст, який надає послуги тощо). Як сприймати тих, кого не знаєш? (Спрощено про багатоманітність людського суспільства, толерантність, свободу та гідність людини.) Я у громадському просторі. Приватний простір і громадські місця: у чому	Пропонований зміст Вивчаю своє минуле. Моє минуле, минуле мого роду. Родинне дерево. Традиції та свята. Чому для мене важливі звичаї та свята? Які пам'ятні дати і чому актуальні для сучасників? Взаємодію у спільноті. Що таке рівність? Що таке справедливість? Що таке дискримінація? Що таке цькування (булінг) та як на нього реагувати? Як люди взаємодіють у спільноті? Приватний простір. Методи ненасильницького спілкування. Що я можу зробити для інших? Які ролі я вмію і люблю виконувати в групі?

відмінність. Правила поведінки у громадських місцях, які я відвідую (у крамниці, парку, на дитячому майданчику тощо). Людина у світі правил. Які існують правила? Чому люди дотримуються правил. Правила доброчинності. Люди – різні, але всі ми – рівні. Види дискримінації (на прикладах). Як протидіяти негідним учинкам?	
3. Змістова лінія «Моя культурна спадщина»	
Встановлює послідовність подій (раніше/пізніше, до/після, давно/ недовго); пояснює, як і чому люди визначають час	Розпізнає відомі об'єкти соціального середовища, планує прогулянку/ подорож/ екскурсію до об'єктів культурної спадщини рідного краю, України
Орієнтується у близькому до місця проживання та освоєному людьми середовищі	Пояснює цінність природи для життя та роль діяльності людини в освоєнні навколишнього світу
Показує, як природа дає людям засоби до існування; описує зміни, які спостерігає у знайомому просторі, пов'язані з людською діяльністю	Виокремлює факти, які викликають сумніви; знаходить інформацію, яка спростовує або підтверджує сумніви; пояснює можливі наслідки поширення неправдивої інформації
Досліджує об'єкти загального користування у своїй місцевості; дотримується правил поведінки під час гри, прогулянки і відпочинку	Знаходить потрібну інформацію про минуле і сучасне; добирає джерело інформації відповідно до потреб і зацікавлень
Збирає інформацію та розповідає про свою родину, однокласників, Україну; пояснює, що означає бути членом родини, громади, класу; долучається до родинних і національних традицій, пояснює їх значення для себе	
Пропонований зміст Спадок відомих українців. Суспільне визнання: розмова про те, як його здобувають. Меморіальні образи України (пам'ятники, скульптури, архітектурні та культові споруди тощо). Вшанування героїв Української держави. Герої поруч з нами (в родині, в школі, в громаді). Герої літературних творів, медіатекстів (персонажі), їхні вчинки. Визначні події. Події – результат людської діяльності. Як події стають визначними. Як мої близькі пам'ятають визначні події? День, коли відзначають подію. Наші шкільні (класні) свята. Дні пам'яті та пам'ятники (у близькому довкіллі). Мій спадок. Про що розповідають нам пам'ятки природи та культури? Пам'ятки культури рідної місцевості. Про що може повідомити назва?	Пропонований зміст Вивчаю культурну спадщину. Що споруди, твори мистецтва розповідають про минуле? Що можна довідатися про історію від дорослих? Як шукати інформацію про минуле і перевіряти її достовірність? Відомі особи культури і мистецтва України та світу з різних історичних періодів. Видатні спортсмени/ спортсменки України. Люблю мандрувати. Історичні та культурні пам'ятки рідного краю, України, світу. Хто їх створив? Способи мандрування. Як орієнтуватися у просторі? Українські та іноземні мандрівники і першовідкривачі. Я і довкілля. Походження топонімів рідного краю. Вплив людини на природу (позитивний і негативний) і природи на людину. Роль наукових та технічних винаходів минулого у нашому житті. Українські та іноземні винахідники. 4
4. Змістова лінія «Моя шкільна та місцева громади»	

Пояснює, де може знайти потрібну інформацію; виявляє основний зміст джерела інформації; розпитує старших людей про минуле	Формулює власну думку щодо вчинку, події, пам'ятки культури; добирає прості докази; дотримується послідовності викладення думок
Домовляється з однокласниками про доброчесні правила взаємодії, дотримується досягнутих домовленостей, пояснює, чому це важливо	Визначає разом з однокласниками та використовує правила та процедури вирішення питань, які стосуються життя класу; пояснює, як власний вибір та дії можуть вплинути на інших осіб
Пояснює свої обов'язки в сім'ї, школі; дотримується правил поведінки, що засвідчують повагу до інших осіб; звертається за допомогою до старших у разі, коли його або інших осіб ображають	Розповідає про свої досягнення, досягнення класу, своєї родини, школи, громади; аналізує проблеми класу, школи, громади та пропонує варіанти їх розв'язання; пояснює фактори, які допомогли досягти успіху або призвели до виникнення проблеми; долучається до справ, корисних для класу, школи, громади
Розповідає про свої успіхи, успіхи класу, своєї родини; розповідає про свої проблеми, обирає варіанти їх розв'язання; долучається до корисних справ у родині, класі, школі	
Пропонований зміст Шкільна громада. Громада і гурт: спільне та відмінне (спрощено). Мої права у школі. Доброчесність. Обов'язки учня перед шкільною громадою. Самоврядні органи класної громади: повноваження і відповідальність. Вироблення правил співпраці у класі. Місцева громада. Походження назви населеного пункту, розташування, славні події з життя громади. Відомі земляки. Громадська активність (на прикладах)	Пропонований зміст Я у школі. Що таке школа і як вона працює? Як ухвалюють рішення у школі? Як я можу вплинути на те, що відбувається в моєму класі і школі? Навіщо потрібні шкільний статут, шкільні правила, шкільне самоврядування? Виявлення проблем класу/ школи. Учнівський проект. Дію в громаді. Моя громада. Люди місцевої громади: вчинки, їхня мотивація та цінність для громади. Волонтерство: навіщо та як допомагати іншим? Що я можу зробити, щоб у моїй громаді жилося краще?
5. Змістова лінія «Ми – громадяни України. Ми – європейці»	
Розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	Визначає послідовність подій; співвідносить одиниці вимірювання часу
Розповідає про Україну як про свою Батьківщину, розпізнає державні символи України, шанобливо ставиться до них	Збирає інформацію на тему, яка цікавить; визначає важливі і менш важливі відомості та обґрунтовує це; порівнює події, вчинки осіб
Запитує про те, що зацікавило; знаходить відповіді на запитання; виокремлює в джерелі інформацію про відому особу/подію	Наводить приклади культурно-історичної спадщини України; виокремлює важливі для громадян України події, пояснює, як вони впливають на життя
	Виражає різними способами уявлення про відомі історичні події, пам'ятки культури, видатних людей
	Виокремлює в тексті окремі події, персонажі, поняття; формулює зрозумілі запитання про людей, минулі чи теперішні події

	Пояснює, що означає бути громадянином України та як Україна пов'язана з Європою
Пропонований зміст Моя Батьківщина. Що таке Батьківщина? Атрибути держави України: прапор, герб, гімн. Столиця України, державна мова, національна валюта. День Незалежності України. Найважливіші державні свята. День захисника України. Конституція України (спрощено). Україна: сторінки історії. Захисники Батьківщини - сучасні українські воїни 56 Збройних сил України, територіальних та добровольчих формувань. Захисники України у війнах 20 століття. Історичні особистості України: приклади патріотизму та людяності. Україна – європейська держава. Україна на карті Європи (оглядово).	Пропонований зміст Я – громадянин/громадянка України. Якою державою є Україна? Що об'єднує громадян України? Боротьба українців за державність і незалежність. Що таке демократія? Які ознаки демократії в державі та суспільстві? Борці за демократію та права людини в Україні. Творці Української держави. Відомості про видатних осіб української історії, які зробили значний внесок у розвиток Української державності (20-21 століття). Українські меценати минулого й сучасного. Я у Європі і світі. Україна на карті світу. Країни, що мають спільний кордон з Україною. Морські кордони України (оглядово). У яких країнах живуть українці? Як і навіщо держави об'єднуються? (ЄС, НАТО тощо). Які проблеми існують у світі? (тероризм, війни, зміни клімату).

Інформатична освітня галузь

1-2 клас	3-4 класи
Пояснює сприйняття інформації різними органами чуття на основі власних спостережень	Пояснює основні інформаційні процеси у близькому для себе середовищі (дім, школа, вулиця) на основі власних спостережень
Розрізняє та фіксує дані, аналізує та впорядковує прості послідовності	Знаходить інформацію, зберігає дані на цифрових носіях, перетворює інформацію з однієї форми в іншу за допомогою поданих шаблонів, порівнює різні способи представлення інформації, аналізує та впорядковує послідовності
Визначає об'єкти, їх властивості та значення властивостей за підтримки вчителя; розрізняє моделі та їх відповідники у реальному світі, створює прості моделі	Класифікує об'єкти за їх властивостями, зіставляє ознаки моделей реального і цифрового світу, аналізує вплив подій на властивості, досліджує об'єкти за допомогою створених моделей
Розрізняє правдиві та неправдиві твердження, здобуті з різних джерел	Висловлює припущення про достовірність інформації, отриманої з цифрових джерел, розрізняє факти і судження
Пропонований зміст Поняття про інформацію. Сприймання інформації людиною. Види інформації за способом сприйняття (зорова, слухова, дотикова, нюхова, смакова). Властивості інформації (без називання термінів). Джерела отримання інформації людиною та машиною. Формулювання запитань (типу “так / ні”, відкриті, уточнювальні) до розповідей, текстів, завдань. Формулювання запитів для пристроїв і людей. Головні/	Пропонований зміст Інформаційні процеси. Спотворення інформації. Пошук відомостей та збереження результатів пошуку. Перетворення (конвертування, кодування) даних та інформації для збереження на різних носіях. Види носіїв. Види інформації за формою подання (текстова, графічна, числова, звукова, відео тощо). Властивості інформації. Істинні та хибні висловлювання. Порівняння текстів з правдивою та неправдивою інформацією.

ключові слова для пошуку інформації в навколишньому середовищі та мережах (“про що я хочу дізнатися?”). Як запит сформулювати одним словом / словосполученням? Читання інформаційних знаків. Створення власних. Орієнтування за допомогою інформаційних знаків та позначок на цифрових пристроях і у доступному середовищі. Розпізнавання та зчитування інформації різного виду на носіях та в доступному середовищі. Приклади фіксування інформації людиною і машиною (алфавіт, кольори, цифри, спеціальні знаки / символи). Кодування відповідей “так–ні” спеціальними знаками (0–1, червоний – зелений, жестами) тощо. Емотикони, інформаційні знаки, схеми як закодована інформація. Просте впорядкування даних. Використання і пояснення готових схем, таблиць, понятійних карт для організації зібраної інформації. Збирання даних (фото-, відео-, аудіо-, текстових, тощо), в тому числі цифровими пристроями, їх фіксування на носіях (папір, флешка тощо). Збереження даних та інформації на носіях. Приклади доступних носіїв. Впорядкування простих послідовностей для розв’язування проблем, виявлення 38 закономірностей і помилок у послідовностях. Властивості об’єктів і їх моделей. Групи об’єктів за одною спільною ознакою. Правдиві та хибні висловлювання. Факти та вигадка. Припущення і фантазія. Прогнозування розвитку подій (казки, мультфільми, готові програми, ігри), порівняння результатів відповідно до висловлених припущень	Пошук хибних висловлювань у текстах (зображеннях, математичних записах тощо). Фейкова інформація в текстах, зображеннях, на відео тощо. Прості критерії оцінювання надійності інтернет-сайтів. Факти та судження, способи їх розпізнавання. Визначення URL-адреси інформаційного ресурсу (джерела інформації), поняття про авторство матеріалу. Групи об’єктів за декількома спільними ознаками. Структурування елементів за категоріями (зокрема створення / заповнення структури папок). Упорядкування різних послідовностей для вирішення задач/ проблем, виявлення закономірностей і помилок у послідовностях. Прості схеми та діаграми для представлення якісних та кількісних характеристик. Експериментування з готовими та складеними моделями. Створення моделей за допомогою цифрових пристроїв і програм.
2. Змістова лінія «Моя цифрова творчість»	
Створює план дій, наводить приклади повторення та виконання дій за визначеним завданням у повсякденній діяльності	Розробляє алгоритми (зокрема для власної чи групової діяльності) з послідовних дій, умов, повторень
Складає простий план із точних та однозначних вказівок до дій виконавців, виявляє в ньому помилки, оцінює відповідність очікуваному результату	Створює згідно з планом або алгоритмом прості програми та налагоджує їх; прогнозує і формулює очікуваний результат створеної програми
Складає ціле із запропонованих частин, пояснює, як заміна окремих частин приводить до іншого цілого	Розкладає задачі на прості, які виконуються згідно з окремими інструкціями чи послідовністю інструкцій і навпаки (компонусь)
Використовує готові та створює прості інформаційні продукти (текст, зображення, звуки) для отримання, передачі інформації або представлення власних ідей, результатів діяльності	Створює інформаційні продукти, поєднуючи текст, зображення, звук тощо для представлення ідей та /або результатів діяльності

Пропонований зміст Подія, послідовність подій. Укладання послідовності кроків. Наслідки порушення плану (алгоритму), послідовності подій у близькому середовищі, готових програмах, іграх. Складання простих алгоритмів для виконавця. Виконавець і його система команд. Що можуть і не можуть виконати машини і люди. Очікуваний результат. Виправлення помилок у планах і алгоритмах. Завдання прості і складні. Послідовність розв'язування складного завдання. Конструювання. Програми та інструменти для створення простих зображень, текстів, музики, запису голосових повідомлень та пісень. Перегляд та використання простих інформаційних продуктів (зображень, текстів, звуків, відео та їх поєднання). Аудіо- та інтерактивні книжки. Заповнення таблиць на пристроях і без них, прості розрахунки. Програми та пристрої для простих розрахунків. Електронні тексти. Створення простих електронних текстів методом набору і голосовим. Виокремлення ключових слів та фрагментів. Шрифти. Їхня роль. Кольори і оздоблення. Оформлення текстів. Електронний дизайн. Збереження інформаційних продуктів на пристроях. Редагування створених чи готових електронних документів. Презентування власних ідей, думок, готових чи створених інформаційних продуктів перед аудиторією	Пропонований зміст Події, послідовність подій. Інструкції щодо обробки подій для їх подання та виконання виконавцями. Комбіновані задачі. Послідовність розв'язання комбінованої задачі. Лінійні, розгалужені та циклічні алгоритми. Логічне слідування. Створення програм у простих дитячих середовищах. Створення програм за наданим алгоритмом. Очікуваний результат. Різні шляхи його досягнення. Перевірка результату. Прості і складні проблеми. Конструювання. Прості та складені алгоритми. Логічні та алгоритмічні помилки у скомпонованій програмі. Комп'ютерні програми для створення інформаційних продуктів, інструменти та їх налаштування. Створення простих текстів, зображень, відео тощо та документів з їх поєднанням. Прості операції з таблицями. Презентування створених продуктів.
3. Змістова лінія «Комунікація та співпраця»	
Самостійно та відповідально виконує визначені завдання; працює в команді з іншими особами для досягнення спільної мети	Керує своїми діями та пояснює власний внесок у спільний результат роботи команди, коментує успішні та невдалі кроки у процесі роботи
Пропонований зміст Правила і необхідність їхнього дотримання. Групова робота і лідерство. Оцінювання досягнутого результату власної і групової праці. Спостереження за розвитком подій, експериментів, досягнення результату. Висновок про досягнення / недовсягнення результату. Допомога інших під час пошуку рішення. Комунікація (однокласники, учитель, батьки, довідники, словники тощо) для пошуку необхідних ресурсів	Пропонований зміст Групова взаємодія. Групові ролі. Зворотний зв'язок. Аргументовані відповіді. Планування групової діяльності. Лідер і виконавець. Відповідальність виконавця та свобода дій. Рефлексія щодо власної діяльності.
4. Змістова лінія «Я і цифрові пристрої»	
Використовує цифрові пристрої вдома, в школі, на вулиці та пояснює їх призначення	Обирає цифрове середовище, пристрої, засоби для розв'язання життєвої задачі/проблеми, пояснює свій вибір

Організовує власне робоче місце за допомогою дорослих; розпізнає та описує прості проблеми та збої, які виникають у роботі доступних цифрових пристроїв, звертається за допомогою та підтримкою	Налаштовує для власних потреб відповідне програмне середовище; визначає за допомогою правильної термінології збої у роботі доступних цифрових пристроїв, усуває прості несправності
Використовує цифрові пристрої, технології для доступу до інформації та спілкування	Співпрацює та спілкується в захищених мережових спільнотах для обміну думками, виконання спільних завдань, пошуку інформації та навчання
Пропонований зміст Люди і машини. Інтелектуальна поведінка машин. Передавання інформації від людини до пристрою і навпаки. Цифрові пристрої для навчання, побуту, гри, безпеки, розвитку та збору інформації. Можливості цифрових пристроїв, призначення, вмикання / вимикання, перевантаження. Робоче місце для роботи з цифровими пристроями. Елементарне налагодження програмного середовища під власні потреби. Розпізнавання та усування елементарних несправностей пристроїв і програм, прості заходи збереження пристроїв. Цифрові пристрої як приватна власність іншої особи, колективу, організації. Передавання інформації в сучасному суспільстві. Програми та пристрої для спілкування в інтернеті, у безпечних онлайнових і офлайнових середовищах. Спілкування, пошук інформації через відео- або звуковий (голосовий) режим або передавання простого тексту, зображення тощо. Перегляд навчального відео, анімацій, схем, пошук та навігація у безпечних мережах та інтернеті за допомогою цифрових пристроїв	Пропонований зміст Цифрові пристрої, їх призначення і взаємодія. Комп'ютерні системи. Використання цифрових пристроїв для розв'язування усталених та творчих завдань. Переваги, можливості та обмеження цифрових пристроїв різних видів. Правила експлуатації цифрових пристроїв. Основні несправності цифрових пристроїв, збої у роботі програм, шляхи їх усунення. Вікові обмеження і свідомий вибір програм для роботи. Налаштування програм під власні потреби. Пошук інформації. Види пошуку. Пошукові системи. Порівняння інформаційних ресурсів. Освітні веб-ресурси і правила роботи з ними. Засоби і методи міжособистої комунікації в мережових спільнотах. Етика спілкування в мережах і її дотримання. Спільне та відмінне між реальним та віртуальним спілкуванням. Поняття про гіпертекст, гіперпосилання. Навігація в мережах.
5. Змістова лінія «Відповідальність та безпека в інформаційному суспільстві»	
Дотримується правил безпечної роботи; захищає свій інформаційний простір; розповідає про Зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осібпроблеми дорослим	Відповідально використовує технології для власної безпеки, регулює власний час роботи з цифровими пристроями, обговорює різні наслідки використання інформаційних технологій у школі, на вулиці, вдома тощо
Зважає на технічні можливості цифрових пристроїв для спілкування, зокрема з людьми з особливими потребами, поважає приватність повідомлень, толерантно ставиться до відмінностей культур, традицій і різних думок	Добирає належні засоби для спілкування з іншими особами, зокрема з людьми з особливими потребами безпосередньо та через Інтернет, усвідомлює відповідальність за свою діяльність в Інтернеті; рекомендує цікаві та безпечні сайти своїм друзям
Зазначає авторство власних робіт; виявляє повагу до авторства інших осіб	
Пропонований зміст Правила власної та взаємної безпеки з цифровими пристроями. Організація робочого місця та особистого	Пропонований зміст Наслідки небезпечної та некоректної роботи з цифровими пристроями і програмами безпосередньо та

режиму роботи з цифровими пристроями. Саморегуляція під час роботи з цифровими пристроями. Засоби та способи збереження особистої інформації. Пін-коди і паролі (текстові, графічні, цифрові, тактильні, фотопаролі, паролі-зображення тощо), їх призначення та доцільне використання. Вікові обмеження на перегляд сторінок та створення акаунтів. Безпека в мережах. небезпечні співрозмовники та теми. виявлення проблем і джерела допомоги. Етика спілкування в мережах та в реальному житті, особливості цифрового спілкування. Як уникнути цькування і діяти у випадку образ у цифровому спілкуванні. Програми та засоби, які полегшують спілкування з людьми з особливими потребами. Інформація для дітей і дорослих, приватна, особиста, сімейна, колективна, публічна. Авторство контенту, зокрема електронного (власне і чуже)	в мережах. Етика та безпека цифрової поведінки, цифрова репутація та цифровий слід. Відповідальна поведінка онлайн. Конфіденційність даних, приватність інформації. Сильні і слабкі паролі. Джерела отримання допомоги в прикрих і тривожних ситуаціях. Культура в мережах, особливості комунікації з людьми іншої культури та з особливими потребами. Відповідальність за порушення правил взаємодії. Модель адекватного реагування в сумнівних ситуаціях. Способи визначення і позначення авторства інформаційних продуктів. Поняття про захист авторських прав. Наслідки та ризики використання плагіату (списування).
---	--

Мистецька освітня галузь

1-2 класи	3-4 класи
1. Змістова лінія «Художньо-практична діяльність»	
Творить відомими художніми засобами і способами	Добирає засоби і способи для творення художнього образу
Експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо для створення художніх образів	Експериментує, використовуючи відомі техніки художньо-творчої діяльності, зі звуками, ритмами, рухами, лініями, кольорами, формами, матеріалами тощо, поєднуючи елементи для втілення ідеї в художньому образі
Спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе	Спостерігає за навколишнім світом, фіксує в різний спосіб цікаві явища; використовує їх у творчій діяльності; пропонує ідеї оздоблення місця, де навчається, живе; реалізує їх самостійно або за допомогою інших осіб
Спостерігає за навколишнім світом, фіксує за допомогою вчителя цікаві явища як ідеї для творчості; допомагає прикрасити місце, де навчається, живе	Розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості
Пропонований зміст Спів (співацька постава, дихання, інтонація, дикція). Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, ритмічних послідовностей тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Відтворення рухами характеру, темпу, ритму музики. Інсценізація пісень, створення театралізованих образів.	Пропонований зміст Спів (створення образу, настрою; добір засобів виразності). Виконання простих канонів. Гра на музичних інструментах: створення варіантів ритмічного супроводу до пісні, гра в ансамблі (зокрема за ритмічними партитурами) тощо. Імпровізації голосом, пластикою, на музичних інструментах. Ознайомлення з нотною грамотою,

Ознайомлення з нотною грамотою. Малювання графічними матеріалами, фарбами. Використання різних ліній, плям, форм, кольорів та їх відтінків для створення візуальних образів. Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна). Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративноприкладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами. Прикрашання місця, де навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація (виконання нескладних ролей), етюди-наслідування. Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану	необхідною для виконання. Малювання графічними та живописними матеріалами. Добір і використання різних відомих засобів образотворчої виразності для створення візуальних образів. Розміщення зображень на аркуші, у просторі, компонування елементів композиції (площинна, об'ємна), відтворення плановості простору у площинних зображеннях. Дослідження довкілля, виявлення цікавих, незвичайних об'єктів для створення художніх образів. Вирізування, конструювання з паперу та інших підручних матеріалів. Робота з природними матеріалами. Елементарна стилізація форм оздоблювальних елементів різних видів декоративно-прикладного мистецтва (народна іграшка, розпис, витинанка, писанка тощо). Ліплення з пластичних матеріалів різними (простими) прийомами і способами. Прикрашання місця, де учень/ учениця навчається, живе. Організація робочого місця. Дотримання охайності та правил техніки безпеки. Інсценізація, найпростіші театральні етюди (створення театралізованих образів, зокрема під час рольового виконання пісні). Відтворення елементарних танцювальних елементів. Імпровізації засобами пантоміми (міміка, жести). Використання видів мистецької діяльності для задоволення та поліпшення емоційного стану.
2. Змістова лінія «Сприймання та інтерпретація мистецтва»	
Сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно- ціннісне ставлення до них у різний спосіб (словами, рухами, мімікою, лініями, кольорами тощо)	Сприймає твори різних видів мистецтва і проявляє емоційно-ціннісне ставлення до них у різний спосіб; зосереджує увагу на деталях; пояснює, що подобається у творі, а що ні, визначає відомі засоби художньої виразності
Розрізняє види мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо) і розпізнає притаманні їм засоби виразності	Вирізняє елементи художньої мови, характерні для різних видів мистецтва (музичне, образотворче, театральне, хореографічне тощо)
Визначає серед творів і видів художньо-творчої діяльності ті, що подобаються; ділиться емоціями від сприйняття мистецьких творів; творить для власного задоволення	Розпізнає власні емоції від сприйняття мистецьких творів, обирає твори і види художньо-творчої діяльності відповідно до свого настрою; пояснює, від чого одержує насолоду у власній творчості
Пропонований зміст Сприймання творів різних видів мистецтва. Виявлення та характеристика вражень, емоцій, які вони викликали. Визначення засобів виразності твору. Порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Ознайомлення з деякими	Пропонований зміст Сприймання творів різних видів мистецтва. Вербальна характеристика змісту (крім творів інструментальної музики), вражень, емоцій, які вони викликали, виявлення особистісного ставлення до них (відповідно до віку). Характеристика ролі засобів

видами театру (ляльковий, музичний, драматичний), кіномистецтва (кінофільм, мультфільм). Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану	виразності у створенні художнього образу. Порівняння можливостей втілення аналогічних образів у різних видах мистецтва; порівняння природних форм, образів довкілля з їх художнім (декоративним) трактуванням. Ознайомлення з різновидами образотворчого (живопис, графіка, скульптура), музичного (вокальна, інструментальна), театрального (драматичний, ляльковий, музичний) мистецтва, хореографії (народна, класична, сучасна) та кіно (кінофільм, мультфільм). Ознайомлення з деякими жанрами музичного (пісня, танець, опера, балет тощо) та образотворчого мистецтва (портрет, пейзаж (краєвид), натюрморт, анімалістичний тощо); видами орнаментів за змістом (рослинний, геометричний тощо) та застосуванням (стрічковий, розетка), видами анімації (мальована, лялькова, пластилінова, комп'ютерна) та деякими танцями – народними і сучасними. Використання творів різних видів мистецтва для отримання задоволення та поліпшення емоційного стану.
3. Змістова лінія «Комунікація через мистецтво»	
Оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; пояснює, наскільки вдалося втілити свій задум	Оцінює власну творчість за визначеними орієнтирами; визначає за допомогою вчителя необхідні для самовдосконалення дії; відстоює своє право на самовираження
Презентує створені художні образи у зрозумілий спосіб, пояснюючи створене	Бере участь у колективних творчих проєктах, виконує різні дії / ролі у творчому процесі; обговорює з іншими враження від сприймання мистецтва та творчої діяльності, поважаючи вибір інших осіб
Бере участь у колективній творчій діяльності, дотримується правил творчої співпраці; ділиться з іншими особами враженнями від сприйняття мистецтва та творчої діяльності	Презентує створені художні образи, пояснює свій задум, відстоює думку
Пропонований зміст Виховні ситуації на основі творів мистецтва. Презентація творчих досягнень та їх опис. Колективне виконання творчого задуму (оформлення класної кімнати, створення колективних художніх композицій, флеш-моби тощо). Проведення мистецьких заходів (концертів, виставок, конкурсів, інсценізацій тощо). Узгодження правил творчої співпраці, взаємодії, комунікації	Пропонований зміст Виховні ситуації на основі творів мистецтва. Презентація та характеристика власних творчих досягнень. Колективне виконання творчого задуму. Проведення шкільних мистецьких заходів. Правила творчої співпраці, взаємодії, комунікації.

Фізична культура
Фізкультурна освітня галузь

1 - 2 класи	3 - 4 класи
1. Змістова лінія «Базова рухова активність»	
Виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання), виконує вправи з предметами та без них (за наявності відповідних умов)	Виконує вправи на пересування (ходьба, біг, стрибки, лазіння, плавання, ковзання) з предметами та без них, оцінює власне виконання рухових дій та виконання вправ іншими особами (за наявності відповідних умов)
Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики; розрізняє, добирає та виконує фізичні вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Розпізнає, добирає та виконує фізичні вправи для ранкової гімнастики, фізкультурної хвилинки та паузи; добирає відповідний інвентар для кожного виду спорту, розрізняє та виконує вправи з різних видів спорту для розвитку фізичних якостей
2. Змістова лінія «Ігрова та змагальна діяльність учнів»	
Виконує рухові дії під час рухливих ігор під керівництвом вчителя	Виконує рухові дії у рухливих іграх під час занять у школі та дозвілля
Виконує різні ролі під час рухливих ігор, забав, обрядів та інших форм рухової діяльності	Ефективно взаємодіє з однолітками для досягнення спільних командних цілей під час рухової діяльності
Дотримується правил безпеки особисто та під час спільної з друзями рухової діяльності	Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; прагне вигравати, не засмучується через поразку і сприймає її гідно
Дотримується правил чесної гри під час рухової діяльності; не засмучується через поразку	
3. Змістова лінія «Піклування про стан здоров'я та безпеку»	
Контролює своє самопочуття за підтримки дорослих у закладі загальної середньої освіти і поза його межами	Володіє елементами самоконтролю у процесі виконання фізичних вправ
Пояснює значення фізичних вправ для здоров'я людини	Регулює інтенсивність навантаження (швидкість, тривалість, послідовність виконання фізичних вправ) відповідно до визначених завдань
Обирає за допомогою вчителя та виконує вправи/ігри і елементи різних видів спорту для розвитку фізичних якостей	Аналізує вплив позитивних та негативних факторів на стан здоров'я людини; оцінює своє самопочуття за частотою серцевих скорочень та частотою дихання
	Дотримується правил безпеки під час рухової діяльності в закладі загальної середньої освіти та поза його межами, пояснює значення цих правил та їх наслідки

2.7. Контроль і оцінювання навчальних досягнень здобувачів початкової освіти

В умовах реалізації компетентісно орієнтованого освітнього процесу оцінювання результатів навчання здобувачів освіти є визначальним його компонентом. Результати оцінювальної діяльності учасників освітнього процесу зумовлюють вибір змісту, форм і методів учіння та навчання, коригування темпу опанування уміннями і навичками, визначеними освітніми програмами закладів

загальної середньої освіти, та є інструментом реалізації індивідуального підходу в освітньому процесі.

У 2025/2026 навчальному році оцінювально-аналітичну діяльність здійснюють відповідно до Методичних рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти, що затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 13.07.2021 №813, та порад щодо оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти та їх фіксація на носіях зворотного зв'язку між учасниками освітнього процесу, запропонованих у додатку 2 листа МОН від 19.08.2022 № 1/9530-22 (с. 13-26).

Результат оцінювання **особистісних надбань учня/учениці** у 1-4 класах виражається **вербальною оцінкою, а об'єктивних результатів навчання учня/учениці** у 1-2 класах - вербальною оцінкою, у 3-4 класах - **рівневою оцінкою** за вибором закладу на підставі рішення його педагогічної ради.

Вибір форм, способів, видів оцінювання залежить від дидактичної мети, етапу опанування програмовим матеріалом, особливостей змісту предмета вивчення, інтегрованого курсу, навчальних можливостей здобувачів освіти.

Об'єктами оцінювання є результати навчання учня/учениці, у тому числі процес їх досягнення. Для формулювання оцінювального судження щодо досягнутого учнями результату навчання учитель повинен спиратись на характеристики результатів навчання, подані в Орієнтовній рамці оцінювання результатів навчання здобувачів початкової освіти (наказ МОН України від 13.07.2021 № 813).

Орієнтовна рамка оцінювання результатів навчання учнів 1-4 класів закладів загальної середньої освіти

Рівень результатів навчання	Характеристика рівня результатів навчання учня/учениці
Високий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивно-творчому рівні реалізації навчальної діяльності у змінених з певним ускладненням (стосовно типової) навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх та взаємопов'язані з ними об'єкти; характеризує об'єкти, визначає їх спільні й відмінні ознаки, властивості; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; класифікує об'єкти; застосовує й комбінує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну додаткову інформацію з доступних джерел, узагальнює її; оцінює достовірність інформації; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему, діаграму)/текстову;

	прогнозує можливий результат, пропонує/випробовує різні способи виконання завдання; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань, і пропонує відповіді на них; підтримує дискусію щодо способів та результатів виконання завдань; співвідносить результати виконання завдань з припущеннями, робить висновок про досягнення результатів; обґрунтовує способи виконання завдань та їх результати; аналізує й оцінює їх, самостійно визначає раціональний спосіб/способи подолання виявленого утруднення, планує подальші навчальні дії
Достатній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на продуктивному рівні реалізації навчальної діяльності в аналогічних типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає самостійно об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; називає самостійно істотні ознаки об'єктів, визначає спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів; утворює об'єкти; установлює причиново-наслідкові зв'язки між об'єктами; застосовує для досягнення результатів завдань набуті складники компетентностей; знаходить за власною ініціативою необхідну інформацію; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю, схему)/текстову; пояснює спосіб/способи виконання навчальних дій; дотримується послідовності пояснення; за потреби ставить запитання, що стосуються об'єктів завдань; ілюструє розуміння прикладами; контролює дотримання алгоритму дій, перевіряє результати виконання завдань можливими способами, робить висновок про досягнення результатів; визначає утруднення/помилки, знаходить спосіб подолання виявленого утруднення за наданими орієнтирами, самостійно виправляє помилки
Середній	Учень/учениця виконує навчальні завдання на репродуктивному рівні реалізації навчальної діяльності у типових навчальних ситуаціях за допомогою таких навчальних дій: визначає об'єкти, про які йдеться в завданнях, називає їх; для досягнення результату потребує уточнень завдання; називає істотні ознаки об'єктів, установлює спільні й відмінні ознаки, властивості об'єктів, утворює об'єкти відповідно до умови за наданими орієнтирами/уточненнями в процесі діалогу з учителем/однокласниками; відтворює навчальні дії за алгоритмом/схемою, водночас потребує роз'яснень для досягнення результату; знаходить інформацію у запропонованих джерелах; перетворює почуту/побачену/прочитану інформацію у графічну (малюнок, таблицю)/текстову за зразками/за допомогою вчителя; коментує навчальні дії короткими реченнями з опорою на орієнтири (пам'ятку, зразок тощо); наводить приклади; перевіряє спосіб і результат виконання завдань за зразком, констатує правильність/неправильність результату; визначає утруднення/помилки, долає виявлене утруднення/виправляє помилки з допомогою вчителя/однокласників

Початковий	Учень/учениця виконує навчальні завдання на рівні копіювання зразків після детального кількаразового їх пояснення учителем за допомогою таких навчальних дій: розпізнає і називає об'єкти, про які йдеться в завданнях, за наданими орієнтирами; називає окремі ознаки об'єктів; відтворює окремі операції навчальних дій для досягнення результату, зокрема копіює зразок; знаходить інформацію у запропонованому джерелі за наданим орієнтиром (малюнком, ключовим словом, порядковим номером речення тощо); відтворює частини почутої/побаченої/ прочитаної інформації усно/за допомогою малюнка; коментує окремі операції короткими репліками на основі пропонуванних запитань; співвідносить результат виконання завдання із зразком; констатує за підказкою правильність/ неправильність результату
------------	---

Здійснення формувального оцінювання передбачає визначення або обговорення разом з учнями критеріїв оцінювання. Учасники освітнього процесу їх можуть визначати для оцінювання окремого навчального завдання, для оцінювання комплексу навчальних завдань. Критерії залежать від навчальної ситуації й дидактичної доцільності. Важливо, щоб учні усвідомлювали їх сутність. Ураховуючи вікові психологічні особливості учнів 1–4 класів, їм можна пропонувати для обговорення та самооцінювання критерії, що стосуються: цікавості навчального завдання, його посильності, відомості (впізнаваності) способу дії, самостійності виконання, правильності способу дії, правильності отриманого результату, задоволеності роботою. Акцентування уваги на цікавості навчання, задоволеності роботою сприяє формуванню мотиваційно-ціннісного складника компетентності. Визначення посильності навчального завдання актуалізує рефлексивні уміння, вчить виявляти: що я знаю і що потрібно ще дізнатися для виконання завдання; впливає на розвиток впевненості у власних силах/можливостях тощо. Для одного навчального завдання/комплексу завдань слід обирати 1-2 ознаки для визначення критерію. Вибір спрямовується учителем і залежить від етапу формування умінь, які активізуються певним навчальним завданням. На початку формування уміння власну роботу пропонується оцінювати за цікавістю завдання, його посильністю. На завершальному етапі формування уміння доцільно оцінювати завдання за правильністю використаного способу дії, правильністю отриманого результату. Для оцінювання правильності виконання завдання учням пропонують візуальний зразок, або оголошують правильну відповідь.

Робота за результатами оцінювання (самооцінювання/взаємооцінювання) повинна мати місце на кожному уроці.

2.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості початкової освіти

Система внутрішнього забезпечення якості освіти складається з наступних компонентів:

- кадрове забезпечення освітньої діяльності початкових класів: освітній процес в 1-4-х класах у 2025-2026 навчальному році забезпечують 14 педагогічних працівників. Підвищення кваліфікації педагогічних працівників (форма проходження на вибір учителя) – не менше 150 годин здійснюється протягом 5 років, атестація – 1 раз на 5 років, добровільна сертифікація – 1 раз на 3 роки;
- навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності початкових класів;
- матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності початкових класів;
- якість проведення навчальних занять;
- моніторинг досягнення учнями початкових класів результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти початкових класів:

- оновлення методичної бази освітньої діяльності;
- контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;
- моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;
- створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників початкових класів;
- дотримання академічної доброчесності учасниками освітнього процесу.

2.8. Показники (вимірники) реалізації освітньої програми

Рівень реалізації освітньої програми вивчається шляхом:

- моніторингу якості проведення навчальних занять;
- моніторингу досягнення учнями результатів навчання (компетентностей);
- проведення контрольних, тематичних зрізів учнів;
- участі у Всеукраїнських та міжнародних інтелектуальних конкурсах та турнірах;
- аналізу результатів участі учнів у ДПА.

3. Освітня програма базової середньої освіти

Освітня програма базової середньої освіти, яка містить такі складові: адаптаційний цикл базової середньої освіти (5 – 6 класи), цикл базового предметного навчання (7-8 класи) та 9-і класи Бориславського закладу загальної середньої I-III ступенів №1, відповідно до частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту»:

- відповідає структурі типової освітньої програми та визначеним нею вимогам до осіб, які можуть розпочати навчання за освітньою програмою закладу освіти;
- визначає (в обсязі не меншому ніж встановлено відповідною типовою освітньою програмою загальний обсяг навчального навантаження на адаптаційному циклі базової середньої освіти циклу та на циклі базового предметного навчання (7-і класи) (в годинах , його розподіл між освітніми галузями за роками навчання;
- містить навчальний план, що ґрунтується на одному з варіантів типових навчальних планів відповідної типової освітньої програми і може передбачати перерозподіл годин (у визначеному типовим навчальним планом обсязі в межах мінімального / максимального навантаження для кожної галузі між обов'язковими для вивчення навчальними предметами (крім державної мови певної освітньої галузі, які можуть вивчатися окремо та/або інтегровано з іншими навчальними предметами;
- містить перелік модельних навчальних програм, що використовуються закладом освіти в освітньому процесі, та навчальних програм, затверджених педагогічною радою, що містять опис результатів навчання учнів з навчальних предметів (інтегрованих курсів в обсязі не меншому ніж встановлено відповідними модельними навчальними програмами;
- описує форми організації освітнього процесу та інструментарій оцінювання.

Під час розроблення Освітньої програми враховано гарантовані державою права щодо академічної, організаційної, фінансової і кадрової автономії закладу, а також права педагогічних працівників на академічну свободу.

3.1. Вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою

Навчання за освітньою програмою базової середньої освіти можуть розпочинати учні, які на момент зарахування (переведення до закладу загальної середньої освіти, що забезпечує здобуття відповідного рівня повної загальної середньої освіти, досягли результатів навчання, визначених у Державному стандарті початкової освіти, що підтверджено відповідним документом (свідоцтвом досягнень, свідоцтвом про здобуття початкової освіти, табелем навчальних досягнень учня / учениці) .

Визнання результатів навчання здобувачів освіти із числа внутрішньо переміщених осіб може бути здійснено на основі довідки або іншого документа, виданого закладом освіти, у якому дитина здобувала освіту за місцем тимчасового перебування.

У разі відсутності результатів річного оцінювання з будь-яких предметів за рівень початкової освіти учні повинні пройти відповідне оцінювання упродовж першого семестру навчального року. Для проведення оцінювання наказом

керівника закладу освіти створюють комісію, затверджують її склад (голову та членів комісії), а також графік проведення оцінювання та перелік завдань з навчальних предметів.

3.2. Загальний обсяг навчального навантаження, його розподіл між освітніми галузями за роками навчання

Загальний обсяг навчального навантаження для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5 – 6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-8-і класи) сформовано на основі додатка 2 для класів з навчанням українською мовою Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти та становить:

- для учнів 5-их класів – 1085 годин/навчальний рік;
- для учнів 6-их класів – 1190 годин/навчальний рік;
- для учнів 7-их класів – 1225 годин/навчальний рік;
- для учнів 8-их класів – 1260 годин/навчальний рік.
- Для учнів 9-их класів – 1122 години/навчальний рік.

3.3. Навчальні плани

На основі типових навчальних планів заклад склав навчальний план для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5 – 6 класи) та циклу базового предметного навчання (7-8-і класи) та 9-і класи на 2025-2026 навчальний рік *(Додаток 5-9)*.

Кількість навчальних годин для вивчення української мови в навчальному плані закладу відповідно до абзацу четвертого частини третьої статті 11 Закону України «Про повну загальну середню освіту» не є меншою, ніж у типовому навчальному плані.

Уроки фізичної культури, згідно із частиною четвертою статті 26 Закону України «Про фізичну культуру і спорт», є обов’язковими і проводяться не менше трьох разів на тиждень, що відображається в навчальному плані закладу для кожного класу. Години, передбачені для фізичної культури, не враховують під час визначення гранично допустимого навчального навантаження.

Кількість навчальних годин на вивчення освітніх компонентів кожної освітньої галузі визначає заклад в межах заданого діапазону (додаток 1 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти).

Сумарна кількість годин, визначена в навчальному плані освітньої програми закладу на освітню галузь, не перевищує максимальну кількість годин, визначену в додатку 1 для цієї галузі. Сума годин на вивчення всіх освітніх галузей не перевищує загальнорічну кількість навчальних годин, що фінансуються з бюджету (без урахування поділу на групи), визначеної базовим навчальним планом базової середньої освіти, із дотриманням вимог гранично допустимого річного навчального навантаження.

Освітні галузі для адаптаційного циклу базової середньої освіти (5 – 6

класи) та циклу базового предметного навчання (7-8-і класи) реалізуються через окремі предмети.

Мовно-літературна освітня галузь для 5-6 та 7-8-их класів реалізується через поєднання освітніх компонентів: українська мова, українська література, зарубіжна література, іноземна мова.

Математична освітня галузь для учнів 5-6 класів реалізується через інтегрований курс «Математика», у 7-8-их класах через окремі предмети «Алгебра» та «Геометрія».

Природнича освітня галузь для 5-их класів – через інтегрований курс природничої освітньої галузі «Пізнаємо природу» для 6-их класів – через інтегрований курс природничої освітньої галузі «Пізнаємо природу» і географію. Для 7-8-их і 9-их класів – через такі предмети, як: географія, біологія, фізика, хімія.

Соціальна і здоров'язбережувальна освітня галузь у 5-6 та 7-их класах реалізується через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут», а у 8-их – через інтегрований курс «Здоров'я, безпека та добробут» та курс «Підприємництво та фінансова грамотність». У 9-их – «Основи здоров'я».

У громадянській та історичній освітній галузі для 5-6 класів обрано інтегрований курс «Досліджуємо історію і суспільство». Для 7-8-их класів – окремі предмети «Історія України», «Всесвітня історія», «Громадянська освіта». Для 9-их класів – окремі предмети «Історія України», «Всесвітня історія», «Природознавство».

Мистецька освітня галузь в 5-6 та 7 класах реалізується через вивчення предметів за окремими видами мистецтва – «Музичне мистецтво», «Образотворче мистецтво», а у 8-их та 9-их – через інтегрований курс «Мистецтво».

Інформатична освітня галузь в 5-8 класах реалізується через вивчення предмету «Інформатика».

Фізична галузь в 5-8 класах реалізується через вивчення предмету «Фізична культура».

Для вивчення вибіркових освітніх компонентів обрано курси:

- «Основи християнської етики» для учнів 5-8 класів та 9-их;
- факультатив «Польська мова» для учнів 6-их класів.

Варіативна складова навчального плану базової середньої освіти (9-і класи) визначається закладом самостійно, враховуючи особливості організації освітнього процесу та індивідуальних освітніх потреб учнів, рівень навчально-методичного та кадрового забезпечення закладу і використовується на:

- запровадження курсу за вибором «Християнська етика» (9а,б);
- курс за вибором «Фінансова грамотність» (9б);
- додаткове заняття з математики (9а).

Години навчального навантаження для перерозподілу між освітніми компонентами у 5-их класах використано для збільшення кількості годин на обов'язкові освітні компоненти: українська література – 0,5 год, англійська мова – 0,5 год, математика – 1 год, інтегрований курс «Пізнаємо природу» - 0,5 год, історія – 1 год, технології – 1 год, образотворче мистецтво – 0,5 год, музичне мистецтво -0,5 год.

У 6-их класах: українська література – 0,5 год, англійська мова – 0,5 год, математика – 1 год, інтегрований курс «Пізнаємо природу» - 0,5 год, географія – 1 год, історія – 0,5 год, технології – 1 год, образотворче мистецтво – 0,5 год, музичне мистецтво – 0,5 год.

У 7-их класах: українська мова – 1 год, українська література – 0,5 год, алгебра – 0,5 год (7б), геометрія – 0,5 год (7-Б), історія України – 0,5, всесвітня історія – 0,5 год, образотворче мистецтво – 0,5 год, музичне мистецтво – 0,5 год, англійська мова – 0,5 год.

У 8-их класах: українська мова – 1 год, українська література – 0,5 год, алгебра – 0,5 год, геометрія – 0,5 год, всесвітня історія – 0,5 год, англійська мова – 0,5 год, інформатика – 0,5 год.

Поділ класів на групи при вивченні окремих предметів у загальноосвітніх навчальних закладах здійснюють відповідно до Порядку, затвердженому наказом Міністерства освіти і науки України від 20.02.2002 № 128.

5-9 -і класи у 2025-2026 н. р. будуть мати поділ на групи під час вивчення інформатики. Учні 5-их класів – поділ на групи уроків української та англійської мов, технологій.

Для досягнення високих результатів з технологій у 6-9 класах утворено групи дівчат і хлопців з паралельних класів.

У 2025-2026 навчальному році визначено такий порядок викладання предметів інваріантної складової у 9 класах, на які виділено не цілу, а дробову (0,5; 1,5; 2,5 тощо) кількість годин:

№ з/п	Назва навчального предмету, спецкурсу тощо	Клас	Кількість годин за робочим навчальним планом	Кількість годин	
				I семестр	II семестр
1.	Географія	9А	1,5	1,5	1,5
2.	Історія України	9А	1,5	1,5	1,5
3.	Географія	9Б	1,5	1,5	1,5
4.	Історія України	9Б	1,5	1,5	1,5

3.4. Перелік модельних навчальних програм та програми курсів за вибором,

що використовуються закладом

У закладі використовуються модельні навчальні програми, подані у додатку 5 до Типової освітньої програми для 5-9 класів закладів загальної середньої освіти.

Оскільки відповідні модельні та/або навчальні програми спрямовані насамперед на реалізацію вимог Державного стандарту базової середньої освіти, заклад освіти під час формування переліку цих програм врахував низку чинників, а саме:

- особливості та потреби учнів закладу в досягненні обов'язкових результатів навчання,
- потенціал педагогічного колективу,
- ресурсне забезпечення закладу освіти,
- навчально-методичний супровід конкретних модельних програм,
- наявність внутрішньогалузевих та міжгалузевих зв'язків між програмами різних предметів та курсів для реалізації ключових компетентностей,
- варіативність програм для підтримки курсів у діапазоні від мінімальної до максимальної кількості годин тощо.

Під час вибору модельних навчальних програм для освітньої програми закладу зверталась увага на раціональне використання навчального часу.

Перелік модельних та/або навчальних програм до освітньої програми закладу охоплює досягнення учнями результатів навчання з усіх визначених Державним стандартом освітніх галузей. Заклад здійснив вибір модельних навчальних програм для закладів загальної середньої освіти з-поміж тих, яким надано гриф «Рекомендовано Міністерство освіти і науки країни» (Наказ МОН №795 від 12 липня 2021 року). *(Додатки 10-11).*

Модельні навчальні програми на рівні закладу освіти конкретизовані у навчальні програми. На основі обраної модельної навчальної програми заклад розробляє навчальні програми предметів, інтегрованих курсів. Така програма має містити опис результатів навчання в обсязі не меншому, ніж визначено Державним стандартом та/або відповідною модельною навчальною програмою, розподіл навчальних годин на вивчення кожного тематичного блоку, опис видів навчальної діяльності. Кількість годин, необхідна для вивчення тієї чи іншої теми (розділу, модуля тощо), визначається вчителем/вчителькою у навчальній програмі в межах загальнорічної кількості годин, передбаченої навчальним планом закладу на вивчення цього предмета/інтегрованого курсу, та з урахуванням очікуваних результатів навчання, визначених навчальною програмою. Розробляючи навчальну програму педагоги можуть вносити зміни у запропонований модельною навчальною програмою зміст навчального предмета/інтегрованого курсу, зокрема: доповнювати зміст програми, включаючи регіональний компонент; розширювати/поглиблювати або ущільнювати зміст окремих елементів (розділів, тем, модулів тощо) програми зважаючи на потреби учнів, матеріально-технічне забезпечення закладу, запити батьків, громади тощо; доповнювати тематику практичних/творчих робіт; вилучати окремі питання, з метою уникнення надмірної деталізації змісту навчального матеріалу. Загальний обсяг таких змін може досягати 20%. Також учитель може змінювати послідовність вивчення тем, не порушуючи логічної

послідовності досягнення результатів навчання

На основі модельної та/або затвердженої педагогічною радою навчальної програми предмета (інтегрованого курсу) вчитель складає календарно-тематичне планування з урахуванням навчальних можливостей учнів класу. Календарно-тематичне та поурочне планування здійснюється вчителем у довільній формі, у тому числі з використанням друкованих чи електронних джерел тощо. Формат, обсяг, структура, зміст та оформлення календарно-тематичних планів та поурочних планів-конспектів є індивідуальною справою вчителя. Встановлення універсальних стандартів таких документів у межах закладу загальної середньої освіти міста, району чи області є неприпустимим.

Автономія вчителя забезпечена академічною свободою, включаючи свободу викладання, свободу від втручання в педагогічну, науково- педагогічну та наукову діяльність, вільним вибором форм, методів і засобів навчання, що відповідають освітній програмі, розробленням та впровадженням авторських навчальних програм, проєктів, освітніх методик і технологій, методів і засобів, насамперед методик компетентнісного навчання.

Під час розроблення календарно-тематичного та системи поурочного планування вчитель має самостійно вибудовувати послідовність формування очікуваних результатів навчання, враховуючи при цьому послідовність розгортання змісту в навчальній програмі. Учитель може переносити теми уроків, відповідно до того, як учні засвоїли навчальний матеріал, визначати кількість годин на вивчення окремих тем.

Перелік навчальних програм для реалізації інваріантної складової 9-их класів

1. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська мова. 5-9 класи». Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
2. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Українська література. 5-9 класи». Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
3. Навчальні програми з іноземних мов для загальноосвітніх навчальних закладів і спеціалізованих шкіл із поглибленим вивченням іноземних мов 5 – 9 класи Англійська мова Німецька мова Французька мова Іспанська мова. Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
4. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Зарубіжна література. 5-9 класи» (колектив авторів, керівник колективу Ніколенко О.М.). Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.
5. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. Всесвітня історія. 5-9 класи». Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.
6. Навчальна програма з основ правознавства для 9 класу загальноосвітніх навчальних закладів (авт. Ремех Т. О. Муза О. В., Євтушенко Р. І., Сутковий В. Л., Зорнік Т. Є., Лоха Л. О., Силенко В. В.). Наказ МОН від 03.08.2022 № 698
7. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Математика. 5–9 класи» (колектив авторів). Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.

8. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Біологія. 6-9 класи» (колектив авторів). Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
9. Географія. Навчальні програми для загальноосвітніх навчальних закладів. Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.
10. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізика. 7-9 класи». Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
11. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Хімія. 7-9 класи» (колектив авторів). Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
12. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Мистецтво». Наказ Міністерства освіти і науки України від 07.06.2017 № 804.
13. Трудове навчання. 5-9 класи. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Наказ МОН України від 07.06.2017 № 804.
14. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Інформатика. 5–9 класи» (для учнів, які вивчали інформатику в 2-4 класах) (колектив авторів). Наказ МОН від 07.06.2017 № 804.
15. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Основи здоров'я. 5-9 класи» (колектив авторів). Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.
16. Модельна навчальна програма «Фізична культура. 5–9 класи» для закладів загальної середньої освіти (авт. Баженов Є. В., Бідний М. В., Ребрина А. А., Данільченко В. О., Коломоєць Г. А., Дутчак М. В.). Наказ МОН України № 1185 від 22.08.2024.

Перелік навчальних програм для реалізації варіантної складової 9-их класів

1. Навчальна програма курсу за вибором "Основи християнської етики. 1- 11 кл." Сохань Г.С., Гусаков І.М., Гусак М.Є., Пономарьова М.С., Кушнір І.М. ЛОППО. Зареєстровано у Каталозі надання грифів навчальній літературі та навчальним програмам за №2.0039-2022, 3.0313-2022, 4.0030-2022.
2. Навчальна програма «Польська мова» 5-11 класи (факультативний курс/ курс за вибором для ЗНЗ з українською мовою навчання). Автор: Л. М. Глинюк. Лист ІМЗО від 12.06.2020 № 22.1/12-Г-348.

3.5. Форми організації освітнього процесу

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі та здійснюється з урахуванням вікових особливостей, фізичного, психічного та інтелектуального розвитку дітей, їхніх освітніх потреб.

Відповідно до статті 9 Закону України «Про освіту» освітній процес в закладі навчання організовано за такими формами: інституційна (очна (денна), за потреби -дистанційна); індивідуальна (екстернатна, сімейна (домашня), педагогічний патронаж).

Заклад може організовувати освітній процес із використанням технологій дистанційного навчання за допомогою технічних засобів комунікації, доступ до них для учасників освітнього процесу. При цьому обсяг навчального часу, що забезпечується в синхронному режимі, визначається педагогічним працівником і може бути менше обсягу, зазначеного в пункті 7 розділу I Положення про

дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти.

Форма організації освітнього процесу може змінюватися впродовж навчального року в залежності від безпекової ситуації у місті та країні.

За потреби заклад освіти організовує здобуття освіти за індивідуальною освітньою траєкторією. Індивідуальна освітня траєкторія учня чи учениці реалізується з урахуванням необхідних для цього ресурсів, наявних у закладі освіти. Індивідуальна освітня траєкторія учня чи учениці реалізується на підставі Індивідуальної програми розвитку, індивідуального навчального плану, який розробляють педагогічні працівники у взаємодії з учнем чи ученицею та/або його чи її батьками (особами, які їх замінюють); його схвалює педагогічна рада закладу освіти, затверджує керівник і підписують батьки (особи, які їх замінюють). У 2025-2026 навчальному році у Бориславському ЗЗСО І-ІІІ ступенів №1 організовано навчання освіти за індивідуальною освітньою траєкторією трьом учням у 4-А, 6-А та 9-А класах.

У закладі створюють для учнів з особливими освітніми потребами умови для здобуття освіти на рівні з іншими здобувачами освіти шляхом створення інклюзивних класів. У 2025-2026 навчальному році створено 6 інклюзивних класів: 1б, 2а, 2б, 4б, 6а, 8а.

Навчання за наскрізними лініями реалізується насамперед через:

- організацію навчального середовища — зміст та цілі наскрізних тем враховуються при формуванні духовного, соціального і фізичного середовища навчання;
- окремі предмети — виходячи із наскрізних тем при вивченні предмета проводяться відповідні трактовки, приклади і методи навчання, реалізуються надпредметні, міжкласові та загальношкільні проекти. Роль окремих предметів при навчанні за наскрізними темами різна і залежить від цілей і змісту окремого предмета та від того, наскільки тісно той чи інший предметний цикл пов'язаний із конкретною наскрізною темою;
- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу і роботу гуртків.

З метою створення належних умов перебування учнів в позаурочний час у закладі організовано у 2025-2026 навчальному році роботу двох груп продовженого дня.

З метою всебічного розвитку здібностей, організації змістовного дозвілля учнів у 2025-2026 навчальному році буде організовано роботу гуртків:

1. хореографії;
2. соло, хор;
3. «STEM - освіта».

3.6. Опис інструментарію оцінювання навчальних досягнень учнів

Відповідно до Закону України «Про повну загальну середню освіту» кожен учень має право на справедливе, неупереджене, об'єктивне, незалежне, недискримінаційне та добросовісне оцінювання результатів його навчання незалежно від виду та форми здобуття ним освіти.

Оцінювання результатів навчання у 5-6 та 7-8-х класах НУШ Бориславського ЗЗСО I-III ступенів №1 здійснюється відповідно до наказу МОН від 02.08.2024 року № 1093 «Про затвердження рекомендацій щодо оцінювання результатів навчання».

Об'єктами оцінювання є результати навчання учнів.

Результати навчання — це знання, уміння, навички, ставлення, цінності, набуті в процесі навчання, виховання та розвитку, які можна ідентифікувати, спланувати, виміряти й оцінити та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми на кожному рівні (циклі) загальної середньої освіти.

Основними видами оцінювання результатів навчання учнів є формувальне оцінювання, підсумкове оцінювання та державна підсумкова атестація.

Формувальне оцінювання спрямоване на відстеження динаміки навчального поступу учнів, визначення їхніх навчальних (освітніх) потреб і скерування освітнього процесу на підвищення ефективності навчання з урахуванням встановлених результатів навчання.

Підсумкове оцінювання показує результат навчання та розвитку.

Державна підсумкова атестація передбачає оцінювання відповідності результатів навчання учнів, які завершили здобуття базової середньої освіти, вимогам Державного стандарту. Особливості проведення, вимоги до змісту та критерії оцінювання державної підсумкової атестації Міністерство освіти і науки України визначає в установленому законодавством порядку.

Оцінювання результатів навчання учнів здійснюється згідно з вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом на основі компетентнісного підходу. Оцінювання дає інформацію про досягнення результатів навчання **на певному етапі освітнього процесу**. Результати оцінювання виражаються в балах (від 1 до 12) та/або в оціночних судженнях.

За вибором закладу оцінювання може здійснюватися за власною шкалою оцінювання результатів навчання учнів. У разі запровадження закладом освіти власної шкали оцінювання результатів навчання учнів ним мають бути визначені правила переведення до 12-бальної шкали оцінювання.

Оцінювання може здійснюватися як у процесі навчання (**поточне**), так і на різних його етапах (підсумкове).

Під час організації оцінювання результатів навчання здобувачів освіти вчителям потрібно:

- самостійно визначати форми поточного і підсумкового оцінювання під час планування освітнього процесу на семестр;
- формулювати об'єктивні та зрозумілі для учнів навчальні цілі; основою для формулювання таких навчальних цілей є обов'язкові і очікувані результати навчання, визначені Державним стандартом / відповідними модельними Навчальними програмами;

- ознайомлювати учнів із критеріями та засобами оцінювання, за якими буде встановлюватися рівень досягнення ними результатів навчання;
- надавати учням зворотний зв'язок щодо їхніх результатів навчання за певний період, який має бути зрозумілим і чітким, доброзичливим і своєчасним; важливо не протиставляти учнів / учениць одне одному;
- доцільно акцентувати увагу лише на позитивній динаміці досягнень; труднощі в навчанні варто обговорювати з учнями / ученицями індивідуально;
- зворотний зв'язок можна надавати в письмовій, усній або електронній формі, залежно від дидактичної мети й виду навчальної діяльності, інших умов; створювати умови для формування вміння учнів аналізувати власну навчальну діяльність (рефлексія);
- під час навчальної діяльності доцільно спрямовувати учнів на спостереження своїх дій і дій однокласників, осмислення своїх суджень і дій з огляду на їх відповідність навчальним цілям;
- важливим є створення умов для активної участі учнів у процесі оцінювання із застосуванням критеріїв, зокрема шляхом самооцінювання та взаємооцінювання, та спільне визначення подальших кроків для покращення результатів навчання;
- коригувати освітній процес з урахуванням результатів оцінювання та навчальних потреб учнів. Оцінювання результатів навчання здійснюється за допомогою різних методів, вибір яких зумовлюється особливостями змісту навчального предмета / інтегрованого курсу, його обсягом, рівнем узагальнення, віковими особливостями учнів із застосуванням різних способів і засобів:
 - усного опитування (індивідуальне, групове тощо);
 - спостереження;
 - аналіз портфоліо;
 - письмових завдань (окремі навчальні завдання, зокрема тестові з використанням ІТ, перекази, диктанти тощо, а також діагностувальні, підсумкові роботи);
 - практичних завдань (завдання на лабораторному обладнанні, реальних об'єктах; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; навчальний проект; робота з картами, діаграмами; заповнення таблиць, побудова схем, моделей, зокрема з використанням електронних засобів навчання тощо);
 - завдань із використанням ІТ (онлайн-тести, презентації результатів виконаних завдань та досліджень, комп'ютерні продукти тощо);
 - самооцінювання, взаємооцінювання.

Частотність та процедури проведення оцінювання, а також види діяльності, результати яких підлягають оцінюванню, визначають педагогічні працівники **самостійно** з урахуванням дидактичної мети, особливостей змісту навчального предмета / Інтегрованого курсу та з урахуванням етапу опанування програмовим матеріалом та етапу досягнення очікуваного результату навчання.

До оцінювання наскрізних умінь може долучатися шкільний психолог.

Під час оцінювання результатів навчання важливо враховувати дотримання здобувачами освіти принципів академічної доброчесності (самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання; покликання на джерела інформації в разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей). У разі порушення учнями принципів академічної доброчесності, зокрема, списування (виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання під час певного виду навчальної діяльності), учитель / учителька може ухвалити рішення не оцінювати результат такої навчальної діяльності і запропонувати учню / учениці повторне проходження оцінювання.

Оцінка є конфіденційною інформацією, доступною лише для учнівства та його батьків (або осіб, що їх замінюють).

Формувальне оцінювання - інтерактивне оцінювання учнівського прогресу, що дає змогу вчителям визначати потреби учнів, адаптуючи до них процес навчання. Формувальне оцінювання (оцінювання в процесі навчання) є важливим складником освітнього процесу, оскільки воно відображає ж процес навчання учнівства, зорієнтований на досягнення визначеного очікуваного результату, так і результат його навчальної діяльності на певному етапі навчання та дозволяє вчителю / вчительці зрозуміти, як краще підготувати учнів / учениць до підсумкового оцінювання та відслідковувати їхній прогрес протягом навчального року.

Формувальне оцінювання передбачає використання різноманітних методів збору інформації і повинне відповідати цілям і завданням, які встановлені для конкретного навчального предмета / інтегрованого курсу. Його здійснюють у формі самооцінювання, взаємооцінювання, оцінювання вчителем / учителькою із використанням окремих інструментів (карток, шкал, щоденника спостережень учителя, портфоліо результатів навчальної діяльності учня і учениці тощо).

Окремі завдання для формувального оцінювання можуть бути диференційовані з урахуванням таксономії освітніх цілей за когнітивними рівнями діяльності (завдання початкового рівня передбачають уміння розпізнавати, пригадувати, відтворювати окремі елементи змісту навчання; завдання середнього рівня — розуміння та застосування елементів змісту навчання; достатнього — уміння аналізувати навчальну інформацію (класифікувати, порівнювати, узагальнювати, інтегрувати, уточнювати, упорядковувати); високого — уміння оцінювати (навчальну інформацію та власну навчальну діяльність), рефлексувати, перекодовувати інформацію (з текстової у схематичну, графічну та навпаки), створювати, продукувати). Кожний наступний рівень (від початкового до високого) охоплює показники результатів навчання попереднього рівня та містить нові показники результатів навчання.

Завдання для оцінювання добираються так, щоб можна було отримати об'єктивну інформацію про рівень досягнення учнями обов'язкових результатів навчання певної групи, яка охоплює споріднені загальні результати відповідної освітньої галузі.

За потреби, для отримання інформації щодо рівня досягнення очікуваних результатів навчання учнями, визначених в окремому елементі навчальної програми (тема / розділ тощо), здійснюється тематичне оцінювання. Результати тематичного оцінювання можуть бути використані для коригування освітнього процесу.

Метою підсумкового оцінювання є співвіднесення фактичних результатів навчання, яких досягли здобувачі освіти, з обов'язковими / очікуваними б результатами навчання, визначеними Державним стандартом / модельною навчальною програмою за певний період навчання.

Підсумкове оцінювання здійснюють періодично. Кількість підсумкових робіт, час їхнього проведення вчитель / учителька може встановлювати самостійно. Підсумкові роботи можуть забезпечувати охоплення одного, декількох або всіх груп результатів, визначених у Державному стандарті, у межах вивченого впродовж певного періоду, і мають забезпечувати об'єктивність оцінювання.

Підсумкове оцінювання за семестр здійснюють за групами результатів навчання, що передбачені Критеріями оцінювання за освітніми галузями, з урахуванням різних форм і видів навчальної діяльності. Поточне оцінювання також здійснювати за групами результатів.

Результати навчання з основ християнської етики оцінювати за ГР2 та ГР3 громадянської та історичної освітньої галузі.

Для формування висновків щодо рівня досягнення обов'язкових результатів навчання за семестр учитель і учителька може запропонувати учнівству: 1) виконати комплексну підсумкову роботу, завдання якої дозволяють установити результати навчання за всіма групами результатів, визначеними в Критеріях оцінювання за освітніми галузями; 2) виконати окремі підсумкові роботи для кожної групи результатів, визначеної у Критеріях оцінювання за освітніми галузями.

Відомості, отримані під час підсумкового семестрового оцінювання результатів навчання, застосовують для вироблення навчальних цілей на наступний період, визначення труднощів, що постали перед здобувачами освіти, та коригування освітнього процесу.

Оцінку за семестр виставляти на основі підсумкових робіт за однією або кількома групами результатів протягом семестру (Модель 1) з предметів:

- українська мова;
- українська література;
- англійська мова;
- зарубіжна література - класи;

- інтегрований курс «Математика»;
- алгебра;
- геометрія;
- інтегрований курс природничої освітньої галузі «Пізнаємо природу»;
- біологія;
- географія;;
- інтегрований курс "Досліджуємо історію і суспільство";
- історія України;
- всесвітня історія;
- інформатика;
- фізична культура;
- технології.

Оцінку за семестр виставляти на основі комплексної підсумкової роботи в кінці семестру (Модель2) з предметів:

- музичне мистецтво;
- образотворче мистецтво;
- інтегрований курс соціальної і здоров'язбережувальної освітньої галузі «Здоров'я, безпека та добробут» 5-7 класи;
- зарубіжна література 5-7 кл.;
- основи християнської етики.

У Свідоцтві досягнень виставляють семестрові оцінки за групами результатів. На підставі оцінок за групами результатів виставляють загальну оцінку за семестр з кожного навчального предмета / інтегрованого курсу навчального плану освітньої програми закладу освіти. Оцінка за семестр може бути скоригованою.

Підсумкове оцінювання за рік не здійснюють. Річну оцінку виставляють на підставі загальних оцінок за I та II семестри або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним оцінок за I та II семестри. Для визначення річної оцінки потрібно враховувати динаміку особистих досягнень учня і учениці протягом року.

Річне оцінювання також може бути скоригованим.

Результати семестрового та річного оцінювання фіксують у класному журналі та Свідоцтві досягнень (далі - Свідоцтво). Результати ДПА — у класному журналі та додатку до Свідоцтва про здобуття базової середньої освіти.

Свідоцтво досягнень (додаток 3) складається з двох частин і передбачає характеристику навчальної діяльності учнів та фіксацію результатів навчання за групами результатів, визначеними Державним стандартом для певних освітніх галузей, з переліку навчальних предметів та інтегрованих курсів, визначених навчальним планом освітньої програми закладу освіти.

«Характеристика навчальної діяльності» сформована відповідно до переліку наскрізних умінь, визначених Державним стандартом. Результатом

спостереження за розвитком наскрізних умінь є виставлення відповідної позначки в стовпці «Має значні успіхи / Демонструє помітний прогрес / Потребує уваги і допомоги» після завершення кожного навчального року або в разі зміни учнями закладу освіти. Способи організації фіксування результатів спостереження педагогічні колективи закладів освіти визначають самостійно. «Характеристика результатів навчання». Заповнення цієї частини Свідоцтва здійснюють відповідно до переліку навчальних предметів / інтегрованих курсів, визначених затвердженою освітньою програмою закладу освіти.

Оцінювання здійснюється за визначеними критеріями, які дозволяють встановити відповідність між вимогами до обов'язкових результатів навчання, визначеними Державним стандартом, і фактичними результатами навчання, яких досягли учні.

Загальні критерії оцінювання (додаток 1) визначають загальні підходи до встановлення результатів навчання учнів і слугують основою критеріїв оцінювання за освітніми галузями.

Критерії оцінювання реалізуються за чотирма рівнями (початковий, середній, достатній, високий). Кожний наступний рівень охоплює вимоги до попереднього, а також додає нові. Критерії оцінювання дають змогу здійснювати оцінювання результатів навчання у 12-бальній шкалі оцінювання.

Рівень	Бал	Загальна характеристика
Початковий	1	Учень / учениця: – сприймає і розпізнає інформацію, отриману від учителя (інших осіб); відповідає на прості запитання за змістом почутого / прочитаного, припускається суттєвих змістових і логічних помилок; – виконує частину простих завдань / навчальних дій за наданим зразком та допомогою вчителя; – передає інформацію, намагається висловлювати свої думки, використовуючи короткі однотипні фрази.
	2	Учень / учениця: – відтворює незначну частину інформації, отриману від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на прості запитання; припускається змістових і логічних помилок; – виконує прості завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; показує свою зацікавленість до ідей, висловлених іншими. – комунікує з іншими за потреби, використовує прості однотипні фрази.
	3	Учень / учениця: – відтворює частину інформації, отриманої від учителя або із запропонованих джерел; знаходить у почутому / прочитаному часткові відповіді на запитання; припускається незначних змістових і логічних помилок;

		– виконує завдання / навчальні дії за наданим зразком з допомогою вчителя; долучається до роботи в групі. – висловлює свої думки простими фразами / реченнями; просить надати зворотний зв'язок щодо ступеня розуміння та сприйняття запропонованого.
Середній	4	Учень / учениця: – відтворює за зразком основну інформацію, отриману із запропонованих джерел; висловлює свої думки, використовуючи отриману інформацію; може пояснити окремі поняття/терміни/навчальні дії; – виконує завдання /навчальні дії за зразком під керівництвом учителя; виконує обов'язки, розподілені в групі; – використовує прості фрази / речення; сприяє спілкуванню та може надати пояснення у межах запропонованої теми.
	5	Учень /учениця: – застосовує частково основну інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; знаходить у почутому/прочитаному відповіді на прості запитання; може пояснити основні поняття / явища / навчальні дії; – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом, за потреби звертаючись по допомогу; розпізнає проблемні ситуації з допомогою вчителя; виконує завдання в групі відповідно до своєї ролі; – підтримує спілкування в межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
	6	Учень / учениця: – застосовує інформацію, отриману від учителя або із запропонованих джерел, для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; розуміє і пояснює основні поняття / явища/ навчальні дії, наводить прості приклади; – виконує навчальні дії за запропонованим алгоритмом самостійно; розпізнає проблемні ситуації і висловлює припущення щодо розв'язання їх з допомогою вчителя; виконує спільне завдання в групі відповідно до визначених обов'язків та своєї ролі; – спілкується у межах запропонованої теми, використовує прості фрази / речення.
Достатній	7	Учень / учениця: – знаходить у запропонованих джерелах потрібну інформацію для виконання навчальних завдань і вирішення проблемних ситуацій; відповідає на окремі запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший за зразком; наводить окремі аргументи й приклади на підтвердження висловленої думки; – виконує репродуктивні й частково-пошукові види навчальної діяльності за запропонованим алгоритмом або в

		співпраці з однокласниками; розпізнає проблемні ситуації, розв'язує їх відомим способом з допомогою вчителя; співпрацює в групі, виконуючи навчальні завдання. – долучається до спілкування в межах запропонованої теми та визначає завдання через поставленні запитання
	8	Учень / учениця: – аналізує інформацію, отриману з обраних джерел, зіставляє, порівнює та групує її за заданою ознакою; вирізняє проблемні ситуації, відповідає на запитання за опрацьованою інформацією; перетворює один вид інформації в інший; наводить певні аргументи, доповнює думку/відповіді однокласників; – виконує окремі пошукові, дослідницькі та/або творчі навчальні дії, розв'язує проблемні ситуації відомими способами з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи навчальні завдання, визначає свої завдання в груповій роботі; – запрошує до спілкування, чітко формулюючи питання та пріоритети для обговорення та у межах запропонованої теми.
	9	Учень / учениця: – аналізує інформацію, отриману з різних джерел; вирізняє проблемні ситуації; добирає прийнятний із запропонованих способів для унаочнення й візуалізації; наводить аргументи та доречні приклади щодо висловленої думки; – виконує пошукові (дослідницькі) та творчі завдання; розв'язує проблемні ситуації засвоєними раніше способами, пропонує нові способи розв'язання з опосередкованою допомогою вчителя; активно співпрацює з іншими, виконуючи типові та нетипові завдання. – ініціює спілкування та обмінюється інформацією у межах запропонованої теми.
Високий	10	Учень / учениця: – виокремлює істотну й потрібну інформацію, отриману із різних самостійно вибраних джерел; вирізняє проблемні ситуації, оцінює інформацію за заданими критеріями; ставить запитання; встановлює логічні зв'язки між об'єктами, фактами, явищами; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в різних навчальних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, пропонує кілька способів розв'язання проблемної ситуації самостійно, у парі або групі; – розвиває ідеї/думки учасників спілкування в межах запропонованої теми та намагається укласти їх у цілісну логічну лінію, розглядаючи різні сторони проблеми.
	11	Учень / учениця: – узагальнює інформацію, отриману з різних джерел, оцінює її за визначеними критеріями; знаходить інформацію й аналізує її; висловлює власну позицію, аргументує її,

		робить висновки; – застосовує здобуті знання й практичні вміння в нестандартних ситуаціях; здійснює різні види діяльності, аналізує власні навчальні дії самостійно, у парі або групі; конструктивно взаємодіє у групі; – узагальнює головний зміст почутого під час спілкування у межах запропонованої теми; обирає оптимальний спосіб взаємодії з іншими для вирішення спільних навчальних завдань.
	12	Учень / учениця: – оцінює отриману інформацію, отриману з різних джерел, порівнює та зіставляє її; використовує усвідомлено інформацію в різних ситуаціях; – застосовує здобуті знання й практичні вміння, усвідомлює ризики і прогнозує наслідки; здійснює різні види діяльності самостійно, у парі або групі; аналізує власні навчальні дії, планує свій подальший навчальний поступ; ініціює, планує та організує співпрацю в групах для досягнення навчальних цілей, виконання дослідницьких / творчих завдань; – виступає посередником у спілкуванні у межах запропонованої теми, демонструє толерантність до різних точок зору і надає роз'яснення за потреби іншим учасникам.

Оцінювання навчальних досягнень учнів 9-их класів. При здійсненні семестрового оцінювання учнів(учениць) з тимчасово окупованих територій, з числа внутрішньо переміщених осіб і тих, хто повернулися на постійне місце проживання, зараховуються всі оцінки, які отримав/отримала учень/учениця впродовж семестру незалежно від місця навчання: у закладі, де навчався/навчалась за місцем тимчасового перебування або у будь-якій іншій школі, яка здійснює навчання за однією із форм здобуття освіти (очною, змішаною, дистанційною, екстернатною, сімейною). Це може бути будь-який заклад загальної середньої освіти, зокрема й приватні заклади освіти, в Україні чи за її межами

Крім того, для проведення семестрового та річного оцінювання здобувачі освіти можуть надавати інформацію з електронних журналу та щоденника за попереднім місцем навчання. За відсутності в учнів з числа тих, хто повернулися на постійне місце проживання, та з тимчасово окупованих територій облікованих результатів оцінювання за попереднім місцем навчання заклад освіти може провести підсумкове семестрове оцінювання у вигляді контрольної роботи, тестування, співбесіди тощо. При такому оцінюванні, за потреби, можуть використовуватися технології дистанційного навчання.

При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому

окрема тематична атестації при здійсненні відповідного оцінювання, як правило, не проводиться.

Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: важливість тем, які вивчались у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; динаміка особистих навчальних досягнень учня/ учениці з предмета протягом року; уміння застосовувати учнем/ученицею набутих протягом навчального року знань тощо.

Семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню (пункт 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів; пункти 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу.

3.7. Показники реалізації освітньої програми

Рівень реалізації освітньої програми вивчається шляхом моніторингу якості проведення навчальних занять, моніторингу досягнення здобувачами освіти результатів навчання, участі здобувачів освіти у предметних олімпіадах різного рівня, інтелектуальних конкурсах та турнірах шляхом складання та захисту наукових проєктів, аналізу результатів ДПА і НМТ.

4. Освітня програма профільної середньої освіти

Освітня програма профільної середньої освіти Бориславського закладу загальної середньої освіти I-III ступенів №1 Бориславської міської ради Дрогобицького району Львівської області (далі Освітня програма) розроблена на виконання Закону України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту» та постанови Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 року № 1392 «Про затвердження Державного стандарту базової та повної загальної середньої освіти» на основі Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, затвердженої наказом Міністерства освіти і науки України від 20.04.2018 № 408 (в редакції наказу Міністерства освіти і науки України від 28.11.2019 р. № 1493).

Освітня програма окреслює рекомендовані підходи до планування й організації закладом освіти єдиного комплексу освітніх компонентів для досягнення учнями обов'язкових результатів навчання, визначених Державним стандартом базової та повної загальної середньої освіти (далі – Державний стандарт).

Освітня програма визначає:

загальний обсяг навчального навантаження, орієнтовну тривалість і можливі взаємозв'язки окремих предметів, факультативів, курсів за вибором

тощо, зокрема їх інтеграції, а також логічної послідовності їх вивчення які натеper подані в рамках навчальних планів (додаток 1,2);

очікувані результати навчання учнів, пропонований зміст окремих предметів, логічна послідовність їх вивчення подані в рамках навчальних програм, які мають гриф «Затверджено Міністерством освіти і науки України» і розміщені на офіційному веб-сайті МОН України, перелік яких наведено в додатку 3;

рекомендовані форми організації освітнього процесу та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти;

вимоги до осіб, які можуть розпочати навчання за цією освітньою програмою;

оцінювання навчальних досягнень учнів.

4.1. Загальний обсяг навчального навантаження та орієнтовна тривалість і можливі взаємозв'язки освітніх галузей, предметів, дисциплін

Загальний обсяг навчального навантаження здобувачів профільної середньої освіти для 10-11-х класів – 2660 годин/навчальний рік:

для 10-х класів – 1330 годин/навчальний рік,

для 11-х класів – 1330 годин/навчальний рік.

Детальний розподіл навчального навантаження на тиждень окреслено у річному навчальному плані. *(Додаток1)*. Для складання власного навчального плану заклад обрав другий варіант організації освітнього процесу Типової освітньої програми закладів загальної середньої освіти III ступеня, який включає окремі предмети суспільно-гуманітарного та математично-природничих циклів.

Повноцінність освіти на всіх її рівнях забезпечується реалізацією як інваріантної, так і варіативної складових навчального плану. При розподілі годин варіативної складової робочого навчального плану враховані інтереси, побажання та потреби учнів, батьків, а також можливості навчального закладу щодо навчально-методичного, матеріально-технічного та кадрового забезпечення.

Гранично допустиме тижневе навчальне навантаження учнів встановлено до вимог чинних нормативних документів, що визначають санітарно-епідеміологічні вимоги до освітнього процесу здобувачів освіти середньої профільної школи. Години фізичної культури не враховуються при визначенні гранично допустимого навантаження.

Вивчення базового предмета «Фізика і астрономія» здійснюється як два окремі предмети - «Фізика» (за програмою авторського колективу. під керівництвом Локтева В. М.), «Астрономія» (за програмою авторського 4 колективу під керівництвом Яцківа Я. Я.).

Базовий предмет «Математика» реалізовуватиметься шляхом вивчення окремих предметів «Алгебра і початки аналізу», «Геометрія».

Реалізація змісту освіти, визначеного Державним стандартом, також забезпечується вибірково-обов'язковими предметами («Інформатика», «Мистецтво» «Технології»), що вивчаються на рівні стандарту. Вибірково-обов'язкові предмети відповідно до заяв учнів 10-11-их класів у цьому навчальному плані представлені таким чином: 1 год – на технології для всіх учнів, а інформатику та мистецтво відповідно до бажань учнів – по 1 годині. Вибірковий предмет технології учні 10-11 класів вивчають у Бориславському міжшкільному навчально-виробничому комбінаті.

Частину навчальних годин навчального плану призначено для забезпечення профільного спрямування навчання в старшій школі. Профіль навчання сформовано закладом освіти з урахуванням можливостей забезпечити якісну його реалізацію. У 2025-2026 навчальному році 10-11-ті класи вивчатимуть як профільний предмет українську мову. Кількість годин для вивчення профільного предмета складається з кількості годин, відведених навчальним планом закладу освіти на вивчення відповідних базових предметів, і кількості годин, передбачених на профільні предмети. Рішення про розподіл годин для формування відповідного профілю навчання приймає заклад освіти, враховуючи освітні потреби учнів, кадрове забезпечення, матеріально-технічну базу тощо.

Зміст профілю навчання реалізується системою окремих предметів і курсів:

- базові та вибірково-обов'язкові предмети, що вивчаються на рівні стандарту;
- профільні предмети ;
- курси за вибором, до яких належать спеціальні і факультативні курси.

Варіативна складова навчальних планів також використовується на підсилення предметів інваріантної складової, для факультативів та курсів за вибором.

З метою створення належних умов для якісної підготовки учнів до зовнішнього незалежного оцінювання та підвищення конкурентоспроможності випускників закладу при вступі до вищих навчальних закладів, для підсилення предметів збільшено кількість годин на вивчення таких предметів: англійської мови (10 – 1 год, 11 – 2 год; математики (10 – 1 год, 11- 2 год); географія 10,11 кл. по 1 год; зарубіжна література 10 кл. 1 год; історія України 11 клас -0,5 год. Розподіл годин на вивчення тієї чи іншої теми навчальної програми здійснюється вчителем самостійно. Розподіл годин фіксується у календарному плані. Вчитель зазначає проведені уроки у частині класного журналу, відведеного для предмета, на підсилення якого використано зазначені години.

Організація освітнього процесу з навчального предмета «Захист України» у 2025/2026 навчальному році здійснюватиметься відповідно до законів України «Про освіту», «Про повну загальну середню освіту», «Про військовий обов'язок і військову службу», «Про національну безпеку України», «Про оборону України», «Про основи національного спротиву», «Про основні засади державної

політики у сфері утвердження української національної та громадянської ідентичності», Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392. Аби повною мірою реалізувати завдання щодо забезпечення якісної початкової загальної середньої підготовки та формування стійкої громадянської ідентичності було створено Модельну навчальну програму «Захист України. Інтегрований курс», яка була розроблена відповідно до нового Державного стандарту профільної середньої освіти та погоджена в Міністерстві оборони України (лист від 17.04.2024 № 1/6787-24). Відповідно до змін, затверджених наказом Міністерства освіти і науки України від 20.06.2025 № 890 на вивчення предмета «Захист України» у 10–11 класах передбачено 2 години на тиждень. На базі закладу створено осередок для викладання навчального предмета «Захист України». Навчанням в Осередку будуть охоплені здобувачів освіти 10, 11 класів закладів загальної середньої освіти Бориславської ТГ. Осередок є інноваційним простором, обладнаним відповідно до сучасних вимог і стандартів. Він слугує не лише базою для проведення уроків, а й місцем патріотичного виховання молоді, формування національної свідомості та готовності до захисту суверенітету України.

Основні функції та можливості Осередку:

- проведення теоретичних та практичних занять за оновленою програмою предмета «Захист України» з таких блоків: домедичної допомоги, вогневої, інженерної підготовки, керування безпілотними літальними апаратами.
- моделювання дій в умовах надзвичайних ситуацій;
- організація патріотичних заходів, зустрічей із ветеранами та військовослужбовцями;
- створення умов для допризовної підготовки молоді.

Оцінювання предмета "Захист України" здійснюється за 12-бальною шкалою, що базується на 4 рівнях: початковому, середньому, достатньому та високому. Річне оцінювання враховує динаміку навчальних досягнень учнів, важливість вивчених тем та уміння застосовувати набуті знання протягом року. Семестрові та річні оцінки можуть підлягати коригуванню.

4.2. Очікувані результати навчання здобувачів профільної середньої освіти

Відповідно до мети та загальних цілей, окреслених у Державному стандарті, визначено завдання, які має реалізувати вчитель у рамках кожної освітньої галузі. Результати навчання повинні робити внесок у формування ключових компетентностей учнів.

№ з/п	Ключові компетентності	Компоненти
1	Спілкування державною (і рідною — у разі відмінності) мовами	Уміння: ставити запитання і розпізнавати проблему; міркувати, робити висновки на основі інформації, поданої в різних формах (у текстовій формі, таблицях, діаграмах, на графіках); розуміти, пояснювати і перетворювати тексти задач (усно і письмово), грамотно висловлюватися рідною мовою; доречно та коректно вживати в мовленні термінологію з окремих предметів, чітко, лаконічно та зрозуміло формулювати думку, аргументувати, доводити правильність тверджень; уникнення неформованих іншомовних запозичень у спілкуванні на тематику окремого предмета; поповнювати свій словниковий запас. Ставлення: розуміння важливості чітких та лаконічних формулювань. Навчальні ресурси: означення понять, формулювання властивостей, доведення правил, теорем
2	Спілкування іноземними мовами	Уміння: здійснювати спілкування в межах сфер, тем і ситуацій, визначених чинною навчальною програмою; розуміти на слух зміст автентичних текстів; читати і розуміти автентичні тексти різних жанрів і видів із різним рівнем розуміння змісту; здійснювати спілкування у письмовій формі відповідно до поставлених завдань; використовувати у разі потреби невербальні засоби спілкування за умови дефіциту наявних мовних засобів; обирати й застосовувати доцільні комунікативні стратегії відповідно до різних потреб. Ставлення: критично оцінювати інформацію та використовувати її для різних потреб; висловлювати свої думки, почуття та ставлення; ефективно взаємодіяти з іншими усно, письмово та за допомогою засобів електронного спілкування; ефективно користуватися навчальними стратегіями для самостійного вивчення іноземних мов; адекватно використовувати досвід, набутий у вивченні рідної мови та інших навчальних предметів, розглядаючи його як засіб усвідомленого оволодіння іноземною мовою. Навчальні ресурси: підручники, словники, довідкова література, мультимедійні засоби, адаптовані іншомовні тексти.

3	Математична компетентність	Уміння: оперувати текстовою та числовою інформацією; встановлювати відношення між реальними об'єктами навколишньої дійсності (природними, культурними, технічними тощо); розв'язувати задачі, зокрема практичного змісту; будувати і досліджувати найпростіші математичні моделі реальних об'єктів, процесів і явищ, інтерпретувати та оцінювати результати; прогнозувати в контексті навчальних та практичних задач; використовувати математичні методи у життєвих ситуаціях. Ставлення: усвідомлення значення математики для повноцінного життя в сучасному суспільстві, розвитку технологічного, економічного й оборонного потенціалу держави, успішного вивчення інших предметів. Навчальні ресурси: розв'язування математичних задач, і обов'язково таких, що моделюють реальні життєві ситуації
4	Основні компетентності у природничих науках і технологіях	Уміння: розпізнавати проблеми, що виникають у довкіллі; будувати та досліджувати природні явища і процеси; послуговуватися технологічними пристроями. Ставлення: усвідомлення важливості природничих наук як універсальної мови науки, техніки та технологій. усвідомлення ролі наукових ідей в сучасних інформаційних технологіях Навчальні ресурси: складання графіків та діаграм, які ілюструють функціональні залежності результатів впливу людської діяльності на природу
5	Інформаційно-цифрова компетентність	Уміння: структурувати дані; діяти за алгоритмом та складати алгоритми; визначати достатність даних для розв'язання задачі; використовувати різні знакові системи; знаходити інформацію та оцінювати її достовірність; доводити істинність тверджень. Ставлення: критичне осмислення інформації та джерел її отримання; усвідомлення важливості інформаційних технологій для ефективного розв'язування математичних задач. Навчальні ресурси: візуалізація даних, побудова графіків та діаграм за допомогою програмних засобів
6	Уміння вчитися впродовж життя	Уміння: визначати мету навчальної діяльності, відбирати й застосовувати потрібні знання та способи діяльності для досягнення цієї мети; організовувати та планувати свою

		навчальну діяльність; моделювати власну освітню траєкторію, аналізувати, контролювати, коригувати та оцінювати результати своєї навчальної діяльності; доводити правильність власного судження або визнавати помилковість. Ставлення: усвідомлення власних освітніх потреб та цінності нових знань і вмінь; зацікавленість у пізнанні світу; розуміння важливості вчитися впродовж життя; прагнення до вдосконалення результатів своєї діяльності. Навчальні ресурси: моделювання власної освітньої траєкторії
7	Ініціативність і підприємливість	Уміння: генерувати нові ідеї, вирішувати життєві проблеми, аналізувати, прогнозувати, ухвалювати оптимальні рішення; використовувати критерії раціональності, практичності, ефективності та точності, з метою вибору найкращого рішення; аргументувати та захищати свою позицію, дискутувати; використовувати різні стратегії, шукаючи оптимальних способів розв'язання життєвого завдання. Ставлення: ініціативність, відповідальність, упевненість у собі; переконаність, що успіх команди – це й особистий успіх; позитивне оцінювання та підтримка конструктивних ідей інших. Навчальні ресурси: завдання підприємницького змісту (оптимізаційні задачі)
8	Соціальна і громадянська компетентності	Уміння: висловлювати власну думку, слухати і чути інших, оцінювати аргументи та змінювати думку на основі доказів; аргументувати та відстоювати свою позицію; ухвалювати аргументовані рішення в життєвих ситуаціях; співпрацювати в команді, виділяти та виконувати власну роль в командній роботі; аналізувати власну економічну ситуацію, родинний бюджет; орієнтуватися в широкому колі послуг і товарів на основі чітких критеріїв, робити споживчий вибір, спираючись на різні дані. Ставлення: ощадливість і поміркованість; рівне ставлення до інших незалежно від статків, соціального походження; відповідальність за спільну справу; налаштованість на логічне обґрунтування позиції без передчасного переходу до висновків; повага до прав людини, активна позиція щодо боротьби із дискримінацією.

		Навчальні ресурси: завдання соціального змісту
9	Обізнаність і самовираження у сфері культури	Уміння: грамотно і логічно висловлювати свою думку, аргументувати та вести діалог, враховуючи національні та культурні особливості співрозмовників та дотримуючись етики спілкування і взаємодії; враховувати художньо-естетичну складову при створенні продуктів своєї діяльності (малюнків, текстів, схем тощо). Ставлення: культурна самоідентифікація, повага до культурного розмаїття у глобальному суспільстві; усвідомлення впливу окремого предмета на людську культуру та розвиток суспільства. Навчальні ресурси: математичні моделі в різних видах мистецтва
10	Екологічна грамотність і здорове життя	Уміння: аналізувати і критично оцінювати соціально-економічні події в державі на основі різних даних; враховувати правові, етичні, екологічні і соціальні наслідки рішень; розпізнавати, як інтерпретації результатів вирішення проблем можуть бути використані для маніпулювання. Ставлення: усвідомлення взаємозв'язку окремого предмета та екології на основі різних даних; ощадне та бережливе відношення до природних ресурсів, чистоти довкілля та дотримання санітарних норм побуту; розгляд порівняльної характеристики щодо вибору здорового способу життя; власна думка та позиція до зловживань алкоголю, нікотину тощо. Навчальні ресурси: навчальні проекти, завдання соціально-економічного, екологічного змісту; задачі, які сприяють усвідомленню цінності здорового способу життя

Такі ключові компетентності, як уміння вчитися, ініціативність і підприємливість, екологічна грамотність і здоровий спосіб життя, соціальна та громадянська компетентності можуть формуватися відразу засобами усіх окремих предметів. Виокремлення в навчальних програмах таких наскрізних ліній ключових компетентностей як «Екологічна безпека й сталий розвиток», «Громадянська відповідальність», «Здоров'я і безпека», «Підприємливість і фінансова грамотність» спрямоване на формування в учнів здатності застосовувати знання й уміння у реальних життєвих ситуаціях.

Наскрізнi лiнii є засобом iнтеграцiї ключових i загальнопредметних компетентностей, окремих предметiв та предметних циклiв; їх необхідно враховувати при формуваннi шкiльного середовища.

Наскрізнi лiнii є соцiально значимими надпредметними темами, якi допомагають формуванню в учнiв уявлень про суспiльство в цiлому, розвивають здатнiсть застосовувати отриманi знання у рiзних ситуацiях.

Навчання за наскрiзними лiнiями реалiзується насамперед через:

- органiзацiю навчального середовища — змiст та цiлi наскрiзних тем враховуються при формуваннi духовного, соцiального i фiзичного середовища навчання;

- окремі предмети — виходячи iз наскрiзних тем при вивченнi предмета проводяться вiдповiднi трактовки, приклади i методи навчання, реалiзуються надпредметнi, мiжкласовi та загальношкiльнi проекти. Роль окремих предметiв при навчаннi за наскрiзними темами рiзна i залежить вiд цiлей i змiсту окремого предмета та вiд того, наскiльки тiсно той чи iнший предметний цикл пов'язаний iз конкретною наскрiзною темою;

- предмети за вибором;
- роботу в проектах;
- позакласну навчальну роботу i роботу гурткiв.

Наскрізна лінія	Коротка характеристика
Екологічна безпека й сталій розвиток	Формування в учнів соціальної активності, відповідальності та екологічної свідомості, готовності брати участь у вирішенні питань збереження довкілля і розвитку суспільства, усвідомлення важливості сталого розвитку для майбутніх поколінь. Проблематика наскрізної лінії реалізується через завдання з реальними даними про використання природних ресурсів, їх збереження та примноження. Аналіз цих даних сприяє розвитку бережливого ставлення до навколишнього середовища, екології, формуванню критичного мислення, вміння вирішувати проблеми, критично оцінювати перспективи розвитку навколишнього середовища і людини. Можливі уроки на відкритому повітрі.

Громадянська відповідальність	Сприятиме формуванню відповідального члена громади і суспільства, що розуміє принципи і механізми функціонування суспільства. Ця наскрізна лінія освоюється в основному через колективну діяльність (дослідницькі роботи, роботи в групі, проекти тощо), яка поєднує окремі предмети між собою і розвиває в учнів готовність до співпраці, толерантність щодо різноманітних способів діяльності і думок. Вивчення окремого предмета має викликати в учнів якомога більше позитивних емоцій, а її зміст — бути націленим на виховання порядності, старанності, систематичності, послідовності, посидючості і чесності. Приклад вчителя покликаний зіграти важливу роль у формуванні толерантного ставлення до товаришів, незалежно від рівня навчальних досягнень.
Здоров'я і безпека	Завданням наскрізної лінії є становлення учня як емоційно стійкого члена суспільства, здатного вести здоровий спосіб життя і формувати навколо себе безпечне життєве середовище. Реалізується через завдання з реальними даними про безпеку і охорону здоров'я (текстові завдання, пов'язані з середовищем дорожнього руху, рухом пішоходів і транспортних засобів). Варто звернути увагу на проблеми, пов'язані із ризиками для життя і здоров'я. Вирішення проблем, знайдених з «ага-ефектом», пошук оптимальних методів вирішення і розв'язування задач тощо, здатні викликати в учнів чимало радісних емоцій.
Підприємливість і фінансова грамотність	Наскрізна лінія націлена на розвиток лідерських ініціатив, здатність успішно діяти в технологічному швидкозмінному середовищі, забезпечення кращого розуміння учнями практичних аспектів фінансових питань (здійснення заощаджень, інвестування, запозичення, страхування, кредитування тощо). Ця наскрізна лінія пов'язана з розв'язуванням практичних завдань щодо планування господарської діяльності та реальної оцінки власних можливостей, складання сімейного бюджету, формування економного ставлення до природних ресурсів.

Необхідною умовою формування компетентностей є діяльнісна спрямованість навчання, яка передбачає постійне включення учнів до різних видів педагогічно доцільної активної навчально-пізнавальної діяльності, а також практична його спрямованість. Доцільно, де це можливо, не лише показувати виникнення факту із практичної ситуації, а й по можливості створювати умови для самостійного виведення нового знання, перевірки його на практиці і встановлення причинно-наслідкових зв'язків шляхом створення проблемних ситуацій, організації спостережень, дослідів та інших видів діяльності. Формуванню ключових компетентностей сприяє встановлення та реалізація в освітньому процесі міжпредметних і внутрішньопредметних зв'язків, а саме: змістово-інформаційних, операційно-діяльнісних і організаційно-методичних. Їх використання посилює пізнавальний інтерес учнів до навчання і підвищує рівень їхньої загальної культури, створює умови для систематизації навчального

матеріалу і формування наукового світогляду. Учні набувають досвіду застосування знань на практиці та перенесення їх в нові ситуації.

4.3. Вимоги до осіб, які можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти.

Профільна середня освіта здобувається, як правило, після здобуття базової середньої освіти. Діти, які здобули базову середню освіту на 1 вересня поточного навчального року повинні розпочинати здобуття профільної середньої освіти цього ж навчального року.

Особи з особливими освітніми потребами можуть розпочинати здобуття профільної середньої освіти за інших умов.

4.4. Перелік освітніх галузей.

Освітню програму укладено за такими освітніми галузями:

Мови і літератури

Суспільствознавство

Мистецтво

Математика

Природознавство

Технології

Здоров'я і фізична культура

Логічна послідовність вивчення предметів розкривається у відповідних навчальних програмах.

4.5. Перелік навчальних програм для реалізації інваріантної складової

1. Навчальна програма "Українська мова (профільний рівень). 10-11 класи". Мацько Л.І., Груба Т.Л., Семенов О.М., Симоненко Т.В. Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

2. Навчальна програма "Українська література (рівень стандарту). 10-11 класи". Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

3. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів 10-11 класи Іноземні мови Рівень стандарту Іноземні мови Профільний рівень. Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

4. Зарубіжна література. Рівень стандарту. Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.

5. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. 10-11 (рівень стандарту) Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.

6. Програми для загальноосвітніх навчальних закладів «Історія України. 10-11 (рівень стандарту). Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.

7. Навчальна програма для учнів 10-11 класів закладів загальної середньої освіти "Мистецтво. 10-11 клас" (рівень стандарту). Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

8. Навчальна програма "Математика (рівень стандарту). 10-11 класи". Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

9.Біологія і екологія. 10-11 класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

10.Географія. 10-11 клас. Рівень стандарту. Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.

11.Фізика 10-11» (рівень стандарту та профільний рівень), авторського колективу Національної академії наук України під керівництвом Локтева В. М. Наказ МОН від 24.11.2017 № 1539.

12. Навчальна програма 10-11 (Рівень стандарту) авторського колективу НАН України під керівництвом Яцківа Я.Я.(наказ МОН України від 24.11.2017 № 1539).

13.Хімія. 10-11 класи (рівень стандарту) навчальна програма для закладів загальної середньої освіти (колектив авторів). Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

14.Навчальна програма "Інформатика (рівень стандарту). 10-11 класи". Наказ МОН від 23.10.2017 № 1407.

15.Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів «Фізична культура. 10-11 класи» (рівень стандарту) (авт. М.В. Тимчик, Є.Ю. Алексійчук, В.В. Деревянко, В.М. Єрмолова, В.О.Сілкова). Наказ МОН від 03.08.2022 № 698.

16. Модельна навчальна програма «Захист України. Інтегрований курс». (авт. Ігор Борохович, Анна Коваленко, Ірина Когут, Оксен Лісовий ...). Рекомендовано Міністерством освіти і науки України.(Наказ Міністерства освіти і науки України від 08.08.2024 року № 1116). Погоджено Міністерством оборони України (Лист Міністерства оборони України від 24.04.2024 № 220/5643).

4.6.Форми організації освітнього процесу профільної середньої освіти

Освітній процес організовується в безпечному освітньому середовищі. Організація освітнього процесу може здійснюватись в очному і дистанційному режимах, або за змішаною формою, що поєднує очний і дистанційний режими.

За потреби заклад освіти може організувати індивідуальні форми здобуття освіти (зокрема екстернатну, сімейну (домашню), реалізовувати індивідуальну освітню траєкторію учня.

Основними формами організації освітнього процесу є різні типи уроку:

- формування компетентностей;
- розвитку компетентностей;
- перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей;
- корекції основних компетентностей;
- комбінований урок.

Також формами організації освітнього процесу можуть бути екскурсії, віртуальні подорожі, уроки-семінари, конференції, спектаклі, брифінги, квести, інтерактивні уроки (уроки-«суди», урок-дискусійна група, уроки з навчанням

одних учнів іншими), інтегровані уроки, проблемний урок, відео-уроки, прес-конференції, ділові ігри тощо.

Засвоєння нового матеріалу можна проводити на лекції, конференції, екскурсії і т. д. Для конференції, дискусії вчителем або учнями визначаються теми доповідей учнів, основні напрями самостійної роботи. На навчальній екскурсії учні отримують знання, знайомлячись із експонатами в музеї, з роботою механізмів на підприємстві, спостерігаючи за різноманітними процесами, що відбуваються у природі. Консультації проводяться з учнями, які не були присутні на попередніх уроках або не зрозуміли, не засвоїли зміст окремих предметів. Розвиток і корекцію основних компетентностей можна, крім уроку відповідного типу, проводити на семінарі, заключній конференції, екскурсії тощо. Семінар як форма організації об'єднує бесіду та дискусію учнів. Заключна конференція може будуватися як у формі дискусії, так і у формі диспуту, на якому обговорюються полярні точки зору. Учитель або учні підбивають підсумки обговорення і формулюють висновки.

З метою засвоєння нового матеріалу та розвитку компетентностей крім уроку проводяться навчально-практичні заняття. Ця форма організації поєднує виконання різних практичних вправ, експериментальних робіт відповідно до змісту окремих предметів, менш регламентована й має акцент на більшій самостійності учнів в експериментальній та практичній діяльності. Досягнуті компетентності учні можуть застосувати на практичних заняттях і заняттях практикуму. Практичне заняття - це така форма організації, в якій учням надається можливість застосовувати отримані ними знання у практичній діяльності. Експериментальні завдання, передбачені змістом окремих предметів, виконуються на заняттях із практикуму (виконання експериментально-практичних робіт). Оглядова конференція повинна передбачати обговорення ключових положень вивченого матеріалу, учнем розкриваються нові узагальнюючі підходи до його аналізу.

Оглядова конференція може бути комплексною, тобто реалізувати міжпредметні зв'язки в узагальненні й систематизації навчального матеріалу.

Оглядова екскурсія припускає цілеспрямоване ознайомлення учнів з об'єктами та спостереження процесів з метою відновити та систематизувати раніше отримані знання.

Учням, які готуються здавати заліки або іспити можливе проведення оглядових консультацій, які виконують коригувальну функцію, допомагаючи учням зорієнтуватися у змісті окремих предметів.

Консультація будується за принципом питань і відповідей.

Перевірка та/або оцінювання досягнення компетентностей крім уроку може здійснюватися у формі заліку, співбесіди, контрольного навчально-практичного заняття.

Залік як форма організації проводиться для перевірки якості засвоєння учнями змісту предметів, досягнення компетентностей. Ця форма організації як правило застосовується у класах з вечірньою формою здобуття освіти або для інших здобувачів профільної середньої освіти.

Співбесіда, як і залік, тільки у формі індивідуальної бесіди, проводиться з метою з'ясувати рівень досягнення компетентностей.

Функцію перевірки та/або оцінювання досягнення компетентностей виконує навчально-практичне заняття. Учні одержують конкретні завдання, з виконання яких звітують перед вчителем.

Практичні заняття та заняття практикуму також можуть будуватися з метою реалізації контрольних функцій освітнього процесу. На цих заняттях учні самостійно виготовляють вироби, проводять виміри та звітують за виконану роботу.

Можливо проводити заняття в малих групах, бригадах і ланках (у тому числі робота учнів у парах змінного складу) за умови, що окремі учні виконують роботу бригадирів, консультантів, тобто тих, хто навчає малу групу.

Екскурсії в першу чергу покликані показати учням практичне застосування знань, отриманих при вивченні змісту окремих предметів (можливо поєднувати зі збором учнями по ходу екскурсії матеріалу для виконання визначених завдань).

Учні можуть самостійно знімати та монтувати відеофільми (під час відео-уроку) за умови самостійного розроблення сюжету фільму, підбору матеріалу, виконують самостійно розподілені ролі та аналізують виконану роботу.

Форми організації освітнього процесу можуть уточнюватись та розширюватись у змісті окремих предметів за умови виконання державних вимог Державного стандарту та окремих предметів протягом навчального року.

Вибір форм і методів навчання вчитель визначає самостійно, враховуючи конкретні умови роботи, забезпечуючи водночас досягнення конкретних очікуваних результатів, зазначених у навчальних програмах окремих предметів.

На виконання листа МОН України від 12.07.2024 року №1/1248-24 «Про створення та функціонування осередків для викладання навчального предмета «Захист України», листа департаменту освіти і науки ЛОДА від 18.07.2024 року №21-2797/0/2-24 «Про створення осередків», наказу відділу освіти Бориславської міської ради від 22.07.2024 року №01-05/123 «Про створення осередків», з метою виконання програми предмету «Захист України» уроки цього предмету для учнів 10-11 класів проводитимуться у першому семестрі у закладі, а у другому семестрі для виконання практичної складової зі стрільби та мінної безпеки - на базі Бориславського ЗЗСО І-ІІІ ст.№7. Навчання проводитимуться 1 раз в місяць відповідно до розкладу, їх тривалість становитиме 6 годин.

4.7. Опис та інструменти системи внутрішнього забезпечення якості освіти.

Система внутрішнього забезпечення якості складається з наступних компонентів:

кадрове забезпечення освітньої діяльності;

навчально-методичне забезпечення освітньої діяльності;

матеріально-технічне забезпечення освітньої діяльності;

якість проведення навчальних занять;

моніторинг досягнення учнями результатів навчання (компетентностей).

Завдання системи внутрішнього забезпечення якості освіти:

оновлення методичної бази освітньої діяльності;

контроль за виконанням навчальних планів та освітньої програми, якістю знань, умінь і навичок учнів, розробка рекомендацій щодо їх покращення;

моніторинг та оптимізація соціально-психологічного середовища закладу освіти;

створення необхідних умов для підвищення фахового кваліфікаційного рівня педагогічних працівників.

Освітня програма закладу профільної середньої освіти передбачає досягнення учнями результатів навчання (компетентностей), визначених Державним стандартом.

4.8. Оцінювання навчальних досягнень здобувачів профільної середньої школи

Реформування загальної середньої освіти спрямоване на переорієнтацію процесу навчання на розвиток особистості учня, на навчання його самостійно оволодівати новими знаннями, на формування функціональних (пов'язані зі сферою знань, умінням оперувати науковими знаннями та фактичним матеріалом), мотиваційних (пов'язані з інтересами, індивідуальним вибором особистості) та соціальних (пов'язані з соціальною діяльністю особистості, життям суспільства) компетентностей. У контексті цього змінюються і підходи до оцінювання як складової освітнього процесу.

Для забезпечення цілісності освітнього процесу необхідно враховувати результати оцінювання навчальних досягнень учнів/учениць в доборі змісту, форм і методів роботи для кожного уроку/заняття. Також важливо формувати в учнів уміння аналізувати власну роботу, власні результати навчання, визначати для себе подальші завдання. У кожний урок/заняття необхідно включати роботу з учнями за результатами оцінювання, самооцінювання, взаємооцінювання

Під час оцінювання навчальних досягнень важливо враховувати дотримання учнями принципів доброчесності, а саме: вияв поваги до інших осіб, їхніх прав і свобод, дотримання принципів академічної доброчесності. У разі порушення учнем / ученицею принципів доброчесності під час певного виду навчальної діяльності, учитель може прийняти рішення не оцінювати результат такої

навчальної діяльності та діяти відповідно до Положення про академічну доброчесність.

При навчанні у дистанційному та змішаному режимах оцінювання результатів навчання учнів може здійснюватися очно або дистанційно з використанням можливостей інформаційно-комунікаційних (цифрових) технологій, зокрема відеоконференц-зв'язку (пункт 8 розділу I Положення про дистанційну форму здобуття повної загальної середньої освіти)

При здійсненні семестрового оцінювання учнів(учениць) з тимчасово окупованих територій, з числа внутрішньо переміщених осіб і тих, хто повернулися на постійне місце проживання, зараховуються всі оцінки, які отримав/отримала учень/учениця впродовж семестру незалежно від місця 23 навчання: у закладі, де навчався/навчалась за місцем тимчасового перебування або у будь-якій іншій школі, яка здійснює навчання за однією із форм здобуття освіти (очною, змішаною, дистанційною, екстернатною, сімейною). Це може бути будь-який заклад загальної середньої освіти, зокрема й приватні заклади освіти, в Україні чи за її межами

Крім того, для проведення семестрового та річного оцінювання здобувачі освіти можуть надавати інформацію з електронних журналу та щоденника за попереднім місцем навчання. За відсутності в учнів з числа тих, хто повернулися на постійне місце проживання, та з тимчасово окупованих територій облікованих результатів оцінювання за попереднім місцем навчання заклад освіти може провести підсумкове семестрове оцінювання у вигляді контрольної роботи, тестування, співбесіди тощо. При такому оцінюванні, за потреби, можуть використовуватися технології дистанційного навчання.

Оцінювання результатів навчання учнів профільної середньої освіти урегульовано такими документами:

Закон України «Про повну загальну середню освіту» (стаття 17);

Порядок переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу, затверджений наказом Міністерства освіти і науки України 14.07.2015 № 762 (у редакції наказів Міністерства освіти і науки України № 621 від 08.05.2019, № 268 від 01.03.2021), зареєстрований в Міністерстві юстиції України 30.07.2015 за № 924/27369;

Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів (вихованців) у системі загальної середньої освіти (затверджені наказом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України 13 квітня 2011 р. № 329, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 11 травня 2011 р. за N 566/19304) (чинні для 6 – 11 класів);

Орієнтовні вимоги оцінювання навчальних досягнень учнів із базових дисциплін у системі загальної середньої освіти, затверджені наказом Міністерства освіти і науки України від 21.08. 2013 р. № 1222 із змінами, додаток 2 (чинні для 6 – 11 класів). Інструкція з ведення класного журналу 5-11(12)-х

класів загальноосвітніх навчальних закладів, затверджена наказом Міністерства освіти і науки України від 03.06. 2008 р. № 496.

При виставленні тематичної оцінки враховуються всі види навчальної діяльності, що підлягали оцінюванню протягом вивчення теми. При цьому окрема тематична атестації при здійсненні відповідного оцінювання, як правило, не проводиться. Семестрове оцінювання здійснюється на підставі тематичних оцінок. При цьому мають враховуватися динаміка особистих навчальних досягнень учня (учениці) з предмета протягом семестру, важливість теми, тривалість її вивчення, складність змісту тощо. Річне оцінювання здійснюється на підставі семестрових або скоригованих семестрових оцінок. Річна оцінка не обов'язково є середнім арифметичним від оцінок за I та II семестри. При виставленні річної оцінки мають враховуватися: важливість тем, які вивчалися у I та II семестрах, тривалість їх вивчення та складність змісту; динаміка особистих навчальних досягнень учня/ учениці з предмета протягом року; уміння застосовувати учнем/ученицею набутих протягом навчального року знань тощо.

Семестрова і річна оцінки можуть підлягати коригуванню (пункт 3.2. Інструкції з ведення класного журналу 5-11(12)-х класів загальноосвітніх навчальних закладів; пункти 9-10 Порядку переведення учнів (вихованців) закладу загальної середньої освіти до наступного класу.

При цьому потрібно мати на увазі, що відповідно до Положення про золоту медаль «За високі досягнення в навчанні» та срібну медаль «За досягнення в навчанні» (затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України 17.03.2015 № 306, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 31 березня 2015 р. за № 354/26799) підвищення результатів семестрового оцінювання шляхом коригування не дає підстав для нагородження випускників золотою або срібною медалями.

У випадках, що не зазначені у методичних рекомендаціях Міністерства освіти і науки України, рішення щодо оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, приймає вчитель, керуючись правом на автономію у професійній діяльності. За потреби, це рішення погоджується з керівником закладу освіти.

Оцінювання здійснюється у процесі повсякденного вивчення результатів навчальної роботи учнів, а також за результатами перевірки навчальних досягнень учнів: усної (індивідуальне, групове, фронтальне опитування), письмової (самостійна робота, контрольна робота, тематична контрольна робота, тестування, та інші).

Обов'язковому оцінюванню підлягають навчальні досягнення учнів з предметів інваріантної складової навчального плану закладу.